

Strategia Rozwoju Gminy Teresin

na lata 2023-2030

Opracowanie:

Urząd Gminy Teresin

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe referatów Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY TERESIN	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	11
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	15
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	20
4.1. <i>Ocena sytuacji Gminy</i>	22
4.2. <i>Pożądane priorytety rozwojowe</i>	24
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	26
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY TERESIN	30
1. Misja i wizja	30
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	32
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Teresin	32
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	45
5. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.	50
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	56
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	59
ZAŁĄCZNIKI	61

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategiczych obowiązujących w Gminie Teresin, a także spójny z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w lipcu 2022 roku, kiedy to Wójt Gminy Teresin podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr LVIII/439/2022 Rady Gminy Teresin z dnia 19 sierpnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030. Kolejno projekt dokumentu strategicznego został wyłożony do publicznego wglądu a następnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Mazowieckiego. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 1378).

W pracach nad Strategią brali również udział **członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030**, w następującym składzie:

- I. Przewodniczący – Marek Olechowski – Wójt Gminy Teresin,
- II. Zastępca Przewodniczącego – Julita Labus-Kowalska – Kierownik Zespołu ds. pozyskiwania funduszy pozabudżetowych,
- III. Przedstawiciel Rady Gminy – Wioletta Koch – radna Gminy Teresin,
- IV. Przedstawiciele Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych:
 1. Grażyna Cierpis-Przysucha – Sekretarz Gminy,
 2. Agnieszka Rosa – Skarbnik,
 3. Patrycja Wołczyńska – Referat Finansów,
 4. Marzena Rucińska – Referat Ochrony Środowiska,
 5. Joanna Kucharek-Matos -Kierownik Referatu Gospodarki Przestrzennej,
 6. Ewa Rogala – Referat Gospodarki Przestrzennej,
 7. Arkadiusz Stańczak – Kierownik Referatu Inwestycji,
 8. Dariusz Tartanus – Komendant Gminny Ochrony Przeciwpożarowej,
 9. Marek Misiak – Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej,
 10. Krzysztof Walencik- Dyrektor Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji,
 11. Aleksandra Starus – Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej,
 12. Mariusz Cieśniewski – Dyrektor Teresińskiego Ośrodka Kultury,
 13. Daniel Klemczak – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

14. Tomasz Daczko – Szkoła Podstawowa w Teresinie.

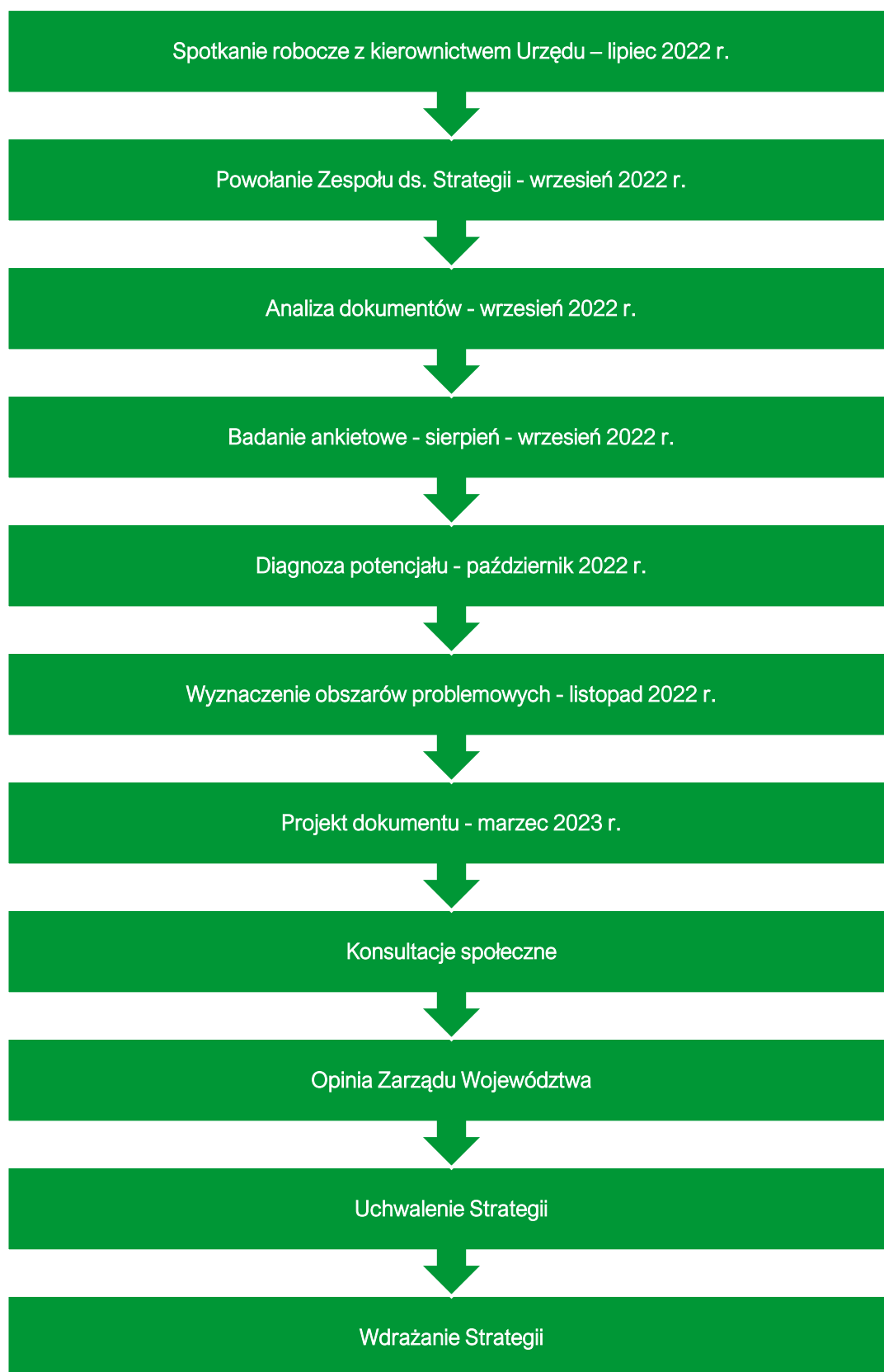
Dodatkowo Zespół Strategiczny wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Joanna Cieślińska – Ekspert merytoryczna w Dziale Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Karol Mieczkin – Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego.
- Maja Czyż – Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto wzięto również pod uwagę zapisy poprzedniej, nieaktualnej Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Teresin do 2020 roku. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategii:

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY TERESIN

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Informacje ogólne

Gmina Teresin według Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski, która została opracowana na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego jest gminą wiejską z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą. Położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, we wschodniej części powiatu sochaczewskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku gminę zamieszkiwało 11 554 osób, co w przeliczeniu na powierzchnię (87,94 km²) wynosiło 131 os/km².

W skład gminy wchodzi sołectwa: Budki Piaseckie, Dębówka, Elżbietów, Gaj, Granice, Izbiska, Lisice, Ludwików, Maszna, Maurycew, Mikołajew, Nowa Piasecznica, Nowe Gnатовice, Nowe Paski, Paprotnia, Pawłowice, Pawłówek, Seroeki-Parcela, Seroeki-Wieś, Skrzelew, Stare Paski, Szymanów, Teresin, Teresin-Gaj, Topołowa, Witoldów oraz pozostałe miejscowości: Kawęczyn, Skotniki, Strugi, Witoldów. Do największych ludnościowo zalicza się: Teresin, Paprotnia, Szymanów i Granice, w których najbardziej rozwijają się funkcje mieszkaniowe. Zamieszkuje w nich 50% ogółu ludności Gminy. Z kolei, do najmniejszych miejscowości zalicza się: Strugi, Izbiska, Nową Piasecznicę, Witoldów, Lisice, Pawłówek i Gaj.

Gmina Teresin leży w odległości 27 km licząc od jej granic do granic Warszawy, w bliskim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej i wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Warszawy, którego zachodnią granicę stanowi droga krajowa Nr 50.

Wnioski:

- Dzięki bliskiej odległości od Warszawy widoczny jest potencjał rozwojowy w zakresie napływu nowych mieszkańców, w tym ludzi młodych stanowiących główną siłę napędową rozwoju gospodarczego.
- Gmina jest atrakcyjna osiedleńczo ze względu na bliskość drogi krajowej Nr 50, 92 oraz autostrady A2 oraz z uwagi na przebiegającą linię kolejową o znaczeniu lokalnym i międzynarodowym i trzy stacje kolejowe.

Transport i łączność

Sieć dróg na terenie gminy Teresin tworzą drogi gminne o łącznej długości ok. 139 km, powiatowe o łącznej długości ok. 42 km oraz krajowe o łącznej długości ok. 10 km. Przez gminę nie przebiegają drogi wojewódzkie ani ekspresowe.

Kluczowym elementem sieci transportowej na terenie gminy jest droga krajowa nr 92 obejmująca ruch tranzytowy i międzynarodowy, przebiegająca przez północną część gminy i łącząca Rzepin z Poznaniem, Warszawą, Sulejówkiem, Mińskiem Mazowieckim i Kałuszynem. Jej przebieg jest równoległy do autostrady A2. Na południu gminy przebiega droga krajowa nr 50, która tworzy otwartą od północy obwodnicę aglomeracji warszawskiej, w odległości od centrum Warszawy wahającej się od 29 km nieopodal miejscowości Glinki do 84 km w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie też kończy swój przebieg. Co istotne, blisko granic gminy przebiega autostrada A2. Dostęp do autostrady umożliwiają dwa węzły drogowe: na zachodzie węzeł Wiskitki (w odległości 14,2 km)

i na wchodzie węzeł Grodzisk (w odległości 17 km). Wpływa na fakt, iż położenie gminy uznaje się za korzystne.

Odległości drogowe do ważniejszych dużych miast są następujące: stolica województwa – Warszawa – oddalona jest o ok. 40 km (od centrum gminy do centrum miasta, ok. 1 h jazdy samochodem), najbliższe duże miasto – Sochaczew – oddalony jest o ok. 15 km (ok. 16 min), Grodzisk Mazowiecki – oddalony jest o ok. 27,3 km (ok. 30 min), Żyrardów – oddalony jest o ok. 20 km (ok. 30 min) od centrum gminy Teresin.

Układ kolejowy w gminie oparty jest o kolej normalno-torową PKP relacji Warszawa – Sochaczew (linia kolejowa E20). Przystanki zlokalizowane są w Piasecznicy Nowej, w Teresinie – Niepokalanowie i w Serokach.

Transport publiczny realizowany jest obecnie przez PKS Grodzisk, na trasie od dworca kolejowego do Żyrardowa przez Wiskitki.

Przez obszar gminy nie przebiega żaden szlak rowerowy. Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy wynosi 16,5 km.

Wnioski:

- Stan techniczny dróg gminnych jest w przeważającej części dobry, niemniej wymaga ponoszenia stałych nakładów związanych z ich bieżącym utrzymaniem, modernizacją odcinków o pogorszonym stanie oraz rozbudową.
- W trakcie realizacji jest przedsięwzięcie dotyczące budowy tunelu pod torami kolejowymi, które jest najbardziej wyczekiwaną inwestycją drogową w Teresinie w ostatnich latach. Przez miejscowość codziennie przejeżdża około 6 tysięcy pojazdów, co w godzinach szczytu powoduje paraliż komunikacyjny. Realizacja inwestycji pozwoli na zmniejszenie się ruchu aut, a przez to poprawi komfort życia mieszkańców.
- Istotnym jest by współpracować z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad oraz Zarządem Dróg Powiatowych w zakresie ich modernizacji i rozbudowy.
- Przeprowadzane działania modernizacyjne oraz rozbudowa siatki drogowej na terenie Gminy powinna uwzględniać działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, takie jak np. modernizacja oświetlenia ulicznego, tworzenie aktywnych przejść dla pieszych.
- W celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, ograniczenia jego natężenia (zwłaszcza na krótkich odcinkach), zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z tzw. emisji liniowej oraz poprawy komfortu korzystania z dróg przez wszystkich użytkowników należy zadbać o stworzenie systemu ścieżek rowerowych, połączonego z infrastrukturą rowerową na terenie całego kraju.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w gminie Teresin jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Sieć osadnicza ma charakter skoncentrowany w obszarach położonych przy głównych trasach komunikacyjnych. Największe skupisko zabudowy mieszkaniowej o charakterze

nierolniczym skoncentrowane jest w Teresinie, Granicach i Paprotni. Wielorodzinne budownictwo istniejące do tej pory stanowią osiedla w przeszłości tworzone jako osiedla przykładowe: osiedle Młynarz w Teresinie i osiedle byłej RSP „Przyjaźń” – oba przy Al. XX-lecia; osiedla gospodarstw rolnych: w Szymanowie, w Pawłowicach, w Kawęczynie i w Skotnikach. W ostatnim czasie, można zauważyć zainteresowanie nową zabudową wielorodzinną, zwłaszcza w centralnej części gminy. W Teresinie został niedawno oddany do użytku nowy obiekt wielorodzinny, a obecnie przy Al. XX-lecia budowę nowego osiedla rozpoczął deweloper – Grupa Deweloperska Inwestor Spółka z o. o. Zrealizowanie inwestycji niewątpliwie spowoduje wzmożenie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego w tym rejonie.

Na pozostałych terenach zabudowa mieszkaniowa ma charakter siedlisk rolniczych w umiarkowanym stopniu rozproszonych, zlokalizowanych przede wszystkim wzdłuż dróg. Podstawową bazą mieszkaniową gminy jest budownictwo zagrodowe i jednorodzinne, zamieszkuje tam zdecydowana większość mieszkańców gminy. Na terenie gminy Teresin, oprócz zabudowy mieszkaniowej, rozwinęła się również zabudowa usługowa, produkcyjna, przemysłowa czy magazynowa. Tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane są głównie w centralnej części gminy, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Na terenie gminy zgodnie ze stanem na koniec 2022 roku obowiązywało 66 planów miejscowych, obejmujących obszar o powierzchni 2 247 ha, co stanowi ponad 25% powierzchni gminy.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Teresin dominują użytki rolne (grunty orne, grunty rolne zabudowane, łąki, pastwiska i sady), które stanowią niemal 85% jej powierzchni. Gleby w gminie w większości są dobrej jakości. Najwięcej, bo aż 50% wszystkich użytków rolnych stanowią gleby klasy III, a ok. 3% jest gleb klasy IVa. Udział pozostałych klas bonitacyjnych na tle użytków rolnych w gminie, przedstawia się następująco: grunty rolne klasy IV stanowią ok. 32%, grunty rolne klasy V stanowią ok. 10%, a grunty rolne klasy VI stanowią ok. 3%. W uprawach na terenie gminy dominują: zboża, ziemniaki, warzywa gruntowe.

Uchwałą Nr XXIII/145/2016 Rady Gminy Teresin z dnia 28 czerwca 2016 r. został przyjęty Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Teresin na lata 2016-2023. Obszarem rewitalizacji objęto część wsi Teresin wraz z terenami wzdłuż torów kolejowych.

Wnioski:

- W gminie Teresin następuje zmiana charakteru z dawnej gminy rolniczej na gminę, w której poza zabudową mieszkaniową lokalizowane są usługi, magazyny i zakłady produkcyjne w części związane z przetwórstwem rolno-spożywczym. Tereny aktywności gospodarczej dotyczą przede wszystkim terenów wzdłuż drogi krajowej nr 92 i nowo wybudowanej drogi tzw. „obwodnicy Teresina”.
- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy jednoznacznie wskazuje rejon gminy, w którym następuje intensywna zabudowa terenów. Urbanizują się tereny głównie w centralnej części gminy, w obrębach Teresin, Paprotnia, Granice, Teresin Gaj, Teresin Kaski, Zielonka, Maszna, Seroki-Parcela, Nowa Piasecznica, Seroki Wieś, Elżbietów. W tych obrębach wydano najwięcej pozwoleń na budowę. W rejonie centrum gminy obowiązuje najwięcej miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Pożądanym kierunkiem zmian w zagospodarowaniu jest zabudowa terenów w

obszarach planów miejscowych oraz zabudowa stanowiąca uzupełnienie zabudowy w zwartych, ukształtowanych pasmach zabudowy lub jednostkach osadniczych.

- Zwiększający się udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy ułatwi prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej gminy władzom samorządowym, dzięki czemu uniknie się przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji oraz chaosu urbanistycznego.
- Gmina Teresin pod względem gleb bardzo wyróżnia się na tle pozostałych gmin województwa mazowieckiego. W związku z tym rolnictwo jest tu intensywne. Ponadto jest uwarunkowane bliskością chłonnego rynku aglomeracji warszawskiej.
- Należy również brać pod uwagę zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy wynikające z budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego. Na terenie gminy Teresin planuje się budowę linii kolejowych oraz portu lotniczego.

Walory przyrodnicze i kulturowe

Na terenie gminy Teresin nie ma obszarów ochrony Natura 2000, rezerwatów czy parków krajo-
brazowych. Znajduje się tu jednak kilka obszarów cennych przyrodniczo, jakimi są użytki ekolo-
giczne zlokalizowane na terenie leśnym wokół pałacu w Teresinie (bagna i ostoje ptaków). Do ob-
szarów cennych przyrodniczo na terenie gminy zaliczają się także: kompleks leśny „Uroczysko
Teresin”, doliny rzek: Utraty i Pisi, a także 19 pomników przyrody.

Tereny gminy położone są poza otuliną Kampinoskiego Parku Narodowego, jednak przyroda
Parku wymaga łączności z przyległymi terenami leśnymi.

Gmina obfituje w obiekty sakralne: o znaczeniu przekraczającym granice gminy Szymanów (Sank-
tuarium Matki Bożej Jazłowieckiej), o znaczeniu międzynarodowym (Niepokalanów), a także za-
bytkowe zespoły dworskie, pałacowe, parkowe, sakralne, jak i te związane z budownictwem uży-
teczności publicznej. Szczególną wartością charakteryzuje się układ przestrzenny wzdłuż doliny
Pisi, łączący założenia dworsko-parkowe w Strugach, Skotnikach, Kawęczynie oraz Szymanowie,
które dodatkowo spięte są ze sobą zabytkowymi alejami. Najbardziej reprezentacyjne pałace znaj-
dują się w Szymanowie, Serokach - Parcela, Nowej Piasecznicy, Nowych Paskach, Pawłowicach,
Skotnikach i Teresinie. Duże znaczenie estetyczne i kompozycyjne stanowią zespoły sakralne,
akcentujące w przestrzeni istnienie osad ludzkich i organizujące ich kompozycje przestrzenne jak
w Szymanowie, którego wieże kościoła widoczne są z perspektywy sześciu kilometrów, czy kościół
w Mikołajewie czy w Pawłowicach nad rzeką Utratą.

Wnioski:

- Niskie pokrycie obszarami chronionymi zwiększa możliwości inwestycyjne oraz mieszka-
niowe gminy.
- Historia oraz dziedzictwo lokalne mogą stanowić ważną gałąź lokalnej gospodarki, przy-
ciągając na jej obszar turystów, osoby zainteresowane aktywną rekreacją oraz pasjonatów
dziejów Polski, aby tak się stało konieczne jest jednak podjęcie aktywnych działań zmie-
rzających do rewitalizacji i odnowy zachowanych dotąd zabytków, w celu zwiększenia tu-
rystycznego potencjału gminy.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Gospodarka lokalna i rynek pracy

Na obszarze gminy duży nacisk kładzie się na stwarzanie dogodnych warunków lokalizacyjnych. Ogromnym wsparciem dla firm transportowych są najniższe w kraju stawki podatkowe. Prowadzenie polityki wobec inwestorów w sposób przejrzysty sprawiło, że w obszarze gminy zaczęły pojawiać się wielkie krajowe, a także zagraniczne przedsiębiorstwa. Dziś gmina może pochwalić się obecnością marek, takich jak: Netto, Panattoni, Prologis Park Teresin, DHL EXEL Supply Chain Sp. z o.o., Greiner Packaging Sp. z o.o., Bakoma S.A., Polskie Młyny S.A., International Automotive Components Group (IAC), VIVA Manufacturing Sp. z o.o. Centrum logistyczne Prologis Park Teresin powstało już w 1999 roku, a z magazynów korzystają m.in. firmy tj. DHL, Ford czy EuroR-
TVAGD.

Gmina Teresin jest bardzo dobrze przygotowana na przyjęcie nowych inwestorów na dodatkowe ok. 500 ha powierzchni – tereny inwestycyjne są uzbrojone, sieć dróg lokalnych jest dobrze rozwinięta, a co najważniejsze tzw. obwodnica scala inwestycyjny obszar w Teresinie–Gaju, Gaju, Elżbietowie i Szymanowie.

Wnioski:

- Gmina Teresin skupia się na kreowaniu lokalnej polityki przestrzennej, która ukierunkowana jest na pozyskiwanie nowych inwestorów.
- Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Teresin, największą część działa w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwie, transporcie i gospodarce magazynowej, przetwórstwie przemysłowym oraz pozostałej działalności usługowej.
- Według barometru zawodów duży deficyt poszukujących pracy w 2022 roku dla powiatu sochaczewskiego stwierdzono w zawodach: kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, magazynierzy, ogrodnicy i sadownicy, pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych.
- Mieszkańcy gminy Teresin znajdują zatrudnienie głównie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy oraz w okolicznych miastach i miejscowościach. Największe przedsiębiorstwa znajdujące się na terenie gminy to zazwyczaj duże firmy w regionie zatrudniające setki osób. Dodatkowo rynek warszawski oferuje zatrudnienie, z którego korzystają teresińscy mieszkańcy, co potwierdza duża ilość osób kursujących codziennie pociągami w kierunku Warszawy.

Infrastruktura i środowisko – urządzenia sieciowe

Zadaniami w zakresie gospodarki wodnej oraz kanalizacyjnej na terenie gminy Teresin zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej przy Al. XX-lecia 13 w Teresinie. Przedmiotem działania są: pobór, uzdatnianie i przesył wody odpowiedniej jakości do odbiorców oraz przyjmowanie i odprowadzanie ścieków sanitarnych za pomocą infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2021 roku wynosiła 46,24 km. Sieć ta jest stosunkowo młoda – jej średni wiek to ok. 15 lat. Mimo średniego wieku identyfikuje się jednak problemy na najstarszych

odcinkach sieci sanitarnej, np. w okolicach ulicy Torowej. Stara technologia wykonania tamtych fragmentów powoduje, że do oczyszczalni docierają nadmiarowe wody opadowe.

Ścieki z terenu gminy odprowadzane są do trzech oczyszczalni o systemie mechaniczno-biologicznym. Dla mieszkańców, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej prowadzone jest wsparcie w postaci niskich cen wywozu nieczystości płynnych wozem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków położonych na terenie gminy.

Od 2007 roku przez teren gminy przebiega gazociąg. Część mieszkańców korzysta z sieci gazowej, a pozostali z butli gazowych. Do odbiorców na terenie gminy Teresin paliwo gazowe dostarczane jest przez SIME Polska.

Warto zauważyć, iż gmina jest zwodociągowana w bardzo wysokim stopniu, a dostęp do sieci wodociągowej w 2020 roku miało 97,1% mieszkańców. Był to wynik wyższy zarówno od średniej dla powiatu, jak i dla województwa. W kwestii sieci kanalizacyjnej sytuacja wypada mniej korzystnie. Udział korzystających z kanalizacji wynosi 42,8%, przy czym dla powiatu sochaczewskiego wskaźnik ten jest na poziomie 70,2%, a w przypadku województwa mazowieckiego 70,2%. Z gazu korzystało 13,4% mieszkańców, co dawało wyższy wynik niż w powiecie (zaledwie 5,8%), jednak niższy niż województwo mazowieckie – 55%.

Wnioski:

- Należy stale podnosić jakość infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej na terenie gminy Teresin. Przede wszystkim sieć kanalizacyjna wymaga rozbudowy oraz modernizacji.
- Rozbudowa sieci wodociągowej wiąże się z rozbudową oczyszczalni. Do rozstrzygnięcia na poziomie koncepcji jest, czy rozbudowa obecnej czy budowa nowych, mniejszych (np. w północnej części gminy Teresin).
- W związku z rosnącą liczbą inwestycji budowlanych na terenie gminy, zarówno mieszkaniowych jak i inwestycyjnych, w przyszłości konieczna będzie dalsza rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na jej terenie, uwzględniająca nowe tereny zainwestowania.
- W 2021 roku wybudowano 1,5 km sieci kanalizacyjnej, w ramach której do sieci przyłączono 23 gospodarstwa domowe oraz 1,7 km sieci wodociągowej, w ramach której przyłączono 71 gospodarstw domowych. W ramach przeprowadzonych inwestycji w 2021 r. rozbudowano sieć wodociągową w miejscowościach Nowa Piasecznica, Paprotnia, Teresin-Gaj oraz sieć kanalizacyjną w miejscowościach Granice i Paprotnia.
- Zauważa konieczność przeprowadzenia częściowej modernizacji sieci kanalizacji deszczowej w związku z jej niewystarczającym stanem technicznym.

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

W 2021 roku odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Teresin były odbierane przez firmę PARTNER Dariusz Apelski z siedzibą w Warszawie przy ul. Płytowej 1, 03-046 Warszawa. Z nieruchomości niezamieszkałych natomiast przez REMONDIS Sp. z o.o. (oddział w Sochaczewie), Zakład Usług Komunalnych w Błoniu Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe ZEBRA, BYŚ-Wojciech Byśkiniewicz, PARTNER Dariusz Apelski ul. Płytowa 1, 03-046 Warszawa.

Systemem gospodarki odpadami w 2021 objętych było 10 865 osób. Od 1.08.2020 roku obowiązuje opłata 30,90 zł od osoby miesięcznie i nie wzrosła w 2021 roku.

Mieszkańcy mogą skorzystać z Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), znajdującego się w Granicach. W 2021 roku z usług PSZOK-u korzystało 1142 mieszkańców Gminy. W 2021 roku mieszkańcy przekazali na PSZOK 487,74 Mg odpadów.

Ochrona środowiska na terenie gminy Teresin jest oparta o następujące programy: Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Teresin, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Teresin, Program Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026, Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Teresin oraz Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Teresin na lata 2016-2032.

W celu ochrony powietrza i zapobiegania emisji zanieczyszczeń, na terenie gminy Teresin prowadzone są kontrole spalania odpadów w paleniskach domowych, mające na celu kontrolę przestrzegania zakazu spalania w nich odpadów komunalnych. W 2019 roku powstał punkt konsultacyjny w zakresie wszechstronnej pomocy osobom zainteresowanym programem Czyste Powietrze. W 2020 roku zakres ten poszerzono o program Mój Prąd. Celem Programu Priorytetowego Czyste Powietrze jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Celem Programu Mój Prąd jest zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Szacunkowa łączna pomoc dla mieszkańców gminy Teresin z tego tytułu wyniosła około 1 500 000 zł (128 wniosków w programie Czyste Powietrze i 2 wnioski w programie Mój Prąd).

Wnioski:

- Corocznie łączna ilość zebranych odpadów na terenie gminy Teresin wzrasta. Średni udział segregowanych odpadów w łącznej ich ilości na przestrzeni analizowanych lat wynosił średnio 47%. Rokrocznie osiągano wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.
- Z roku na rok liczba mieszkańców korzystających z PSZOK-u oraz liczba odpadów znacząco wzrasta. Planuje się inwestycje związane z zakupem wagi, utwardzeniem podłoża oraz budową wiaty.
- Działania w zakresie wymiany źródeł ciepła skierowane do mieszkańców gminy powinny koncentrować się wokół wspierania wymiany przestarzałych i wysokoemisyjnych pieców grzewczych na technologie nisko i zeroemisyjne (np. odnawialne źródła energii).
- Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te powinny być związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

- Należy dalej realizować Gmina szereg jednorocznych i wieloletnich programów związanych z ochroną środowiska, które w kompleksowy sposób odpowiadają na zdiagnozowane problemy.

Stan finansów samorządowych

W latach 2017-2021 można było zauważyć stały wzrost ogólnych dochodów budżetu gminy Teresin – z poziomu 53 518 775,38 zł do poziomu 81 863 286,51 zł, wzrosły więc o 28 344 511,13 zł. W tym samym okresie wzrosły wydatki budżetu gminy – w 2017 roku były na poziomie ok. 46 mln zł, a w 2021 roku były już o ponad 20 mln wyższe i osiągnęły poziom ponad 69 mln zł w 2021 roku. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce.

Struktura dochodów budżetu gminy ta jest stabilna. Na przestrzeni lat udział dochodów własnych bez PIT i CIT zmalał o 6% i wahał się w granicach 30%-36%. Udziały w podatkach centralnych uległy wzrostowi o 1% do poziomu 20% w 2021 roku. Dotacje stanowią największy udział w strukturze dochodów Teresin – średnio 29%. Warto jednak zauważyć, że różnica między pierwszym, a drugim analizowanym rokiem jest największa – wzrost o aż 10%. Subwencje natomiast średnio liczyły 20% rocznie. Duży udział w dochodach własnych i udziału w podatkach daje możliwości kształtowania polityki finansowej Gminy, a tym samym samodzielnego finansowania inwestycji.

Zagłębiając się dalej w analizę dochodów budżetu gminy Teresin, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od nieruchomości, który dynamicznie wzrastał z roku na rok. Bardzo znaczący w strukturze dochodów był także podatek PIT.

Wnioski:

- Duży udział w dochodach własnych i udziału w podatkach daje możliwości kształtowania polityki finansowej gminy, a tym samym samodzielnego finansowania inwestycji.
- Sytuacja finansowa Gminy kształtuje się na stabilnym poziomie, który obecnie nie zagraża bezpieczeństwu jej funkcjonowania w najbliższej przyszłości. Należy jednak mieć na uwadze, iż niestabilna sytuacja na rynku usług oraz rosnąca inflacja może wpłynąć na zwiększenie wydatków bieżących Gminy, a w konsekwencji spadek jej zdolności inwestycyjnych.
- Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Teresin na lata 2022-2038 przyjętą Uchwałą nr XLVII/371/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Teresin na lata 2022-2038 kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia budżetu gminy Teresin pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań, co daje zwiększenie możliwości realizacji zadań zapisanych w treści niniejszej Strategii.
- Zgodnie z tym samym dokumentem potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostających do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach realizacji Strategii wyniesie ok. 31,3 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, gminę Teresin w 2021 roku zamieszkiwały 11 554 osoby, co stanowiło 14% wszystkich mieszkańców w powiecie sochaczewskim. Gęstość zaludnienia, a więc liczba osób w przeliczeniu na 1 km² wynosiła 131 os/km². Pod względem liczby mieszkańców jest to najbardziej liczna gmina wiejska w powiecie. Z analizy danych wynika, że liczba mieszkańców gminy Teresin z roku na rok przybywa – na przestrzeni 5 lat wzrosła o 101 osób. Analizując wskaźniki demograficzne dla gminy Teresin zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Uszczegółowieniem analizy struktury demograficznej jest zestawienie liczbowe osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Teresin. Liczba seniorów na przestrzeni lat zwiększyła się o 277. Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 262. Jednak co pozytywne – zwiększyła się także liczba dzieci – o 85.

Wnioski:

- Wzrost liczby mieszkańców spowodowany jest wysokim wskaźnikiem salda migracji. Dodatnie salda migracji występujące w gminach bezpośrednio przyległych do Sochaczewa sugeruje zaistnienie w tym obszarze silnego zjawiska suburbanizacji w wymiarze demograficznym. Coraz więcej mieszkańców zaczyna cenić spokój, ciszę oraz naturę w odróżnieniu od dynamicznego życia w dużych miastach, czego skutkiem jest przenoszenie się ludności miejskiej na otaczające obszary wiejskie. Elementami przyciągającymi mieszkańców na tereny wiejskie są również tańsze ceny gruntów, domów czy mieszkań, możliwość pracy zdalnej, a także korzystne połączenia komunikacyjne.
- Proces starzenia się społeczeństwa będzie w przyszłości prowadził do zwiększenia zapotrzebowania na usługi w zakresie srebrnej gospodarki, problemów w zakresie utrzymania szkół, znalezienia pracy dla nauczycieli, zmniejszaniem się liczby osób posiadających wykształcenie wyższe.
- Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym może prowadzić do zmniejszenia się poziomu atrakcyjności inwestycyjnej gminy Teresin i prowadzić do wystąpienia negatywnych konsekwencji na rynku pracy (m.in. brak zastępowalności pokoleniowej).
- Należy jednak pamiętać, że coraz więcej osób decyduje się osiedlić w gminie, co będzie generowało popyt na wszystkie rodzaje usług społecznych i nie tylko. Dodatkowo wpłynie to na konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej, zwiększenia połączeń komunikacyjnych, zapewnienia opieki dzieciom do lat 3, zwiększenia miejsc w szkołach oraz zapewnienia ogólnego rozwoju, rekreacji oraz dostępu do kultury. Ponadto zwiększy się zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną.
- Atrakcyjność gminy Teresin, jako miejsca do zamieszkania powinna być budowana na tworzeniu warunków do rozwoju, aktywnej społeczności, systemowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania i struktury przestrzeni publicznych, poprawy jakości komponentów środowiska oraz rozwoju zdywersyfikowanej gospodarki.

Kapitał społeczny – żłobki, przedszkola oraz oświata

Na terenie gminy działają dwa żłobki w Teresinie, oferujące łącznie 96 miejsc. Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia oferują 4 oddziały publiczne przy szkołach w Budkach Piaseckich, Paprotni, Szymanowie oraz w Teresinie. Ogółem w 2021 roku do publicznych placówek uczęszczało 148 dzieci. Godziny otwarcia były stosunkowo krótkie, ponieważ trwały od 8:00 do 13:00. Dużo więcej dzieci w 2021 roku korzystało z niepublicznych przedszkoli zlokalizowanych w Teresinie i w Granicach. Z analizy danych wynika, że udział dzieci objętych opieką przedszkolną wzrósł o 9% na przestrzeni 5 lat i w roku szkolnym 2020/2021 był na poziomie 94%. To świetny wynik, mimo braku publicznej placówki.

Na terenie gminy Teresin funkcjonują 4 szkoły podstawowe. Najwięcej uczniów uczęszcza do Szkoły Podstawowej im. św. Maksymiliana Kolbego w Teresinie – 680. Liczba oddziałów wynosi 35, co w przeliczeniu na średnią wielkość daje 19 uczniów na oddział. Na jednego nauczyciela przypada 9 uczniów, których łącznie jest 76. Drugą pod względem liczebności jest Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Paprotni, w której liczba oddziałów wynosi 17, przy średniej wielkości 17 uczniów, co przekłada się na ogólną liczbę dzieci 282. Na jednego nauczyciela przypada 8 uczniów. W Budkach Piaseckich oraz w Szymanowie na 1 nauczyciela przypada 5 uczniów. Szkoły te są zdecydowanie mniejsze. Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Budkach Piaseckich dzieli się na 8 oddziałów, a liczba uczniów wynosi 125. Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Szymanowie ma 10 oddziałów z łączną liczbą uczniów 145.

Stan bazy dydaktycznej w szkołach terenu gminy Teresin jest zbliżony. Wszystkie szkoły podstawowe posiadają pracownie komputerowe z dostępem do Internetu, bibliotekę i świetlicę. Budynki szkolne i ich otoczenie spełniają podstawowe wymagania bezpieczeństwa oraz higieny nauki i pracy. Placówki wyposażone są w salę gimnastyczną i boisko przyszkolne.

Wnioski:

- Należy dalej rozwijać politykę żłobkową oraz przedszkolną w celu zapewnienia opieki wszystkim chętnym dzieciom, co za tym idzie – przyspieszać proces powrotu rodziców na rynek pracy.
- Rozwinięta sieć szkół podstawowych zabezpiecza potrzeby gminy Teresin.
- Gmina Teresin w kwestii egzaminu ósmoklasisty osiąga zbliżone wyniki dla średnich dla powiatu sochaczewskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski.
- Stałe podnoszenie poziomu edukacji w gminie powinno odbywać się zarówno na drodze modernizacji infrastruktury szkolnej (budynki szkół w Paprotni, Szymanowie i Budkach Piaseckich wymagają prac termomodernizacyjnych w różnym zakresie), doposażenia bazy dydaktycznej placówek oświatowych, zwiększania liczby oraz atrakcyjności oferowanych zajęć pozalekcyjnych, jak i poprawy jakości prac kadry nauczycielskiej (np. poprzez modyfikację systemu motywacyjnego) oraz systemowe wsparcie uczniów zdolnych i słabszych.
- Gmina Teresin na bieżąco monitoruje koszty utrzymania ucznia/wychowanka w szkołach i placówkach oraz podejmuje działania w celu optymalizacji wydatków.

- Dopełnienie systemowych działań w zakresie wsparcia rozwoju edukacji powinno także następować na drodze rozwoju współpracy z obecnymi w Powiecie organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze oświaty, nauki, kultury, sportu, itp.
- Należy kontynuować oraz uzupełnić system nagradzania uczniów za wybitne osiągnięcia naukowe w formie stypendiów.

Kultura i sport

Za propagowanie idei kultury wśród mieszkańców gminy Teresin zajmują się głównie dwie instytucje, którymi są Teresiński Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Teresinie, mieszczące się przy Al. XX-lecia 32 w Teresinie. Działalność TOK-u można podzielić na 7 głównych zadań, jakimi są: kameralne imprezy typu: premiery teatralne, benefisy, koncerty, spektakle, wieczorki, pokazy artystyczne, imprezy okolicznościowe, imprezy plenerowe, prowadzenie Kina za Rogiem w Teresinie, rozwój amatorskiego ruchu artystycznego – prowadzenie stałych zespołów artystycznych, klubów i kół zainteresowań, realizacja cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych oraz formy szkoleniowe. Gminna Biblioteka Publiczna w Teresinie prowadzi działalność służącą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa. Zajmuje się gromadzeniem, opracowywaniem i udostępnianiem zbiorów, organizowaniem imprez kulturalnych, współpracą z innymi instytucjami oraz popularyzacją zbiorów i usług bibliotecznych. Sieć biblioteczna gminy Teresin jest rozszerzona o filię Biblioteczną w Szymanowie oraz Filię Biblioteczną „Dworzec TO.KULTURA” w Teresinie.

Za rozpowszechnianie sportu i rekreacji odpowiedzialny jest głównie Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Teresinie (w skrócie GOSiR). Do jego obiektów należą: kompleks boisk sportowych, dwa korty tenisowe, boisko do koszykówki i siatkówki, wielofunkcyjne boisko do piłki nożnej, boisko trawiaste z bieżnią lekkoatletyczną, tory łucznicze, hala łucznicza i skate park, a także hala sportowo-widowiskowa z salami treningowymi do sportów walki, salą korekcyjną, siłownią, sauną i salą fitness. W budynku GOSiR-u znajduje się również gabinet rehabilitacyjny świadczący usługi dla mieszkańców gminy Teresin.

Wnioski:

- Dostępna na obszarze gminy oferta kulturalna charakteryzuje się wysoką jakością i różnorodnością wydarzeń. Pomimo tego powinna być ona stale monitorowana, rozwijana, wzbogacana oraz dostosowywana do zmieniających się trendów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Wśród najważniejszych wydarzeń, które odbywają się w gminie rokrocznie są: Gala Noworoczna (koncert), Dzień Kobiet (koncert), Teresiński Przegląd Twórczości Scenicznej „Mrowisko”, Przegląd Sztuk Plastycznych „Tygiel”, „Dzieci – Dzieciom” (cykl muzyczno-teatralny), Piknik Rodzina Razem (impreza plenerowa z okazji Dnia Dziecka), Teresińska Noc Czerwcową (impreza plenerowa), Piknik Country „Stacja Tereseen” (impreza plenerowa), Przegląd Zespołów Grających do Tańca (impreza plenerowa), Dożynki Gminy Teresin (impreza plenerowa), „O Teresach w Teresinie” (impreza imieninowa), Teresińskie Dni Retoryki, Powiatowe Dni Retoryki, Mikołajki (impreza plenerowa) oraz koncert świąteczny.
- Podejmowane działania w zakresie rozwoju kultury muszą zostać wzmocnione przez ich odpowiednią promocję, tak aby informacja o nich miała możliwość dotarcia do jak najszerszej grupy odbiorców wewnątrz, ale także na zewnątrz gminy.

- Istniejąca w gminie baza sportowa i rekreacyjna zapewnia jej mieszkańcom możliwość stałego dbania i rozwijania własnej kultury fizycznej, niemniej konieczne jest także podjęcie działań w zakresie budowy nowych obiektów ogólnodostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Zmieniające się potrzeby mieszkańców (wynikające ze zmian demograficznych, postępu technologicznego, zmiany zainteresowań ludzi) powinny pociągać za sobą także rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wymagań mieszkańców w każdej grupie wiekowej. Ważne jest także monitorowanie stanu – w przyszłości niektóre obiekty mogą wymagać rozbudowy, inne zaś modernizacji.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Teresin znajduje się w obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Sochaczewie, a w samym Teresinie znajduje się podległy posterunek policji, w którym pracuje 12 funkcjonariuszy. Nad bezpieczeństwem w gminie czuwa również straż pożarna. Na jej terenie funkcjonuje siedem Ochotniczych Straży Pożarnych. Łącznie do wszystkich jednostek OSP należy 375 osób (wg stanu na 31.12.2021 r.): 260 członków czynnych, 50 członków wspierających, 20 członków honorowych i 45 członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. Na obszarze gminy działa system monitoringu obsługiwany przez 15 kamer oraz system ostrzegania i alarmowania, w którego skład wchodzi siedem syren alarmowych znajdujących się w budynkach OSP.

Wnioski:

- Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej w Sochaczewie oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwołów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.
- Należy stale zwiększać poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, zarówno poprzez podnoszenie kompetencji pracowników policji oraz straży pożarnej, jak i modernizację sprzętu.
- Przyczynami powstawania zagrożeń w ruchu drogowym jest często nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów, stale rosnąca liczba pojazdów mechanicznych poruszających się po drogach gminy oraz stopniowa degradacja technicznego stanu nawierzchni drogowych.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne gminy

Na terenie gminy Teresin działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby jak również pomocy potrzebującym. Według systemu Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowane są 32 stowarzyszenia.

Gmina Teresin aktywnie współpracuje z innymi gminami w Polsce będąc członkiem związków międzygminnych oraz stowarzyszeń: Związku Gmin Wiejskich RP, Międzygminnego Związku „Kampinos”, Związku Gmin Związanych z Życiem św. Maksymiliana Marii Kolbe, Związku Międzygminnego Mazowsze Zachodnie, Mazowieckiego Stowarzyszenia Gmin na Rzecz Społeczeństwa Informacyjnego, Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Ziemia Chełmońskiego”. Ponadto gmina Teresin należy do Miast Papieskich, które są nieformalnym związkiem miast i gmin odwiedzonych podczas swoich pielgrzymek przez Jana Pawła II. Oprócz tego zawieszono umowę partnerską

z włoską gminą Santi Cosma e Damiano, z bułgarską gminą Szabla oraz z ukraińską gminą Zbaraż.

Wnioski:

- Liczba funkcjonujących w gminie fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców kształtuje się na poziomie wyższym, niż średnia wyznaczona dla całego powiatu sochaczewskiego oraz województwa mazowieckiego.
- Dalszemu rozwojowi Gminy, w szczególności w obszarze społecznym, kulturowym, turystycznym oraz sportowym służyć powinno także wzmocnienie współpracy instytucji gminnych w organizacjami pozarządowymi, np. poprzez wsparcie profesjonalizacji lokalnego sektora NGO.
- Międzynarodowa współpraca władz Gminy oraz poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powinna w przyszłości stanowić jeden z fundamentów jej dalszego rozwoju.

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Teresin mieszkańcy mogą skorzystać z podstawowej opieki medycznej w następujących placówkach:

- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „TER-MED” Sp. z o.o. z siedzibą w Teresinie oraz filią w Szymanowie,
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Marimed” w Paprotni,
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „GALEN” w Szymanowie.

Powyższe jednostki działają jako samodzielne podmioty z własnym budżetem nie są finansowane z budżetu gminy. Mieszkańcy mogą skorzystać z pomocy lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, poradni medycyny szkolnej, pielęgniarki położnej, poradni stomatologicznej oraz punktu felczerskiego. W gminie Teresin zlokalizowane są 3 apteki oraz jeden punkt apteczny (żadne z nich nie są całodobowe).

Na terenie gminy Teresin polityka zdrowotna jest realizowana także poprzez funkcjonowanie Gabinetu Rehabilitacji. Ponadto w gminie Teresin, dla osób funkcjonują uzależnionych i współuzależnionych funkcjonują Punkty Konsultacyjno-Motywacyjne.

Polityka społeczna i prorodzinna realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Teresinie opierając się na Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Teresin na lata 2016-2026, Gminnym Programie Wspierania Rodziny, Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Program Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz Gminnym programie osłonowym w zakresie dożywiania.

Gmina finansuje zasiłki stałe, okresowe, celowe pieniężne, zakup opałów, artykułów żywnościowych, paczki świąteczne, usługi opiekuńcze, poradnictwo i interwencje w rodzinach, działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

Polityka senioralna na terenie gminy stale się rozwija. Funkcjonuje Rada Seniorów, która działa na rzecz wzmocnienia działu osób starszych w życiu społeczności lokalnej m.in. poprzez inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej seniorów, wzmacniania ich aktywności obywatelskiej oraz służących ochronie praw i poszanowaniu godności osób w wieku senioralnym.

Z Radą współpracuje Teresiński Klub Seniora „Radosna Jesień”, który zrzesza ponad 150 członków.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2022 roku skład mieszkaniowego zasobu gminy Teresin wchodzi 31 lokali mieszkalnych zlokalizowanych w 11 budynkach.

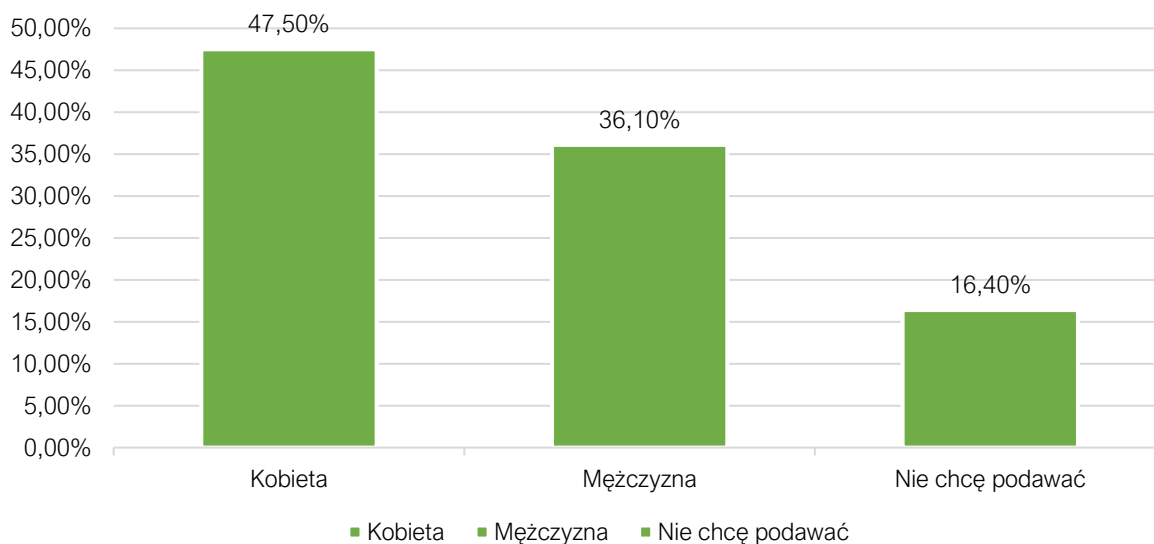
Wnioski:

- W obliczu występujących cywilizacyjnych zagrożeń dla życia i zdrowia mieszkańców gminy rozwijać należy działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, które w przyszłości przełożą się na zmniejszenie liczby osób wymagających opieki w zakresie systemu ochrony zdrowia.
- Na obszarze gminy Teresin sukcesywnie spada liczba rodzin oraz osób korzystających z systemu pomocy społecznej.
- Gmina realizuje szereg jednorocznych i wieloletnich programów społecznych, które w kompleksowy sposób odpowiadają na zdiagnozowane problemy i potrzeby jej mieszkańców.
- Pomoc mieszkańcom gminy głównie jest udzielana z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności, bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. alkoholizmu.
- Należy kontynuować programy takie, jak „Teresińska Karta Dużej Rodziny 3+”, „Opieka Wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” czy „Wspieraj Seniora”.
- Na podstawie Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Teresin oraz zasad wynajmowania lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy na lata 2022-2026 zakłada się, że do 2026 przybędzie o 1 mieszkanie więcej. Dodatkowo należy podjąć działania w zakresie poprawy stanu technicznego budynków i mieszkań komunalnych obecnie wykorzystywanych przez Gminę i jej mieszkańców.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

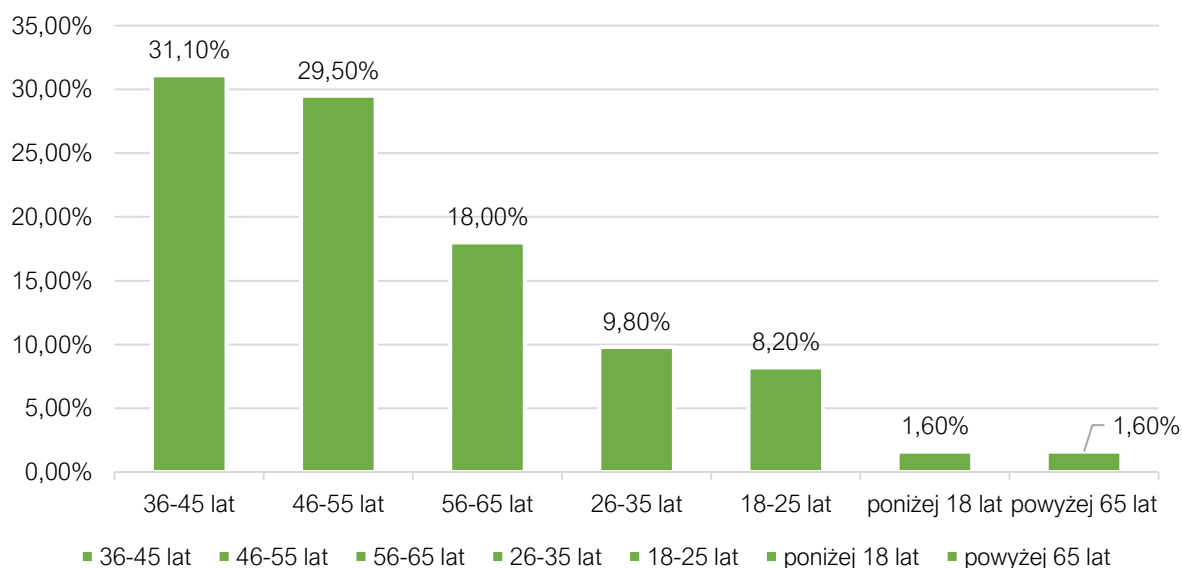
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Teresin przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line oraz papierowej. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były od 19 sierpnia 2022 r. do 30 września 2022 r. Łącznie wpłynęło 61 ankiet.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W większości odpowiedzi udzielały kobiety, osoby w wieku 46-55 lat oraz osoby pracujące.

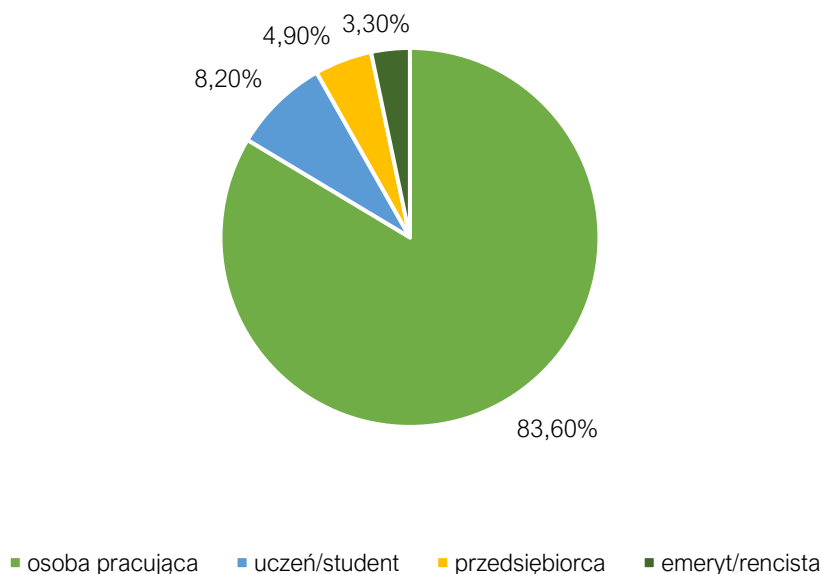
Rysunek 1. Podział respondentów ze względu na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Rysunek 2. Podział respondentów ze względu na wiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

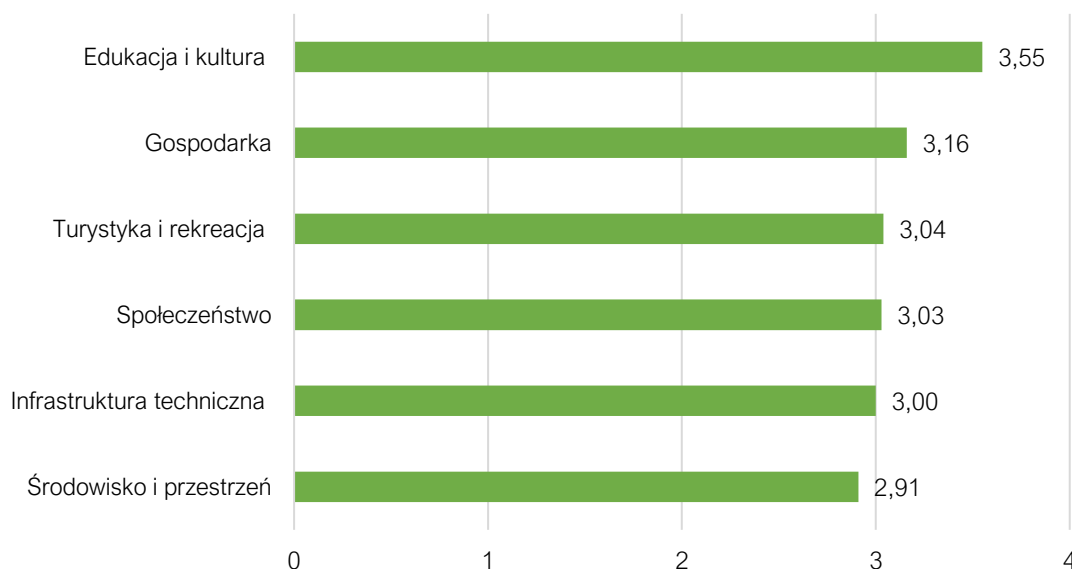

Rysunek 3. Podział respondentów ze względu na status

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W gminie Teresin w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,55), z kolei najgorzej środowisko i przestrzeń (średnia ocena wynosiła 2,91). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 3,00 do 3,16. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 3,15 (powyżej średniej).

Rysunek 4. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w gminie Teresin

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze.

Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,72). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie połączeń komunikacyjnych zarówno w obrębie gminy, jak i z sąsiednimi, świadomości ekologicznej mieszkańców, bezpieczeństwa przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, ofertę spędzania czasu na terenie gminy dla dorosłych oraz dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy. Warto jednak podkreślić, że wszystkie z wyżej wymienionych nie otrzymały oceny poniżej 2,30, co oznacza, że mieszkańcy są względnie zadowoleni, jednak zwracają uwagę, iż pewne elementy muszą ulec poprawie.

Tabela 1. Oceny poszczególnych podobszarów w gminie Teresin

Spółeczeństwo	Ocena
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę (Klub Seniora)	3,85
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	3,42
Wsparcie osób niesamodzielných	3,35
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,34
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy	3,17
Skuteczność działania pomocy społecznej	3,13
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy	2,80
Dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,47
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,72
Gospodarka	Ocena
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy	3,81
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	3,47
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy	3,07
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w gminie	3,05
Dostępność usług na terenie gminy	3,00
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,98
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy	2,96
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	2,95
Środowisko i przestrzeń	Ocena
Estetykę swojej gminy	3,46
Walory środowiska przyrodniczego w gminie	3,17
System odbioru odpadów na terenie gminy	3,15
Czystość terenów zieleni	3,12
Jakość powietrza w gminie	3,10
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,95
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy	2,85
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,84
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,68
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	2,34
Świadomość ekologiczną mieszkańców	2,30
Infrastruktura techniczna	Ocena

Jakość sieci wodociągowej	3,23
Jakość sieci kanalizacyjnej	3,04
Stan dróg w gminie	3,03
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)	2,97
Dostęp do Internetu w gminie	2,90
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,83
Turystyka i rekreacja	Ocena
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie	3,98
Wypożyczenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,44
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów	3,37
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	3,25
Atrakcyjność turystyczną gminy	3,19
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci	2,98
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży	2,63
Poziom bazy gastronomicznej	2,58
System ścieżek rowerowych	2,50
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych	2,44
Edukacja i Kultura	Ocena
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,07
Działalność domu kultury i biblioteki	4,02
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie	3,88
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,74
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy	3,70
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,54
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy	3,52
Organizację dowozu dzieci do szkół	3,49
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)	3,46
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie	3,45
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie	3,22
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy	3,10
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy	2,96

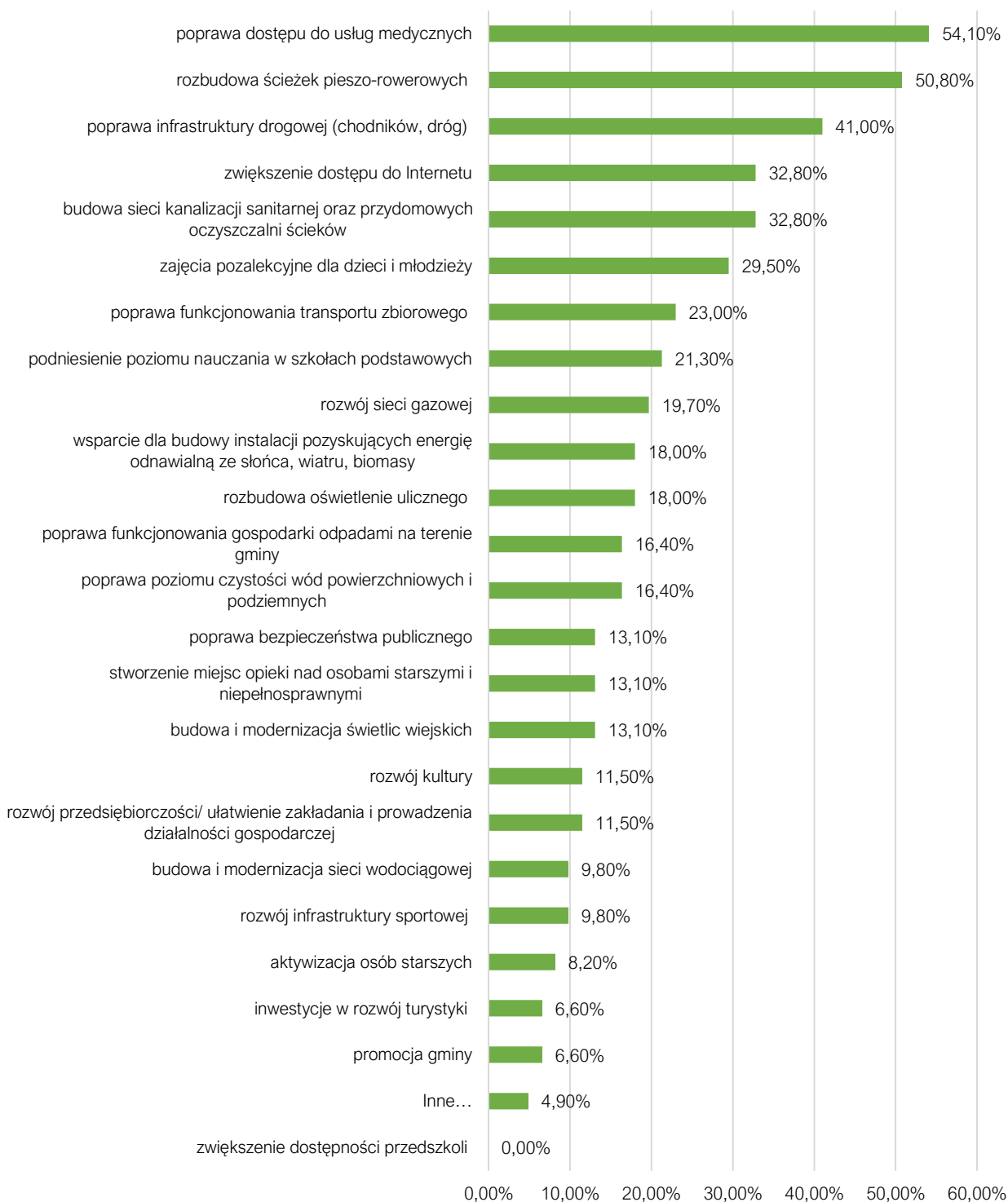
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobył dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie, jakość sieci wodociągowej, estetyka gminy, atrakcyjność inwestycyjna obszaru oraz wsparcie osób starszych oferowane przez gminę.

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe gminy Teresin. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa dostępu do usług medycznych, rozbudowa ścieżek-pieszno rowerowych, poprawa infrastruktury drogowej, zwiększenie dostępu do Internetu, budowa

sieci kanalizacyjnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży. Najmniej priorytetowym według mieszkańców jest zwiększenie dostępności przedszkoli, promocja gminy, inwestycje w rozwój turystyki, aktywizacja osób starszych, rozwój infrastruktury sportowej oraz budowa i modernizacja sieci wodociągowej, co pokrywa się z najlepiej ocenianymi podobszarami w poprzedzających częściach ankiety.

Rysunek 5. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnia część ankiety stanowiła pytanie otwarte dotyczące tego, co, według mieszkańców, powinno stać się wizytówką gminy Teresin. Jednocześnie, pytanie to, często postrzegane jest przez pryzmat zagadnień, które miałyby stanowić pożądane priorytety rozwoju.

Mieszkańcy w tej części ankiety, wizytówką gminy Teresin najczęściej określali: czystość, ład i bezpieczeństwo. Odpowiedziami, które powtarzały się wielokrotnie były także: klasztor Niepokalanów, las, dworzec PKP oraz społeczność zaangażowana w rozwój gminy.

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

- 1) infrastruktura techniczna,
- 2) poprawa dostępu do usług medycznych,
- 3) oferta czasu wolnego,
- 4) dostępność komunikacyjna.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- **S (ang. strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **W (ang. weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina;
- **O (ang. opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy
- **T (ang. threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Informacje te pochodziły z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej gminy Teresin,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Teresin, a także ze źródeł zewnętrznych,
- wyników badań ankietowych.

Tabela 2. Analiza SWOT stanu gminy Teresin

Uwarunkowania wewnętrzne	
Silne Strony	Słabe strony
• Korzystne położenie geograficzne, atrakcyjne osiedleńczo ze względu na bliskość Warszawy, dróg krajowych 50, 92 oraz autostrady A2. • Dobrze rozwinięty układ kolejowy pozwalający na sprawne przemieszczanie się mieszkańców pomiędzy gminą, a większymi, sąsiednimi ośrodkami. • „Obwodnica Teresina” zmniejszająca ruch samochodowy, tym samym wpływająca na wzrost bezpieczeństwa mieszkańców w gminie. • Dobry stan techniczny dróg gminnych. • Wysokiej jakości gleby warunkujące intensywne rolnictwo. • Atrakcyjne walory przyrodnicze (m.in. Uroczysko Teresin, dolina rzek Utraty oraz Pisi), a także kulturowe (zabytkowe zespoły dworskie, pałacowe, parkowe, sakralne). • Niskie pokrycie obszarami chronionymi zwiększa możliwości inwestycyjne oraz mieszkaniowe gminy. • Stały wzrost liczby mieszkańców związany przede wszystkim z napływem ludności i dodatnim saldem migracji. • Korzystna struktura ludności – przewagę stanowi ludność w wieku produkcyjnym. • Dobrze rozwinięta opieka przedszkolna spełniająca potrzeby mieszkańców. • Szereg programów społecznych, prozdrowotnych oraz pomocowych wspierających potrzebujących mieszkańców gminy Teresin. • Duża aktywność społeczna, o czym świadczy zainteresowanie zajęciami w Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji, Teresińskim Ośrodku Kultury, szkołach oraz różne akcje społeczne skupione wokół parafii i stowarzyszeń.	• Pogłębiające się trudności komunikacyjne w dojazdach do i z Warszawy, wskutek nadmiernego przeciążenia ruchem samochodowym podstawowego układu komunikacji drogowej. • Brak komunikacji publicznej wewnątrz gminy Teresin. • Słaba jakość nawierzchni asfaltowej na wybranych odcinkach dróg gminy Teresin oraz braki w infrastrukturze okołodrogowej (chodniki, oświetlenie) skutkujące zmniejszeniem poziomu bezpieczeństwa. • Niska efektywność energetyczna obiektów publicznych. • Niskie skanalizowanie gminy spowodowane rozporoszeniem miejscowości, co powoduje trudności w wyposażeniu w zbiorcze systemy kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków (wysokie koszty eksploatacji i budowy). • Niedopracowany system melioracji oraz retencji na terenie gminy Teresin. • Niewystarczająco rozwinięty system ścieżek pieszko-rowerowych. • Niewykorzystany potencjał turystyczny, brak promocji terenów. • Braki w dostępności Internetu szerokopasmowego na terenie gminy Teresin. • Niedostatecznie rozwinięta komunikacja publiczna wewnątrz gminy. • Postępujący wzrost senioralnego obciążenia demograficznego skutkujący koniecznością dostosowania usług społecznych dla seniorów. • Niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach. • Zmniejszający się udział subwencji oświatowej w kosztach funkcjonowania systemu oświaty w gminie.

• Dobrze rozwinięte zaplecze sportowe oraz rekreacyjne na terenie gminy (duża ilość rodzajów obiektów sportowych). • Duża aktywność gospodarcza mieszkańców, której potwierdzeniem jest wskaźnik przedsiębiorczości w gminie oraz liczbie podmiotów gospodarczych. • Funkcjonowanie dużych zakładów, centrów logistycznych oraz dystrybucyjnych, które poza stwarzaniem miejsc pracy zapewniają wkład finansowy w budżecie gminnym.	• Niewystarczająca liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. • Niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie opieki zdrowotnej (braki w zakresie dostępności lekarzy specjalistów). • Niedobór mieszkań komunalnych.

Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
• Zakończenie budowy tunelu pod torami kolejowymi w Teresinie, który zmniejszy ruch samochodowy i zwiększy komfort życia mieszkańców. • Działania związane z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego stwarzają potencjał do lokowania dużych inwestycji polskich i zagranicznych (magnes dla inwestorów). • Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskiwania środków na rozwój gminy Teresin. • Członkostwo Gminy Teresin w związkach i stowarzyszeniach między gminnych oraz partnerstwo międzynarodowe dające możliwości współpracy, wymiany doświadczeń i rozwoju. • Wzrost zagranicznego i krajowego popytu na bioprodukty, co przyczyni się do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Rozwój edukacji rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego. • Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych obowiązujących w Unii Europejskiej). Zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie) oraz minimalizacji zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska	• Działania związane z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego, które będą niosły za sobą wzmożony ruch na drogach, zwiększone zagrożenia związane z hałasem (budowa lotniska) oraz zanieczyszczenie środowiska. • Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodzią, podtopieniami, co silnie oddziałuje na branżę rolniczą. • Wpływ czynników zewnętrznych o zasięgu globalnym na sytuację społeczno-gospodarczą (np. epidemia, konflikty zbrojne). Duża grupa uchodźców z Ukrainy na terenie gminy Teresin, w tym część osób niesamodzielnych oraz matki z dziećmi z pogarszającą się sytuacją materialną mieszkający w budynkach gminnych. • Dalszy wzrost liczby bezrobotnych oraz zjawiska ubóstwa ekonomicznego w społeczeństwie polskim, spowodowane słabnącym tempem rozwoju gospodarczego kraju. • Starzejące się społeczeństwo powodujące wzrost zapotrzebowania na usługi senioralne i coraz mniejsza liczba mieszkańców aktywnych zawodowo. • Bogata oferta pomocy socjalnej powodująca, że korzystanie z pomocy staje się

przyrodniczego, a także racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling).

- Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców.

nawykiem i powoduje bierność zawodową wśród mieszkańców.

- Wzrost uzależnień oraz przemocy wśród mieszkańców Gminy oraz wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych wśród dzieci i młodzieży.
- Zmiany systemu prawnego dotyczące funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce;
- Rosnąca inflacja oraz wzrost wydatków bieżących spowodowany wzrostem cen energii, gazu itd.
- Zwiększanie się kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi m.in. w związku rosnącą inflacją, stałymi wzrostami kosztów energii elektrycznej i gazu oraz kosztów pracowniczych.
- Ograniczony wpływ na system oświaty oraz system ochrony zdrowia.
- Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką, krajową, powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY TERESIN

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 została opracowana na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy aktualnej sytuacji Gminy, analizy SWOT i badań ankietowych. Podczas przeprowadzanych prac zwracano uwagę zarówno na potencjały Gminy (jej strony silne, pozwalające na wykorzystanie szans dla przyszłego rozwoju), jak również problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla jej dalszego rozwoju). W procesie strategicznym określono także MI-SJĘ oraz WIZJĘ Gminy Teresin, które na późniejszym etapie prac stanowiły drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest to element Strategii, który wskazuje na najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Skupione są w niej wszystkie podstawowe wartości, które przyświecają władzom Gminy Teresin i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, jaką należy podjąć do osiągnięcia wizji. Zawiera w sobie odpowiedź na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Teresin** brzmi następująco:

Misją Gminy Teresin jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez dbałość o zrównoważony rozwój przy jednoczesnym otwarciu na inwestycje i rozwijaniu funkcji turystycznych.

W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Teresin w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- ❖ obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ❖ ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- ❖ jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Gmina Teresin w 2030 roku to miejsce przyjazne do zamieszkania i rozwoju gospodarczego, posiada dostęp do niezbędnych usług i udogodnień, bez konieczności sięgania po nie do innych ośrodków. To czyste i bezpieczne miejsce, w którym każdy może rozwijać swoje pasje oraz zainteresowania. Gmina Teresin jest dobrze skomunikowana z Warszawą, Sochaczewem oraz Żyrardowem.

Jedną z najbardziej wartościowych cech gminy Teresin jest jej chęć rozwoju. Misją samorządu jest utrzymanie tego charakteru jak i innych walorów przyrodniczo-krajobrazowych, jednocześnie biorąc pod uwagę stałe podnoszenie jakości życia na terenie gminy. Zapewnienie wysokiej jakości funkcjonowania w obszarze jednostki samorządowej dotyczy zarówno dostępu do infrastruktury podstawowej, ale również zapewnienie usług społecznych odpowiadających potrzebom różnych grup społecznych. Planując rozwój gminy należy mieć na uwadze zarówno mieszkańców aktualnie zamieszkujących gminę Teresin, jak i mieszkańców potencjalnych oraz inne grupy interesariuszy Strategii jak m.in. przedsiębiorców, inwestorów, rolników i turystów.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Teresin, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu gminy opisanego w wizji rozwoju, określono cele strategiczne odnoszące się do głównych obszarów rozwojowych:

CEL I:	Atrakcyjna przestrzeń i dostępność terytorialna w Gminie Teresin
CEL II:	Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin
CEL III:	Gmina Teresin zintegrowana społecznie

Powyższe postulaty stanowią odzwierciedlenie wizji Gminy, jaka ma zostać osiągnięta w 2030 roku. Cele strategiczne odwzorowują obszary rozwojowe w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które budują wizerunek jednostki terytorialnej. Sfery te cechuje wzajemne przenikanie się – podejmowane działania w sferze przestrzennej będą wpływały na gospodarkę lokalną, a ta z kolei na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne w dobrej sytuacji materialnej będzie z kolei wpływało na jakość środowiska przyrodniczego. Dla osiągnięcia równowagi konieczne jest równoległe realizowanie zadań w każdej z wymienionych sfer. Aby urzeczywistnić realizację celów strategicznych, dla każdego z nich ustanowiono szereg celów operacyjnych, porządkujących poszczególne działania. Cele operacyjne przedstawiono w tabeli poniżej

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: Atrakcyjna przestrzeń i dostępność terytorialna w Gminie Teresin		CEL II: Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin		CEL III: Gmina Teresin zintegrowana społecznie	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	2.1.	Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna	3.1.	Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
1.2.	Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	2.2.	Atrakcyjna oferta turystyczna oraz strategia promocyjna	3.2.	Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej
1.3.	Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców	2.3.	Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin	3.3.	Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

CEL STRATEGICZNY I: ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ I DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA W GMINIE TERESIN

Cele operacyjne:

- 1.1 Świadoma i aktywna polityka przestrzenna
- 1.2 Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury
- 1.3 Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców

Podstawą do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców jest stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do życia, pracy i wypoczynku. Ład przestrzenny uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Pierwszym krokiem do osiągnięcia takiego rezultatu jest zapewnienie prawnych uregulowań gospodarowania zasobami przestrzeni, dlatego też tak ważne jest posiadanie aktualnych dokumentów planistycznych. Jest to również sposób przeciwdziałania negatywnym zmianom zachodzącym w związku z procesami urbanizacji. Ze względu na to, iż gmina Teresin jest atrakcyjnym miejscem do życia, ze względu na bliskość Warszawy należy prowadzić spójną i funkcjonalną politykę rozwoju oraz zachować jasny podział funkcjonalnej przestrzeni gminy na tereny mieszkalne, przemysłowe i rekreacyjne.

Nieodłącznym aspektem zrównoważonej przestrzeni jest optymalnie rozbudowana sieć infrastruktury technicznej o wysokiej jakości. Rozwinięta infrastruktura sieciowa oddziałuje na rozwój gospodarczy, sytuację społeczną, a także na jakość środowiska przyrodniczego. Jej projektowanie powinno uwzględniać nie tylko potrzeby mieszkańców, ale także potrzeby i wymogi środowiska. Procesy demograficzne zachodzące w gminie oraz prognozowany dalszy wzrost liczby ludności będą powodowały narastającą potrzebę zwiększenia dostępu zarówno do sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Gmina posiada wysoki stopień zwodociągowania, jednak w związku ze zwiększonym napływem nowych mieszkańców zajdzie konieczność jej rozbudowy. Dużym problemem jest natomiast niski stopień skanalizowania, dlatego też zaleca się rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy.

Znaczenie dla rozwoju gminy ma wysoka jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej, która wpływa na bezpieczeństwo i komfort mieszkańców. Ważne jest, aby infrastruktura komunikacyjna była dobrze rozbudowana, spójna i projektowana z uwzględnieniem wszystkich użytkowników ruchu – zarówno kierowców, jak i pieszych oraz rowerzystów. Wzmożony napływ ludności może jednak nieść ryzyko wzmożonego zużycia infrastruktury, dlatego też ważny jest systematyczny rozwój i podnoszenie jakości systemu komunikacyjnego. Zakłada się także usprawnienie komunikacyjne wewnątrz gminy, z gminami ościennymi i większymi ośrodkami, takimi jak Warszawa, co jest ważnym aspektem z perspektywy rozwoju gminy Teresin.

Zbiór działań służących realizacji celu strategicznego, a dalej celów operacyjnych w sferze przestrzennej przedstawia poniższe zestawienie.

CEL STRATEGICZNY I Atrakcyjna przestrzeń i dostępność terytorialna w Gminie Teresin

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	- aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się gminy, - prowadzenie spójnej i funkcjonalnej polityki rozwoju, zachowanie jasnego podziału funkcjonalnego przestrzeni gminy na tereny mieszkalne, przemysłowe i rekreacyjne, - wspieranie budownictwa mieszkaniowego, - poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych, - zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznych dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych	- rozwój zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, - zwiększenie funkcjonalności przestrzeni, - usystematyzowanie polityki przestrzennej, - zwiększenie liczby mieszkań na terenie gminy, - podniesienie jakości życia mieszkańców na obszarach, które zostaną wyznaczone jako zdegradowane, - zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności przestrzennej.	- stopień pokrycia gminy MPZP (%), - liczba mieszkań komunalnych (szt.), - liczba przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (szt.), - stopień realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (%), - liczba wyremontowanych i zmodernizowanych budynków publicznych (szt.), - liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.).
1.2. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców, - rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, - wsparcie przy rozbudowie i modernizacji sieci gazowej, - wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej, - współpraca z dostawcami w zakresie zwiększania dostępności do Internetu, - współpraca z dostawcami w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poprzez modernizację istniejącej sieci przesyłowej i tworzenie alternatywnych dróg zaopatrzenia w energię.	- poprawa organizacji systemu gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy, - optymalizacja kosztów systemu zaopatrywania mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków, - rozbudowany system zaopatrzenia mieszkańców w podstawowe media, - poprawa stanu środowiska przyrodniczego w gminie, - zlikwidowanie obszarów wykluczonych cyfrowo, - zapewnienie stabilnego systemu zaopatrzenia w energię elektryczną.	- odsetek mieszkańców gminy posiadających dostęp do sieci wodociągowej (%), - odsetek mieszkańców gminy posiadających dostęp do sieci kanalizacyjnej (%), - odsetek mieszkańców Gminy posiadających dostęp do sieci gazowej (%), - długość wybudowanej sieci wodnej (km), - długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), - liczba dostawców Internetu oferujących usługi na terenie Gminy (szt.), - liczba awarii sieci energetycznej w roku (szt.).

1.3. Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców

- rozwój i modernizacja sieci drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (m.in. chodniki, oświetlenie, przejścia dla pieszych) uwzględniającej potrzeby mieszkańców oraz środowisko przyrodnicze,
- realizacja kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa na drogach,
- współpraca z powiatem sochaczewskim i województwem mazowieckim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich,
- rozwój sieci ścieżek rowerowych zarówno jako alternatywnego środka komunikacji jak i na potrzeby turystyki,
- rozwój połączeń komunikacyjnych w obrębie gminy Teresin, z gminami ościennymi oraz Warszawą, w tym współpraca na rzecz zwiększenia efektywności czasowej i wydajności transportu publicznego.

- rozbudowa sieci drogowej umożliwiającej sprawny ruch na terenie gminy oraz komunikację z gminami sąsiednimi,
- zintegrowanie rozwoju systemu dróg gminnych z drogami powiatowymi i wojewódzkimi w celu uzyskania efektu synergii,
- poprawa bezpieczeństwa drogowego,
- usprawnienie komunikacji w gminie,
- stworzenie systemu komunikacji publicznej odpowiadającego potrzebom mieszkańców,
- rozwój sieci ścieżek rowerowych stanowiących alternatywę dla ruchu samochodowego oraz komunikacji publicznej.

- długość zmodernizowanych dróg gminnych (km),
- długość wybudowanych dróg (km),
- długość wybudowanych chodników (km),
- dzienna liczba kursów autobusowych w różnych kierunkach (szt.),
- długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy (km),
- liczba inicjatyw w Gminie skierowanych na poprawę bezpieczeństwa na drogach (szt.).

CEL STRATEGICZNY II: INNOWACYJNA I PRZEDSIĘBIORCZA GMINA TERESIN

Cele operacyjne:

- 2.1 Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna
- 2.2 Atrakcyjna oferta turystyczna oraz strategia promocyjna
- 2.3 Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin

Gmina Teresin skupia się na kreowaniu lokalnej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na pozyskanie nowych inwestorów. Typowy rolniczy charakter gminy zaczął powoli przekształcać w przemysłowy oraz usługowy. Na obszarze gminy duży nacisk kładzie się na stwarzanie dogodnych warunków lokalizacyjnych. Jednym z takich sposobów jest zapewnienie wysokiej jakości oferty terenów inwestycyjnych, dobrze skomunikowanych i uzbrojonych. Przyciągnięcie kluczowych inwestorów może być wspierane także kampaniami promocyjnymi na rzecz wykreowania wizerunku gminy jako atrakcyjnej dla prowadzenia działalności gospodarczej. Wymierną korzyścią płynącą z napływających przedsiębiorców będzie przede wszystkim wzrost dochodów do budżetu gminnego z tytułu prowadzenia działalności czy też podatków od nieruchomości.

Niewątpliwym wyzwaniem, z którym mierzą się obszary wiejskie, w szczególności położone blisko stolicy, jest odpływ młodych ludzi w poszukiwaniu pracy. Jest to jeden z najtrudniejszych do odwrócenia trendów demograficznych dotyczących obszary wiejskie. Przyciągnięcie dużych inwestorów, w szczególności działających międzynarodowo, może przyczynić się do stworzenia korzystnych warunków do zatrudnienia dla kadry wyspecjalizowanych absolwentów uczelni wyższych. Należy jednak pamiętać o wdrażaniu działań miękkich – korzystne może okazać się nawiązywanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu, organizacjami pozarządowymi czy nawet gminami partnerskimi w celu opracowania polityki sprzyjającej zatrudnieniu młodych ludzi, opartej o badania rynku pracy, doradztwo zawodowe czy badania ścieżek kariery. Ważne są również działania podejmowane na rzecz podniesienia jakości istniejących przedsiębiorstw działających na terenie gminy, poprzez m.in. zwiększenie świadomości pracodawców o możliwości wsparcia zewnętrznego swojej działalności.

Zrównoważony rozwój gospodarczy zakłada także wdrożenie niskoemisyjnej i energooszczędnej gospodarki. Szczególnie istotne jest to w związku z wspomnianymi wcześniej zmianami klimatu, ale także z nadchodzącym kryzysem energetycznym. Wzrost cen paliw konwencjonalnych, takich jak węgiel czy gaz będzie wymagał wdrożenia alternatywnych źródeł w celu zagwarantowania bezpiecznych dostaw energii. Gospodarka niskoemisyjna wiąże się również ze wzrostem wykorzystania źródeł odnawialnych oraz wsparciu mieszkańców przy wymianie źródeł ciepła.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna	• opracowanie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców, • systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz wyznaczanie nowych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych, • działania promocyjne na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej m.in. udział w targach nieruchomości oraz inwestycji, • wspieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa, • wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców, • nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, • opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy.	• zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, • zwiększenie liczby ofert inwestycyjnych na terenie gminy Teresin, • wzrost dochodów do budżetu gminy wraz z pojawieniem się inwestorów, • zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie gminy, • kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, • zatrzymanie odpływu ludzi młodych w związku z poszukiwaniem pracy, • nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem a przedsiębiorcami.	• powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha), • liczba przedsiębiorstw na terenie gminy (szt.), • udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), • liczba przeprowadzonych badań rynku pracy (szt.), • wielkość wpływów do budżetu gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł), • liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.), • liczba przeprowadzonych kampanii/szkoleń/warsztatów na rzecz wsparcia zawodowego (szt.).
2.2. Atrakcyjna oferta turystyczna z oraz strategia promocyjna	• rozwój oraz promocja zaplecza turystycznego, w szczególności sektora usług hotelarskich i gastronomicznych, • opracowanie spójnej oferty turystycznej (np. w postaci lokalnego przewodnika, pakietów turystycznych), • prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy), • utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja, • zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,	• zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców gminy oraz turystów, • wzmocnienie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców, • wzmocnienie rozpoznawalności gminy, • rozpowszechniona informacja o aktualnym kalendarzu imprez kulturalnych, umożliwiającą mieszkańcom branie udziału w odbywających się wydarzeniach. • zwiększenie dochodów budżetu gminy • rozwinięta infrastruktura turystyczna, • poprawa stanu gminnych zabytków na terenie gminy, • zwiększenie świadomości walorów turystycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców gminy, odwiedzających i turystów,	• liczba nowopowstałych obiektów turystycznych (szt.), • liczba turystów odwiedzających gminę w ciągu roku (os.), • liczba nowopowstałych miejsc noclegowych (szt.), • liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych na rzecz przyciągnięcia turystów (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych (szt.), • liczba nowopowstałych obiektów gastronomicznych (szt.), • liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych na terenie gminy (szt.).

	• opracowanie gminnego programu ochrony zabytków, • wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy, • wsparcie dla lokalnych wytwórców oraz znalezienie produktu lokalnego.		
2.3. Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin	• wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej, • wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne dla mieszkańców, • termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, • współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawy retencji wód, • promocja rozwiązań zielonej i błękitnej infrastruktury wśród mieszkańców, • wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest, • edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym w zakresie segregacji odpadów, skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorosłych, seniorów, młodzieży, rolników).	• zwiększenie niezależności energetycznej, • spadek wykorzystania paliw kopalnych, • zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, • poprawa jakości powietrza, • zmniejszenie kosztów energii, • przeciwdziałanie ryzyku powodziowemu, zwiększenie wykorzystania dostępnych zasobów wodnych, • podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, • zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.	• moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii (kW), • roczna produkcja energii ze źródeł odnawialnych (kW/h), • udział energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogóle produkowanej energii (%), • liczba budynków z niskoemisyjnymi źródłami ciepła (szt.), • liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.), • liczba obiektów retencyjnych (szt.), • liczba gospodarstw wykorzystujących rozwiązania zielonej i błękitnej infrastruktury (szt.), • ilość wytwarzanych odpadów na mieszkańca (kg), • liczba akcji uświadamiających w zakresie edukacji ekologicznej (szt.)

CEL STRATEGICZNY III: GMINA TERESIN ZINTEGROWANA SPOŁECZNIE

Cele operacyjne:

- 3.1 Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi
- 3.2 Dobrze funkcjonujący system usług opieki społecznej i zdrowotnej
- 3.3 Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest również rozwój oferty edukacyjnej i innych usług społecznych. Cel strategiczny III zakłada zatem działania w zakresie poprawy jakości oświaty i opieki nad dziećmi, rozwoju kultury fizycznej i sportu, podnoszeniem oferty społecznej i kulturalnej. Działania te mają na celu również kształtowanie postaw i zachowań międzyludzkich, tożsamości lokalnej, a także integrują wszystkich uczestników życia społecznego.

Trendy związane z osiedlaniem się ludności miejskiej na terenach wiejskich niosą potrzebę rozwijania szkolnictwa podstawowego, w tym rozwijania infrastruktury szkolno-przedszkolnej dla zapewnienia komfortowych warunków kształcenia dzieci i młodzieży. Niezmiernie ważny jest także dobry dostęp do placówek opieki nad dziećmi do lat 3, co może również przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia kobiet związanego z koniecznością opieki nad dzieckiem.

Czynnikami poprawiającymi jakość życia mieszkańców jest niewątpliwie rozwój usług społecznych. W gminie Teresin, podobnie jak w całym kraju, obserwowane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa. Powoduje to wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne, w szczególności opiekuńcze. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne.

W związku z występowaniem zjawisk globalnych jak pandemia, a także popularyzacją wykonywania pracy czy nauki w formie zdalnej pojawiło się zwiększone zapotrzebowanie na opiekę psychologiczną, dlatego istotne jest także zapewnienie mieszkańcom dogodnego dostępu do tego typu usług. Wspomniane zjawiska globalne przyczyniają się także do powstawania uzależnień, dlatego konieczne jest podjęcie działań edukacyjnych na rzecz zwiększenia świadomości ryzyka, jakie niosą za sobą używki.

Integracja mieszkańców związana jest także z szeroką ofertą spędzania czasu wolnego. Rozwinięta oferta kulturalna i sportowa powinna iść w parze z wysokiej jakości infrastrukturą, dlatego ważne jest stworzenie nowoczesnych i dostępnych terenów rekreacyjnych, odpowiadających na potrzeby wszystkich grup społeczności lokalnej, a także zapewnienie wsparcia dla instytucji dostarczających usługi kultury. Ważne jest także zapewnienie wsparcia organizacjom pozarządowym czy klubom sportowym, stanowiącym lokalne wizytówki.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli

CEL STRATEGICZNY III Gmina Teresin zintegrowana społecznie

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	- zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz modernizacja i rozbudowa związanej z nią infrastruktury, - zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dziećmi do lat 3, - dostosowanie placówek oświatowych wraz z infrastrukturą szkolną w celu poprawy warunków do nauki, - wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli, - poprawa jakości i dostępu do szkolnych obiektów infrastruktury sportowej, - poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne, - zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, - kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce, - wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodziców, którzy zmagają się z problemami.	- zmniejszenie bezrobocia wśród kobiet poprzez wzmocnienie systemu opieki nad najmłodszymi dziećmi, - poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci; - zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom uczniów, - podniesienie jakości systemu kształcenia, - wysokie osiągnięcia uczniów w egzaminach państwowych, - wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna, - wielopłaszczyznowy rozwój dzieci, pod kątem edukacyjnym oraz psychologiczno-pedagogicznym.	- liczba żłobków na terenie gminy (szt.), - liczba miejsc w żłobkach (szt.), - liczba miejsc w przedszkolach (szt.), - liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury szkolnej (szt.), - liczba dzieci korzystających z oferty pozalekcyjnej (os.), - wyniki egzaminów z języków obcych (%), - liczba uczniów i rodziców otrzymujących dodatkowe wsparcie psychologiczne (os.).
3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej	- zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych, - organizacja dowozu do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej, dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami, - wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę, - zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia, - zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych, - wsparcie i rozwój działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Teresinie oraz zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi	- poprawa jakości życia mieszkańców, - zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego, - wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, - poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, - minimalizacja wykluczenia społecznego, - dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej, - wzrost poziomu dostępności do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy.	- liczba lekarzy specjalistów przyjmująca na terenie gminy (os.), - liczba programów zdrowotnych i profilaktycznych realizowanych w gminie (szt.), - liczba kampanii przeprowadzonych w zakresie walki z uzależnieniami, - liczba organizacji współpracujących z gminą w zakresie realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia (szt.), - liczba opiekunów i asystentów rodzin (os.), - liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.), - liczba wdrożonych usług elektronicznych spełniających zasady dostępności (szt.).

	potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin, • rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanym seniorom (kluby seniora, DPS), • zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych.		
3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców	• rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, w tym rozwój działalności Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Teresinie, • rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, w tym wspieranie oraz promowanie działań Teresińskiego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej w Teresinie oraz placówek oświatowych; • rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych poprzez organizację cyklicznych imprez, warsztatów oraz zajęć, • wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie gminy; • zachęcanie do uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych w celu zwiększenia zaangażowania mieszkańców; • wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym.	• wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy, • zwiększenie znaczenia funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych i liczby ich członków, • rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej, • minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego.	• liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej oraz sportowej (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.), • liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.), • liczba lokali udostępnionych na rzecz stowarzyszeń (szt.), • liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia/spotkania (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Teresin

Gmina Teresin zlokalizowana jest na granicy czterech powiatów. Od zachodu sąsiaduje z Gminą Sochaczew oraz Gminą Nowa Sucha (powiat sochaczewski), od północy sąsiaduje z Gminą Kampinos oraz Leszno (powiat warszawski zachodni), od wschodu sąsiaduje z Gminą Baranów (powiat grodziski), a także Gminą Błonie (powiat warszawski zachodni), natomiast od południa sąsiaduje z Gminą Wiskitki z powiatu żyrardowskiego. Odległości drogowe do ważniejszych dużych miast są następujące: stolica województwa – Warszawa – oddalona jest o ok. 40 km (od centrum gminy do centrum miasta, ok. 1 h jazdy samochodem), najbliższe duże miasto – Sochaczew – oddalony jest o ok. 15 km (ok. 16 min), Grodzisk Mazowiecki – oddalony jest o ok. 27,3 km (ok. 30 min), Żyrardów – oddalony jest o ok. 20 km (ok. 30 min) od centrum gminy Teresin. Bliskość i dogodne połączenia z każdym z tych miast sprawiają, że wszystkie one stanowią miejsca, w których mieszkańcy gminy mogą zaspokajać potrzeby, których nie mogą zaspokoić na lokalnym rynku.

Kluczowym elementem sieci transportowej na terenie gminy jest droga krajowa nr 92 obejmująca ruch tranzytowy i międzynarodowy, przebiegająca przez północną część gminy i łącząca Rzepin z Poznaniem, Warszawą, Sulejówkiem, Mińskiem Mazowieckim i Kałuszynem. Jej przebieg jest równoległy do autostrady A2. Na południu gminy przebiega droga krajowa nr 50, która tworzy otwartą od północy obwodnicę aglomeracji warszawskiej, w odległości od centrum Warszawy wahającej się od 29 km nieopodal miejscowości Glinki do 84 km w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie też kończy swój przebieg. Co istotne, blisko granic gminy przebiega autostrada A2. Dostęp do autostrady umożliwiają dwa węzły drogowe: na zachodzie węzeł Wiskitki (w odległości 14,2 km) i na wschodzie węzeł Grodzisk (w odległości 17 km). Układ kolejowy w gminie oparty jest o kolej normalno-torową PKP relacji Warszawa – Sochaczew (linia kolejowa E20). Przystanki zlokalizowane są w Piasecznicy Nowej, w Teresinie – Niepokalanowie i w Serokach. Z tego połączenia korzysta większość mieszkańców dojeżdżających do pracy i szkół do Sochaczewa oraz aglomeracji warszawskiej. Połączenia komunikacyjne z innymi ośrodkami oraz sieć dróg znacząco wpływają na rozwój Gminy. Położenie komunikacyjne oraz sieć transportową gminy Teresin uznaje się zatem za korzystną.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Teresin dominują użytki rolne (grunty orne, grunty rolne zabudowane, łąki, pastwiska i sady), które stanowią niemal 85% jej powierzchni. Gleby w gminie w większości są dobrej jakości. Najwięcej, bo aż 50% wszystkich użytków rolnych stanowią gleby klasy III, a ok. 3% jest gleb klasy IVa. Udział pozostałych klas bonitacyjnych na tle użytków rolnych w gminie, przedstawia się następująco: grunty rolne klasy IV stanowią ok. 32%, grunty rolne klasy V stanowią ok. 10%, a grunty rolne klasy VI stanowią ok. 3%. W uprawach na terenie gminy dominują: zboża, ziemniaki, warzywa gruntowe.

Lesistość gminy jest niewielka i wynosi ok. 6%. Cały obszar gminy położony jest w Nadleśnictwie Radziwiłłów, w Leśnictwie Teresin. Mała lesistość gminy związana jest z występowaniem powszechnie gleb wysokiej bonitacji. Jedyny duży kompleks leśny o powierzchni 469 ha zlokalizowany jest na południowy zachód od Teresina.

Przestrzeń gminy Teresin oparta na czterech ośrodkach:

- centrum Gminy z usługami w Teresin,
- południowa część Paprotni i Granice Sołectwo;
- trzy subcentra skupione wokół szkół gminnych: Paprotnia, Szymanów, Budki Piaseckie,

w których rozwijane dalej będą funkcje mieszkaniowe, usługowe, w których ulokowane są główne obiekty użyteczności publicznej.

Sieć osadnicza ma charakter skoncentrowany w obszarach położonych przy głównych trasach komunikacyjnych. Największe skupisko zabudowy mieszkaniowej o charakterze nierolniczym skoncentrowane jest w Teresinie, Granicach i Paprotni. Wielorodzinne budownictwo istniejące do tej pory stanowią osiedla w przeszłości tworzone jako osiedla przyzakładowe. Na pozostałych terenach zabudowa mieszkaniowa ma charakter siedlisk rolniczych w umiarkowanym stopniu rozproszonych, zlokalizowanych przede wszystkim wzdłuż dróg. Podstawową bazą mieszkaniową gminy jest budownictwo zagrodowe i jednorodzinne, zamieszkuje tam zdecydowana większość mieszkańców gminy. Na terenie gminy Teresin, oprócz zabudowy mieszkaniowej, rozwinęła się również zabudowa usługowa, produkcyjna, przemysłowa czy magazynowa. Tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane są głównie w centralnej części gminy, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

W gminie Teresin następuje obserwuje się zmianę charakteru z dawnej gminy rolniczej na gminę, w której poza zabudową mieszkaniową lokalizowane są usługi, magazyny i zakłady produkcyjne w części związane z przetwórstwem rolno- spożywczym. Tereny aktywności gospodarczej dotyczą przede wszystkim terenów wzdłuż drogi krajowej nr 92 i nowo wybudowanej drogi tzw. „obwodnicy Teresina”.

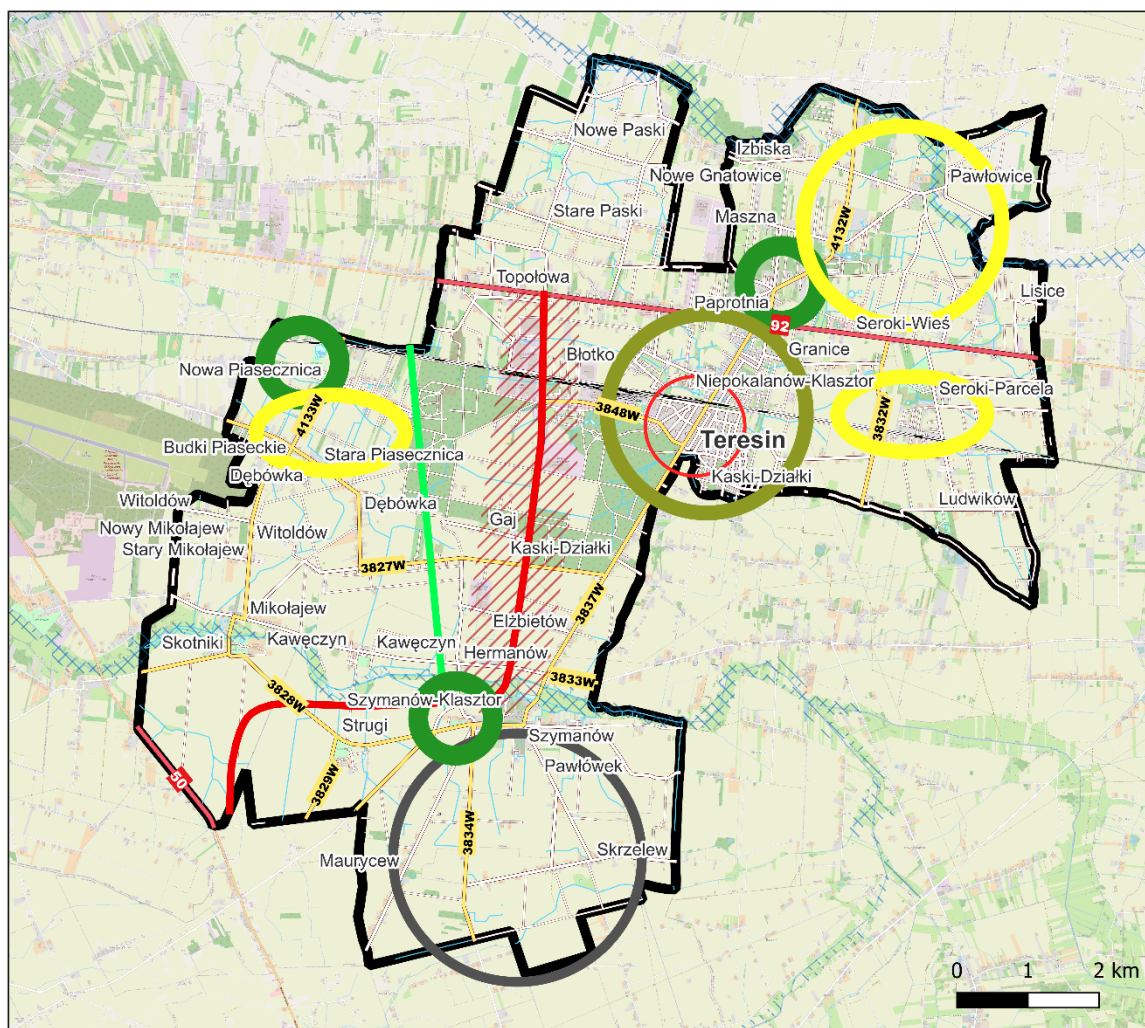
Gmina położona jest w obrębie prawobrzeżnych dopływów rzeki Bzury: Utraty i Pisi. Wody prowadzone są rowami melioracyjnymi do rzek w kierunkach południowych. Jedynie rzeka Teresinka w całym swym biegu prowadzi wody w kierunku wschodnim. Na całym obszarze gminy wody powierzchniowe stagnują w licznych oczkach bezodpływowych. Nie występują jednak na analizowanym obszarze większe naturalne zbiorniki wodne. W granicach gminy występują naturalne obszary zalewowe, które stanowią tereny położone głównie wzdłuż rzek i większych cieków wodnych. Zgodnie ze studium objęte one zostały strefą korytarzy ekologicznych i przewidziano pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu z ewentualnymi zastrzeżeniami.

Na terenie gminy Teresin nie ma obszarów ochrony Natura 2000, rezerwatów czy parków krajobrazowych. Znajduje się tu jednak kilka obszarów cennych przyrodniczo, jakimi są użytki ekologiczne zlokalizowane w obrębie Teresin Gaj. Do obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy zaliczają się także kompleks leśny: „Uroczysko Teresin”, doliny rzek: Utraty i Pisi, a także 19 pomników przyrody.

W południowej części Gminy znajdują się tereny przeznaczone pod warianty inwestycji związanych z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego.

Planuje się rozwój wielofunkcyjny z funkcją mieszkaniową, obszarami aktywności gospodarczej i funkcją rekreacyjno-turystyczną. Obszary rozwoju funkcji mieszkaniowej uwzględniają przystanki komunikacyjne – także ewentualnie planowane w związku z budową CPK. Obszary aktywności gospodarczej będą rozwijane w sąsiedztwie obecnych terenów o tej funkcji, głównie wzdłuż szlaków komunikacyjnych; dodatkowo zasadnym będzie zlokalizować tę funkcję w południowej części gminy – w bezpośrednim sąsiedztwie DK nr 50 (szczególnie w przypadku zrealizowania CPK). Rozwój infrastruktury liniowej natomiast będzie kontynuowany zgodnie z funkcjami obszarów. Zakłada się rozwój kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami znajdującymi się w Granicach, Pawłowicach i Szymanowie.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Teresin przedstawiono na poniższej rycinie.

Legenda

○ ośrodek lokalny	drogi
● Centralny Port Komunikacyjny planowana lokalizacja	— krajowa
● centrum gminy	— powiatowa
● obszar zabudowy mieszkaniowej	— gminna
● subcentrum gminy (Paprotnia, Szymanów, Budki Piaseckie)	— inna
— projektowana linia kolejowa do CPK	— linia kolejowa
— Trakt Jana Pawła II pełniący funkcję drogi dojazdowej do terenów inwestycyjnych	— cieki wodne
/// obszary istniejącej aktywności gospodarczej	— wody powierzchniowe
obszary szczególnego zagrożenia powodzią	
/// obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%	
/// obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%	
▬ granica administracyjna Gminy Teresin	

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Teresin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018 i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

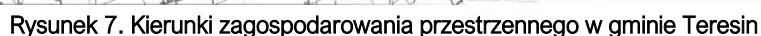
4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie Teresin jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego. W celu realizacji strategicznych celów rozwoju gminy wyodrębniono następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne o różnych kierunkach zagospodarowania, uwzględniające uwarunkowania zawarte w Studium:

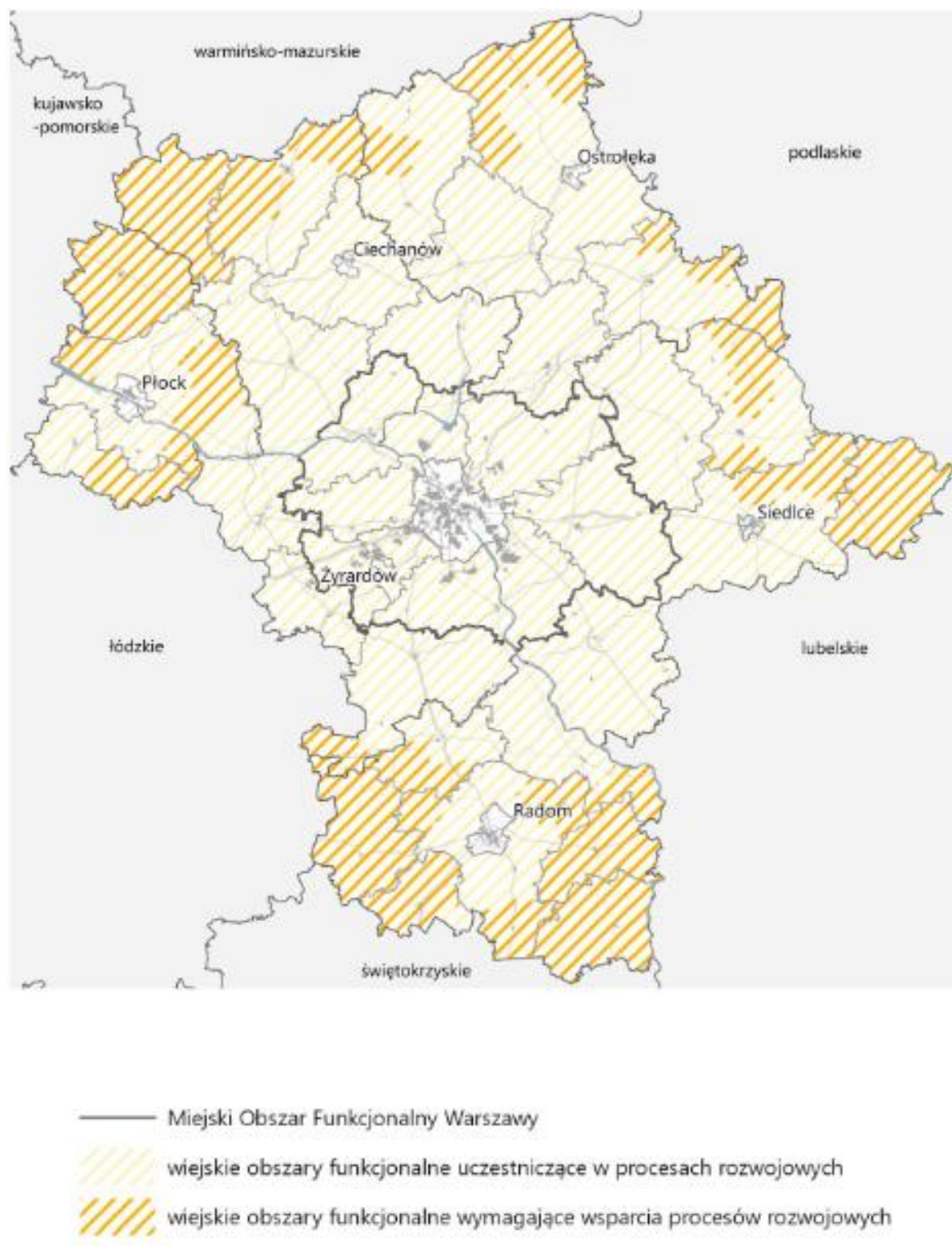
- **U** – strefa rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych i mieszkaniowych,
- **MU** – strefa mieszkaniowo-usługowa,
- **MN** – strefa mieszkaniowa,
- **UK** – strefa usług, zieleni urządzonej i obiektów sakralnych,
- **RE** – strefa ekologiczna,
- **R** – strefa produkcji rolnej,
- **R/L** – strefa rolna z możliwością zalesień i możliwością zabudowy mieszkaniowej lub rekreacyjnej,
- **L** – strefa produkcji leśnej,
- **W** – strefa zbiorników wodnych,
- **KP** strefa obsługi komunikacji – parking.

Dla każdej ze stref funkcjonalnych stworzono odrębną charakterystykę oraz podstrefy, względem których zostały opracowane postulaty.

Ważnym czynnikiem dla dalszego rozwoju gminy jest duży udział w jego przestrzeni terenów rolnych z przewagą dobrych gleb o klasach bonitacyjnych. Determinują one przestrzenne rozmieszczenie innych funkcji zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy, a także nadają kierunek rozwoju gminy w kierunku specjalizacji produkcji rolniczej i rozwoju w sąsiedztwie obszarów rolnych stref produkcyjno-usługowych z dominującą funkcją obsługi rolnictwa. Uwarunkowania kulturowe, a zwłaszcza dwa ośrodki kultu religijnego Niepokalanów i Szymanów, stwarzają gminie możliwość rozwoju w kierunku turystyki kulturowej i pielgrzymkowej. Ważne jest, aby wraz z rozwojem infrastruktury oraz obiektów związanych z zagospodarowaniem turystycznym Niepokalanowa i najbliższego jego sąsiedztwa uwzględniać charakter przestrzenny Sanktuarium, tożsamość krajobrazu kulturowego, ale i codzienne życie mieszkańców, wyrażające się m.in. zmniejszeniem uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym. Północny obszar gminy wyróżnia charakter rolniczy ze słabo przekształconym, czystym środowiskiem przyrodniczym, ciągami ekologicznymi oraz bliskie sąsiedztwo Kampinoskiego Parku Narodowego.

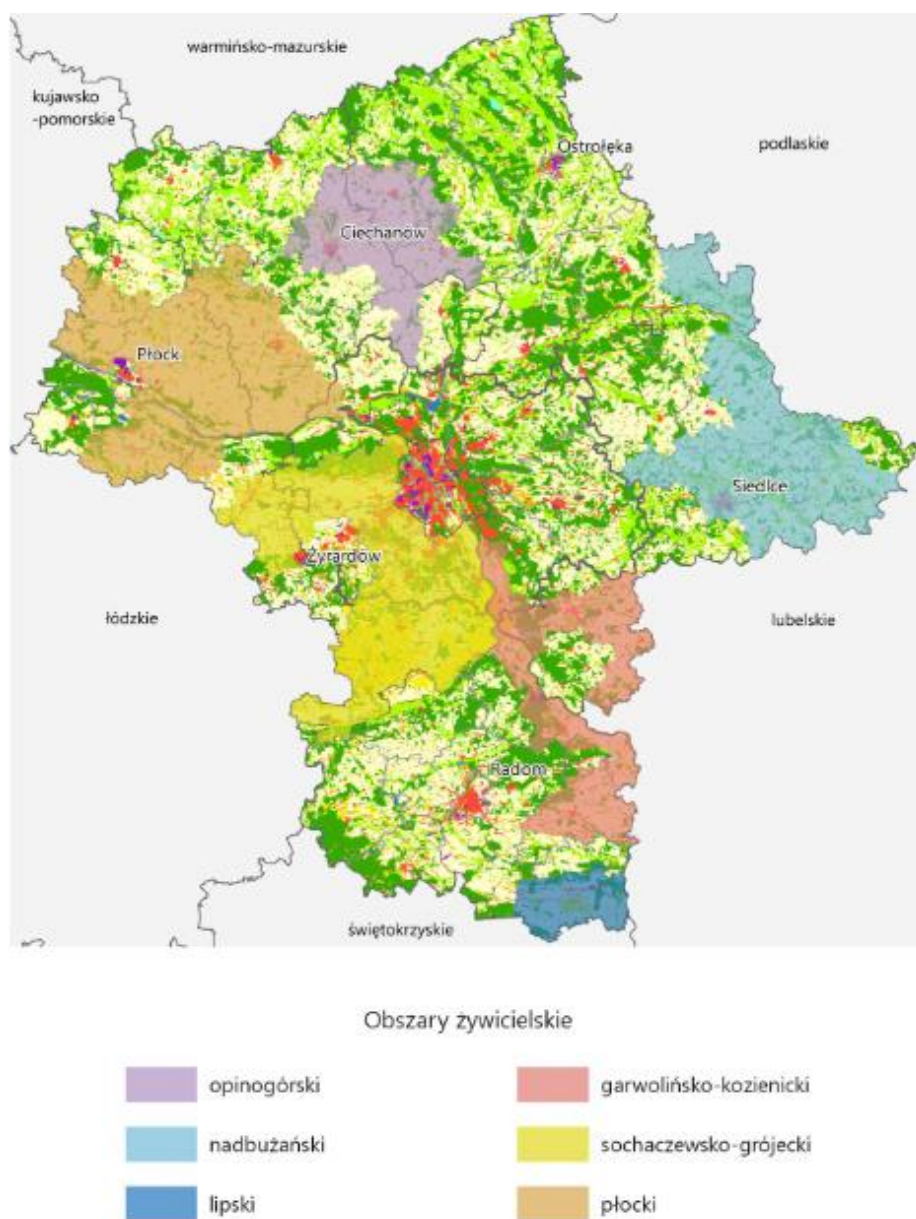

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego” przyjętym uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Z dnia 28 grudnia 2018 r. poz. 13180) Gmina Teresin została zaliczona do **strategicznego obszaru produkcji żywielskiej (SOŻ)** w ramach podregionu sochaczewsko-grójeckiego. Gmina zakwalifikowana została także jako **wiejski obszar funkcjonalny uczestniczący w procesach rozwojowych**. Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, są to tereny ściśle powiązane z najważniejszymi ośrodkami miejskimi regionu, położone w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego miast. Obszary te charakteryzują się dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z miastami i tym samym ułatwionym dostępem do rynku pracy, usług publicznych i usług wyższego rzędu. W gminach zlokalizowanych na tych terenach zauważalne jest zjawisko suburbanizacji oraz zatracania ich wiejskiego charakteru związanego z funkcjonowaniem gospodarstw rolnych. W coraz większym stopniu zaczynają pełnić funkcje pozarolnicze – usługowe i produkcyjne.

Rysunek 8. Wiejskie obszary funkcjonalne

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Rysunek 9. Obszary predestynowane do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan na tych obszarach wskazuje następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska;
- ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego;
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych;
- przeciwdziałanie nadmiernemu przeznaczaniu gruntów rolnych na inne cele poprzez uwzględnianie w SUIKZP uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz przeciwdziałanie przeznaczaniu przez gminy

gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze w MPZP z uwzględnieniem struktury użytków rolnych oraz uwzględnianie położenia i sąsiedztwa w procesie decyzyjnym;

- ograniczanie przeznaczania najlepszych gleb pod uprawy roślin energetycznych;
- przeciwdziałanie fragmentacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw, w tym scalanie gruntów i zagospodarowanie poscaleniowe;
- zachowywanie funkcji towarzyszących produkcji żywności, m.in.: utrzymywanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego, zachowywanie wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, utrzymywanie trwałych użytków zielonych dla ochrony bioróżnorodności;
- wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej oraz zwiększanie towarowości gospodarstw rolnych w celu utrzymania wysokiego poziomu i jakości produkcji rolniczej tych obszarów;
- upowszechnianie działań rolno-środowiskowo-klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego;
- działania na rzecz poprawy warunków glebowo-wodnych dla rolnictwa m.in. poprzez budowę i renowację infrastruktury nawadniającej i odwadniającej;
- upowszechnienie działań polegających na wdrożeniu zapisów Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, tzw. programu azotanowego.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy powinno odbywać się zatem w oparciu o zasady zagospodarowania ujęte w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”, jak i poniższe wytyczne:

- tworzenie warunków zmierzających do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy;
- harmonijny i skoordynowany rozwój struktur osadniczych przy uwzględnieniu cech i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz tradycji regionu;
- stałe dążenie do kształtowania i poprawy ładu przestrzennego stanowiącego wartość ogólnospołeczną;
- ochrona tradycji i kultury regionu;
- ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy założeniu racjonalnego ich wykorzystania dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych skorelowanego z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- bezpieczeństwo publiczne, ochrona zdrowia i życia ludzi, ochrona mienia;
- rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej Gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu;
- uwzględnienie budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie.

5. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Teresin. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju w perspektywie średnio- i długookresowej, wskazującym główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Z jednej strony jest punktem odniesienia dla innych dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych na poziomie regionalnym oraz lokalnym, jednocześnie przenosząc na poziom regionalny zapisy dokumentów przyjętych przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Komisję Europejską. Strategia wpisuje się w ramy czasowe przyszłej perspektywy programowania Unii Europejskiej.

W **STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze** za priorytetowy cel główny przyjęto:

ZAPEWNIENIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA POPRZECZ TRWAŁY I ZRÓWNOWAŻONY PRZESTRZENNIE ROZWÓJ WOJEWÓDZTWA, SŁUŻĄCY WZROSTOWI ZNACZENIA REGIONU W EUROPIE I NA ŚWIECIE, PRZY POSZANOWANIU ZASOBÓW ŚRODOWISKA.

Realizacja celu głównego odbywać się będzie poprzez pięć celów strategicznych przyporządkowanych pięciu obszarom:

Obszar	Nazwa celu	Opis celu
Gospodarka	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii
Dostępność	Dostępne i mobilne Mazowsze	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego
Środowisko i energetyka	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody
Spółeczeństwo	Mazowsze zintegrowane społecznie	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki
Kultura i dziedzictwo	Mazowsze bogate kulturowo	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia

Poniższa tabela przedstawia spójność celów operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 z kierunkami działań wskazanymi w STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ INNOWACYJNE MAZOWSZE	STRATEGIA ROZWOJU GMINY TERESIN NA LATA 2023-2030
GOSPODARKA 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji 3. Cyfryzacja gospodarki 4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki 5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej 6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich	CEL II: Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin 2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna 2.2. Atrakcyjna oferta turystyczna oraz strategia promocyjna 2.3. Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin
DOSTĘPNOŚĆ 1. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni 2. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu 3. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach	CEL I: Atrakcyjna przestrzeń i dostępność terytorialna w Gminie Teresin 1.1. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna 1.3. Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców
ŚRODOWISKO I ENERGETYKA 1. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska 2. Proekologiczna transformacja energetyki 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu 4. Poprawa jakości środowiska 5. Podnoszenie efektywności energetycznej	CEL I: Atrakcyjna przestrzeń i dostępność terytorialna w Gminie Teresin 1.2. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury 1.3. Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców CEL II: Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin 2.1. Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin
SPOŁECZEŃSTWO 1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	CEL II: Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin 2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna CEL III: Gmina Teresin zintegrowana społecznie

2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych 3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców 4. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki 5. Włączenie i integracja społeczna	3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi 3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej 3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców
KULTURA I DZIEDZICTWO 1. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego 2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa 3. Upowszechnianie kultury i twórczości 4. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej	CEL II: Innowacyjna i przedsiębiorcza Gmina Teresin 2.2. Atrakcyjna oferta turystyczna oraz strategia promocyjna CEL III: Gmina Teresin zintegrowana społecznie 3.3. Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców

W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze określono obszary strategicznej interwencji (OSI) o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna. Wyznaczone zostały dwa typy OSI: problemowe oraz bieguny wzrostu.

Gmina Teresin została zakwalifikowana do **Żyrardowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** stanowiącego potencjalny biegun wzrostu (Żyrardów jako miasto o znaczeniu subregionalnym). Dzięki temu gmina została uwzględniona w **Planie Działań Innego Instrumentu Terytorialnego Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027**, w ramach którego możliwa będzie realizacja części działań wskazanych w Strategii.

Dla OSI stanowiących bieguny wzrostu, w STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze wskazano potrzebę wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania, a współpraca powinna być ukierunkowana w szczególności na:

1. uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;
2. rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;

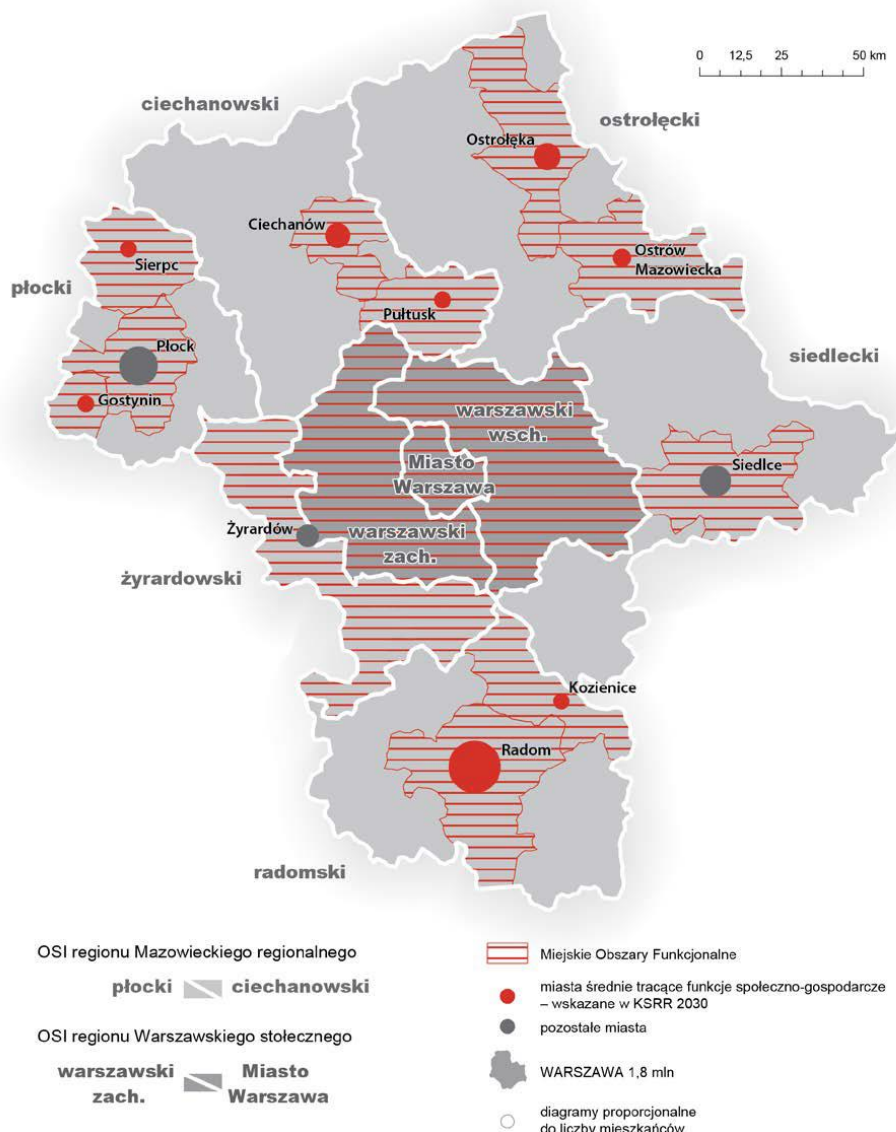
3. poprawę jakości powietrza, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
4. zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze Gmina Teresin została zakwalifikowana do MOF miast subregionalnych i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze – potencjalne bieguny wzrostu. W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrow Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Kozienice) i pozostałych miast subregionalnych (Płock, Siedlce, **Żyrardów**), niezbędne jest efektywne wykorzystanie potencjału, którym dysponują, i wzmacnianie współpracy w obszarach funkcjonalnych, tak aby miasta te mogły pełnić rolę biegunów wzrostu w swoim otoczeniu – w przypadku Radomia, Płocka, Siedlec, Ostrołęki, Ciechanowa i Żyrardowa w skali subregionalnej, natomiast w przypadku pozostałych miast – w skali lokalnej.

Efektywna współpraca i współzarządzanie w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych, skoncentrowane na niwelowaniu ponadlokalnych problemów i barier rozwojowych, przyczynią się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między miastami i otaczającymi je obszarami, w tym w wymiarze miasto – obszary wiejskie. Pozwoli to na włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe i ich pobudzenie gospodarcze, zwłaszcza gmin zaliczonych do grupy obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wskazanych na poziomie krajowym. W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, kluczowe będzie zatrzymanie lub przynajmniej spowolnienie utraty ich dotychczasowych funkcji oraz rozwój nowych gałęzi gospodarki, które pozwolą na wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej oraz poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej, przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska.

Sprzyjać powyższemu będzie koncentracja współpracy na:

- działaniach wspólnych dla wszystkich MOF,
- rozwoju lokalnych rynków pracy i aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej i doradztwa zawodowego, zapewniając równowagę popytowo-podażową na rynku pracy i niwelując zjawisko bezrobocia strukturalnego,
- zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej i wspieraniu przedsiębiorczości w celu rozwoju nowych gałęzi gospodarki, w tym w zakresie przemysłu przyszłości oraz zielonych (zrównoważonych) inwestycji,
- rozwoju uczelni wyższych w ośrodkach subregionalnych.

Rysunek 10. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ „Innowacyjne Mazowsze”

Zgodnie z zapisami STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ Innowacyjne Mazowsze interwencja w OSI żyrardowskim zorientowana będzie na rozwój gałęzi gospodarki opartych na istniejącym potencjale podregionu. Z uwagi na predyspozycje i możliwości produkcyjne obszaru, działania powinny obejmować m.in. rozwój nowoczesnej bazy skupowo-przetwórczej, wdrażanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw rolnych, wspieranie usieciowienia i rozwoju klastrów oraz grup i organizacji producentów na bazie istniejących specjalizacji rolnych, a także ich promocję i ukierunkowanie na eksport. Ponadto, w podregionie należy rozwijać, w sposób spójny i skoordynowany, ofertę inwestycyjną dla dużych przedsiębiorstw, wykorzystując dogodne warunki komunikacyjno-geograficzne. W kontekście poprawy warunków życia mieszkańców, ważne jest zwiększenie dostępności do infrastruktury sieciowej, zwłaszcza kanalizacyjnej i gazowej. Kluczowe są także inwestycje w niskoemisyjne źródła ciepła i transport publiczny w celu poprawy jakości powietrza w podregionie.

Działania w OSI żyrardowskim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach.

1. Kreowanie warunków dla rozwoju specjalizacji podregionu poprzez:

- rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
- wspieranie usieciowienia gospodarki podregionu,
- wzmacnianie wykształconych specjalizacji gospodarczych, w tym rozwój bazy skupu-przetwórczej dla produktów rolnych,
- wdrażanie przyjaznych dla środowiska rozwiązań technologicznych w przedsiębiorstwach.

2. Poprawa stanu środowiska poprzez:

- rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych,
- rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego,
- rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.

Ponadto należy brać również pod uwagę zmiany wynikające z budowy CPK, które zasięgiem obejmie również gminę Teresin oraz opracowywanej w związku z tym Strategii rozwoju obszaru Centralnego Portu Komunikacyjnego do 2040 roku.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wskazuje inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, których realizacja przewidziana jest również na obszarze Gminy Teresin. Są to inwestycje celu publicznego w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej, Gmina Teresin wymieniona jest w zadaniu „Rzeka Teresinka - zapewnienie odpowiedniej przepustowości koryta w km 4+000-7+200 wraz z przebudową Kanału T-10 w km 0+000-0+600 w gm. Teresin”.

W celu zapewnienia zgodności zapisów niniejszej Strategii w zakresie infrastruktury rowerowej ze standardami wojewódzkimi (co przyczynić się ma do zwiększenia funkcjonalności wskazanej infrastruktury) gmina Teresin będzie dążyć to tego, aby planowane trasy rowerowe były spójne i spełniały wymogi zawarte w Standardach infrastruktury rowerowej i koncepcji tras rowerowych wskazanych do realizacji w perspektywie do 2030 roku w województwie mazowieckim przyjętych uchwałą nr 1100/333/33 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2022 r.

Plan Działań Innego Instrumentu Terytorialnego Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027

Żyrardowski Obszar Funkcjonalny utworzony został dla 23 jednostek samorządu terytorialnego (w tym dla gminy Teresin) i zajmuje powierzchnię 2.536 km². Położony jest w zachodniej części województwa mazowieckiego i pokrywa się z obszarem subregionu żyrardowskiego (NUTS 3). Gmina Teresin umiejscowiona jest w centralnej części ŻOF. Celem utworzenia Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego jest integracja gmin z subregionu żyrardowskiego oraz wykorzystanie ich potencjału, aby poprzez realizację wspólnych projektów skutecznie podejmować wyzwania, niwelować bariery rozwojowe i wzmacniać potencjał społeczno-gospodarczy, czego efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu Plan Działań Innego Instrumentu Terytorialnego Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 był w trakcie opracowywania. Cele założone w Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 będą spójne z wykazem projektów ujętych w Planie Działań dla ŻOF.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Teresin, Rada Teresin oraz referaty Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy Teresin	• stymulowanie i koordynacja działań • integrowanie zasobów
Rada Gminy Teresin	• wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych
Urząd Gminy Teresin jednostki organizacyjne	• koordynacja działań • poszukiwanie nowych źródeł finansowania • monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji • realizacja

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Teresin będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu sochaczewskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomogą coroczne opracowywanie Raportu o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.). Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt we wsparciu pracowników Urzędu Gminy Teresin zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Teresin będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.).

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- **Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Teresin na lata 2016-2023** – przyjęty uchwałą Gminy Teresin nr XXIII/145/2016 z dnia 28.06.2016 r.;

- **Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Teresin oraz zasad wynajmowania lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy na lata 2021-2026**, przyjęty uchwałą nr XLVII/367/2021 z dnia 20.12.2021 r.;
- **Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Teresin**, przyjęty uchwałą nr XIII/125/2019 z dnia 23.09.2019 r.;
- **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Teresin** przyjęty uchwałą nr XIII/85/2015 z dnia 24.11.2015 r. – aktualizacja Planu zatwierdzona uchwałą nr XIII/126/2019 z dnia 23.09.2019 r.;
- **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022** przyjęty uchwałą nr XII/76/2015 z dnia 27.10.2015 r.;
- **Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026** przyjęta uchwałą nr XVIII/169/2019 z dnia 30.12.2019 roku;
- **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Teresin na lata 2016-2026** przyjęta uchwałą nr XVI/112/2015 z dnia 30.12.2015 r.;
- **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022** przyjęty uchwałą nr XVI/147/2019 z dnia 14.11.2019 r.;
- **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024** przyjęty uchwałą nr LIX/292/2018 z dnia 31.10.2018 r.;
- **Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Teresin na lata 2016-2032** przyjęty uchwałą nr XLVI/263/2017 z dnia 14.12.2017 r.;
- **Gminny program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2019-2023** przyjęty uchwałą nr III/21/2018 z dnia 28.12.2018 r.;
- **Program „Teresińska Karta Seniora”** przyjęty uchwałą Nr XXXVI/273/2013 z dnia 30 października 2013 r.;
- **Program „Teresińska Karta Dużej Rodziny 3+”** działający od 2013 r.

Dokumentami, które wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii będą m.in. program ochrony środowiska, plan gospodarki niskoemisyjnej, program gospodarowania zasobem mieszkaniowym, strategia rozwiązywania problemów społecznych, program rewitalizacji, gminny program wspierania rodziny, program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie czy programy jednoroczne (m.in. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, Roczny program współpracy Gminy Teresin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego). W przypadku konieczności poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Teresin na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla bieżącej perspektywy finansowej (wdrażanej do roku 2023) oraz programu na przyszłą perspektywę finansową, tj. Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane do podmiotów publicznych i prywatnych.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie mazowieckim w okresie budżetowym 2021-2027. Jest to także kluczowy dokument z punktu widzenia zakresu i wysokości wsparcia dla Innego Instrumentu Terytorialnego Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego, który głównie wpisuje się w cele:

- Cel szczegółowy 2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej;
- Cel szczegółowy 4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- FS – Fundusz Spójności,
- EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny+,
- FST – Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, będący częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- FENG – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- FERS – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- FERC – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- PTFE – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,

- FEPŻ – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem sochaczewskim oraz województwem mazowieckim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

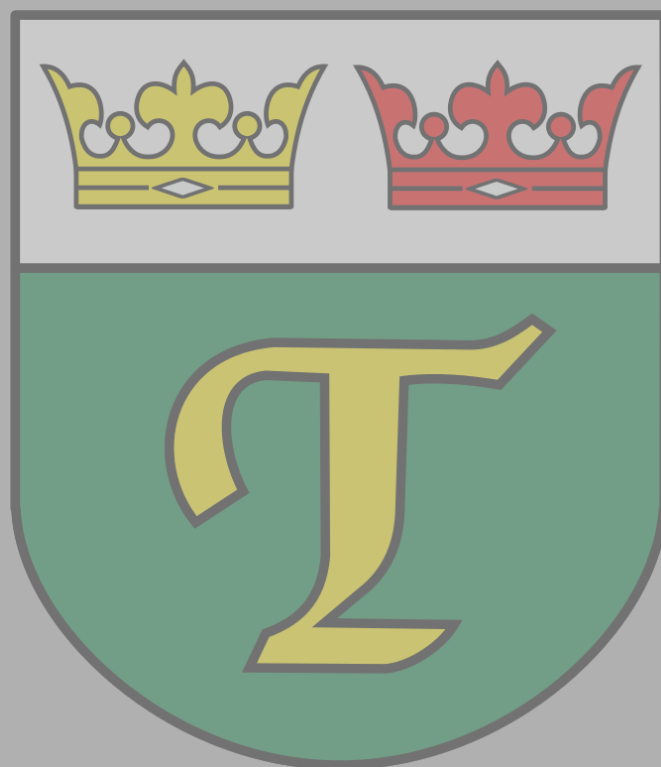
Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa określać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na poszczególne przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

ZAŁĄCZNIKI

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
gminy Teresin

SPIS TREŚCI

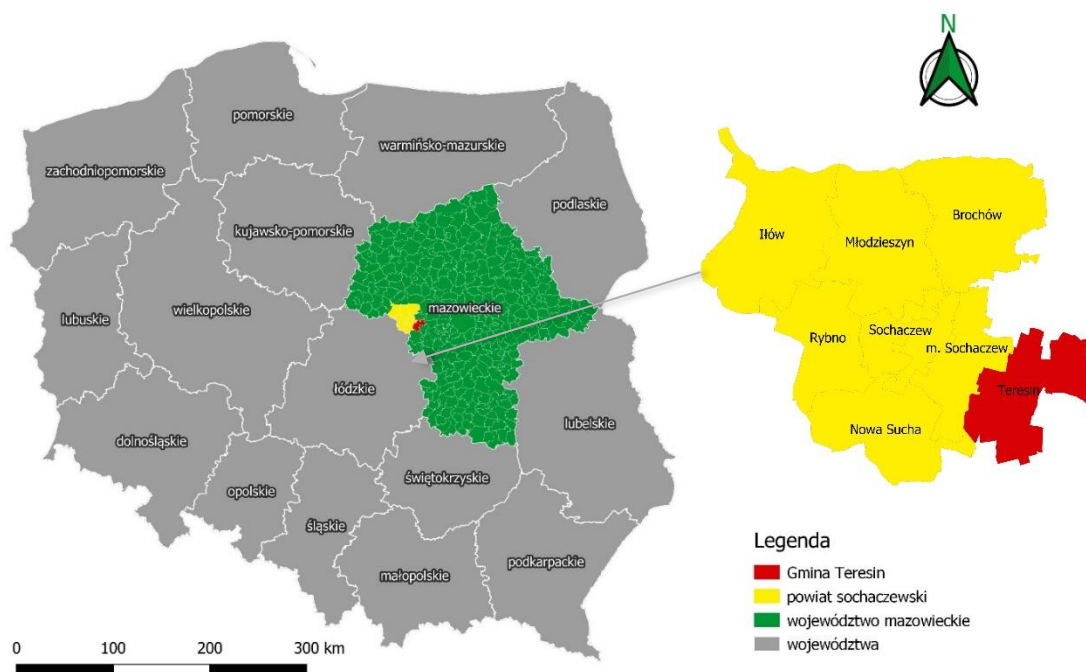
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	64
1.1. Informacje ogólne	64
1.2. Transport i łączność	65
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	67
1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe	73
 CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	 76
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	76
2.2. Infrastruktura i środowisko	81
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>81</i>
<i>Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>83</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	87
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>87</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>89</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>93</i>
 CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	 95
3.1. Demografia	95
3.2. Kapitał społeczny	99
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>99</i>
<i>Edukacja</i>	<i>100</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>104</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>107</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy</i>	<i>108</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	111

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Teresin według Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski, która została opracowana na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego (Prof. Przemysław Śleszyński, Prof. Tomasz Kornicki, 2016) jest gminą wiejską z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą. Położona jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, we wschodniej części powiatu sochaczewskiego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku gminę zamieszkiwało 11 554 osób, co w przeliczeniu na powierzchnię (87,94 km²) wynosiło 131 os/km².

W 1927 roku książę Jan Drucki – Lubecki ofiarował franciszkaninowi z Grodna, o. Maksymilianowi Kolbemu teren pod budowę klasztoru. W ten sposób rozpoczęła się historia Niepokalanowa, największego klasztoru w świecie, w nim jedynej w świecie zakonnej straży pożarnej, najstarszej w Polsce katolickiej rozgłośni radiowej i muzeum pojazdów papieskich.

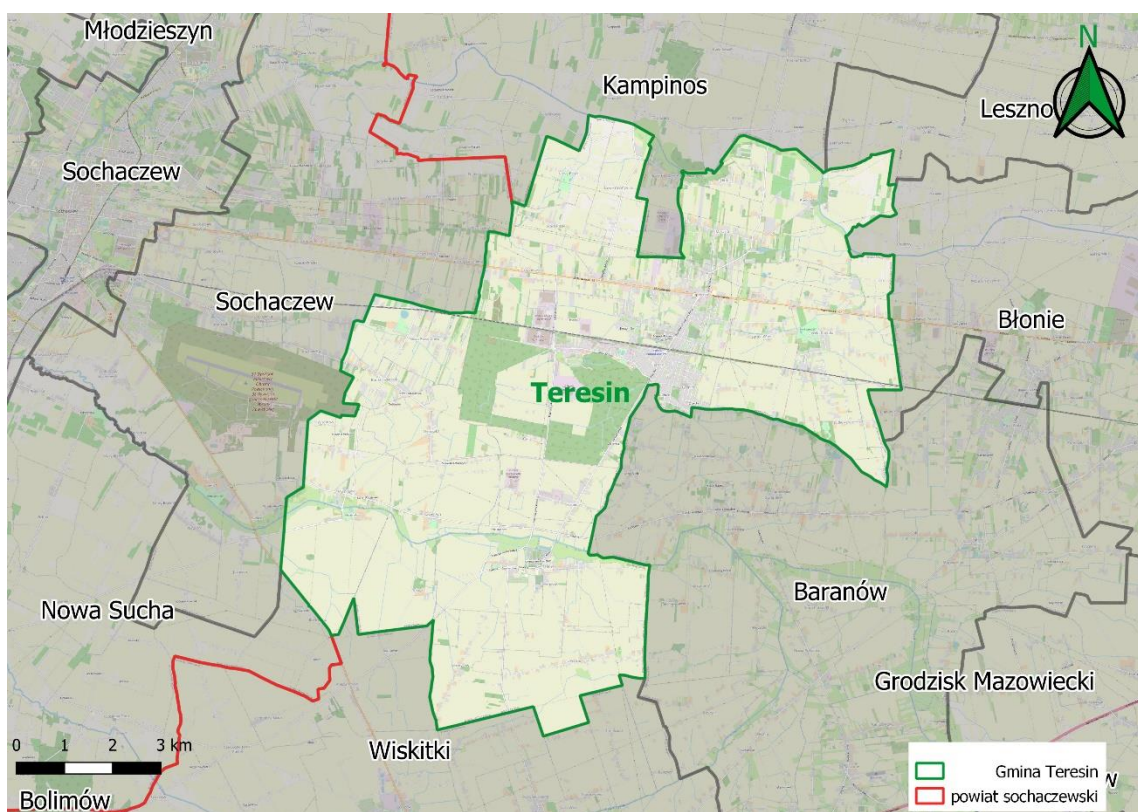

Rysunek 11. Położenie Gminy Teresin na tle kraju, województwa oraz powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina Teresin sąsiaduje z:

- Gminą Sochaczew (powiat sochaczewski) – od zachodu,
- Gminą Kampinos (powiat warszawski zachodni) – od północy,
- Gminą Leszno (powiat warszawski zachodni) – od północy,
- Gminą Baranów (powiat grodziski) – od wschodu,
- Gminą Błonie (powiat warszawski zachodni) – od wschodu,
- Gminą Wiskitki (powiat żyrardowski) – od południa,
- Gminą Nowa Sucha (powiat sochaczewski) od zachodu.

Rysunek 12. Położenie gminy Teresin na tle gmin ościennych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina Teresin leży w odległości 27 km licząc od jej granic do granic Warszawy, w bliskim sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej i wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Warszawy, którego zachodnią granicę stanowi droga krajowa Nr 50.

W skład gminy wchodzi sołectwa: Budki Piaseckie, Dębówka, Elżbietów, Gaj, Granice, Izbiska, Lisice, Ludwików, Maszna, Maurycew, Mikołajew, Nowa Piasecznica, Nowe Gnатовice, Nowe Paski, Paprotnia, Pawłowice, Pawłówek, Seroki-Parcela, Seroki-Wieś, Skrzelew, Stare Paski, Szymanów, Teresin, Teresin-Gaj, Topołowa, Witoldów oraz pozostałe miejscowości: Kawęczyn, Skotniki, Strugi, Witoldów. Do największych ludnościowo zalicza się: Teresin, Paprotnie, Szymanów i Granice, to tam najbardziej rozwijają się funkcje mieszkaniowe. Zamieszkuje w nich 50% ogółu ludności Gminy. Z kolei, do najmniejszych miejscowości zalicza się: Strugi, Izbiska, Nową Piasecznicę, Witoldów, Lisice, Pawłówek i Gaj.

1.2. Transport i łączność

Połączenia komunikacyjne z innymi ośrodkami oraz sieć dróg mają znaczący wpływ na rozwój gminy. Sieć dróg na terenie gminy Teresin tworzą drogi gminne o łącznej długości ok. 139 km, powiatowe o łącznej długości ok. 42 km oraz krajowe o łącznej długości ok. 10 km. Przez gminę nie przebiegają drogi wojewódzkie ani ekspresowe.

Kluczowym elementem sieci transportowej na terenie gminy jest **droga krajowa nr 92** obejmująca ruch tranzytowy i międzynarodowy, przebiegająca przez północną część gminy i łącząca Rzepin z Poznaniem, Warszawą, Sulejówkiem, Mińskiem Mazowieckim i Kałuszynem. Jej przebieg jest równoległy do autostrady A2. Na południu gminy przebiega **droga krajowa nr 50**, która tworzy otwartą od północy obwodnicę aglomeracji warszawskiej, w odległości od centrum Warszawy

wahającej się od 29 km nieopodal miejscowości Glinki do 84 km w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie też kończy swój przebieg.

Co istotne, blisko granic gminy przebiega **autostrada A2**. Dostęp do autostrady umożliwiają dwa węzły drogowe: na zachodzie węzeł Wiskitki (w odległości 14,2 km) i na wschodzie węzeł Grodzisk (w odległości 17 km). Wpływa na fakt, iż położenie gminy uznaje się za korzystne.

Drogi gminne są systematycznie remontowane i modernizowane, zdecydowana większość z nich posiada nakładkę asfaltową. Gmina kładzie duży nacisk na jakość dróg gminnych. W 2021 roku na utrzymanie i remonty dróg przeznaczono 2 208 514,70 zł.

W 2021 r. zakończono ponadto realizację szeregu projektów związanych z infrastrukturą drogową o łącznej wartości ponad 2,4 mln zł. Do najważniejszych z nich należały:

- położenie warstwy ścieralnej na skrzyżowaniu dróg gminnych ulic: Srebrnej i Krańcowej w miejscowości Paprotnia,
- przebudowa skrzyżowań w miejscowości Topołowa, Pawłowice, Ludwików oraz przy ulicy Nowej i Południowej w miejscowości Teresin,
- budowa chodnika przy drodze gminnej w miejscowości Mikołajew,
- poszerzenie i utwardzenie pobocza przy drodze nr 380819W działka 186 obręb Skrzelew,
- oprawa bezpieczeństwa ruchu na drodze gminnej w m. Nowa Piasecznica,
- przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nowe Gnatowice, Pawłowice, Granice,
- ulepszenie kruszywem nawierzchni drogi gminnej w Paprotni, Teresinie-Gaju, Nowych Gnatowicach,
- wykonanie miejsc parkingowych na osiedlu RSP w Teresinie,
- poprawa jakości dróg w Teresinie-Gaju, Serokach-Parceli, Topołowej, Paprotni,
- wymiana przepustu w cieku wodnym dz. nr ew. 138/40 obręb Teresin Gaj.

W trakcie realizacji jest przedsięwzięcie dotyczące budowy tunelu pod torami kolejowymi, które jest najbardziej wyczekiwaną inwestycją drogową w Teresinie w ostatnich latach. Inwestycja realizowana jest w ramach porozumienia strategicznego pomiędzy gminą Teresin, powiatem sochaczewskim oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., zgodnie z którym PKP pokryje 50% kosztów inwestycji. Przez miejscowość codziennie przejeżdża około 6 tysięcy pojazdów, co w godzinach szczytu powoduje paraliż komunikacyjny. Realizacja inwestycji pozwoli na zmniejszenie się ruchu aut, a przez to poprawi komfort życia mieszkańców.

Odległości drogowe do ważniejszych dużych miast są następujące: stolica województwa – Warszawa – oddalona jest o ok. 40 km (od centrum gminy do centrum miasta, ok. 1 h jazdy samochodem), najbliższe duże miasto – Sochaczew – oddalony jest o ok. 15 km (ok. 16 min), Grodzisk Mazowiecki – oddalony jest o ok. 27,3 km (ok. 30 min), Żyrardów – oddalony jest o ok. 20 km (ok. 30 min) od centrum gminy Teresin.

Układ kolejowy w gminie oparty jest o kolej normalno-torową PKP relacji Warszawa – Sochaczew (linia kolejowa E20). Przystanki zlokalizowane są w Piasecznicy Nowej, w Teresinie – Niepokalanowie i w Serokach. Z tego połączenia korzysta większość mieszkańców dojeżdżających do pracy i szkół do Sochaczewa oraz aglomeracji warszawskiej. Przewozy pasażerskie są realizowane przez Koleje Mazowieckie w kierunkach: Warszawa, Sochaczew, Łowicz, Mrozy oraz Mińsk Mazowiecki. Linia kolejowa E20 jest częścią II Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód – Wschód łączącego Berlin z Moskwą.

Wizytówką Gminy od 2018 roku jest dworzec kolejowy na stacji Teresin-Niepokalanów. Duży wpływ na wizerunek Gminy wynika z centralnego położenia obiektu i rozmachu inwestycji. W ramach projektu realizowanego w partnerstwie z miastem Sochaczew i Fundacją Radia Niepokalanów nadano nowe funkcje zaniedbanemu budynkowi dworcowemu i jego otoczeniu. Powstała sala widowiskowo-kinowa, funkcjonuje punkt biblioteczny, sala multimedialna, w której organizowane są wernisaże i koncerty. Skwer sąsiadujący z dworcem został zagospodarowany z dużą dbałością o szczegóły. Niewątpliwą atrakcją dla przybywających turystów jest ławeczka z postacią założyciela Niepokalanowa – św. Maksymiliana Kolbe. Miejsce wykorzystywane jest do wydarzeń plenerowych: spotkania mikołajkowe, biegi charytatywne, koncerty itd.

Transport publiczny realizowany jest obecnie przez PKS Grodzisk, na trasie od dworca kolejowego do Żyrardowa przez Wiskitki. Połączenie realizowane z dofinansowaniem z programu rządowego – Funduszu Rozwoju Połączeń Autobusowych. Poza tym transport publiczny zbiorowy to busy relacji Sochaczew – Warszawa. Jednak głównym transportem publicznym wykorzystywanym przez mieszkańców gminy bez wątpienia są Koleje Mazowieckie. To też pozytywnie wyróżnia gminę Teresin od sąsiednich gmin – Baranów, Kampinos – pozbawionych tego najszybszego i najbardziej niezawodnego połączenia z Warszawą. Poniżej rozkład jazdy linii Stare Kozłowice I – Teresin Gaj P. Oryszew, Szymanów, realizowanej przez PKS Grodzisk.

z powrotem

Nazwa linii: **STARE KOZŁOWICE I - TERESIN GAJ P. ORYSZEW, SZYMANÓW**

Numer linii: **287**

Km	Odi	NrP	Lp	Skrót nazwy firmy Numer kursu Oznaczenia	NrPOW	Kod	Kod KM	Stan.KM	Czas prz.	Czas jazdy	GRO	GRO	GRO	GRO	GRO	GRO
											2840 D	2841 D	2842 D	2843 D	2844 D	2845 D
				Dworce i przystanki												
0,000	1,100	19	1	TERESIN GAJ	02	15189023			00:01	00:00	06:10	07:40	09:00	12:40	14:20	17:20
1,100	1,100	18	2	TERESIN SZKOŁA	02	15188244			00:02	00:01	06:11	07:41	09:01	12:41	14:21	17:21
2,200	1,200	17	3	TERESIN PKP	2	9205749			00:02	00:03	06:13	07:43	09:03	12:43	14:23	17:23
3,400	2,700	16	4	SZYMANÓW LAS	2	9205748			00:03	00:05	06:15	07:45	09:05	12:45	14:25	17:25
6,100	0,400	15	5	ZIELONKA	2	9205751			00:02	00:08	06:18	07:48	09:08	12:48	14:28	17:28
6,500	1,400	14	6	ELŻBIETÓW	2	9205750			00:02	00:10	06:20	07:50	09:10	12:50	14:30	17:30
7,900	1,000	13	7	SZYMANÓW WIEŚ	2	9205747			00:01	00:12	06:22	07:52	09:12	12:52	14:32	17:32
8,900	1,200	12	8	HERMANÓW	2	9205746			00:01	00:13	06:23	07:53	09:13	12:53	14:33	17:33
10,100	0,900	11	9	Pawłówek	2	9205745			00:01	00:14	06:24	07:54	09:14	12:54	14:34	17:34
11,000	1,700	10	10	SKRZELEW	02	9205744			00:02	00:15	06:25	07:55	09:15	12:55	14:35	17:35
12,700	1,000	9	11	PODORYSZEW NŻ	2	9205743			00:02	00:17	06:27	07:57	09:17	12:57	14:37	17:37
13,700	1,300	8	12	ORYSZEW	2	9205742			00:01	00:19	06:29	07:59	09:19	12:59	14:39	17:39
15,000	1,400	7	13	ORYSZEW I / NR 11	2	9205741			00:02	00:20	06:30	08:00	09:20	13:00	14:40	17:40
16,400	1,400	6	14	CYGANKA 21/22	2	15187846			00:02	00:22	06:32	08:02	09:22	13:02	14:42	17:42
17,800	0,900	5	15	WISKITKI CMENTARZ	2	15187845			00:02	00:24	06:34	08:04	09:24	13:04	14:44	17:44
18,700	1,400	4	16	WISKITKI PL. Wolności 5/6 / I	2	15187844			00:02	00:26	06:36	08:06	09:26	13:06	14:46	17:46
20,100	0,900	3	17	WISKITKI/ ZAGRÓDŹ 7/8	2	15187843			00:02	00:28	06:38	08:08	09:28	13:08	14:48	17:48
21,000	1,100	2	18	STARE KOZŁOWICE 3/4 / II	2	15187841			00:01	00:30	06:40	08:10	09:30	13:10	14:50	17:50
22,100		1	19	STARE KOZŁOWICE 1/2 / I	p	15187842				00:31	06:41	08:11	09:31	13:11	14:51	17:51

Oznaczenia :

D - kursuje od poniedziałku do piątku oprócz świąt

Rysunek 13. Rozkład jazdy linii 287 na terenie gminy Teresin

Źródło: dane pozyskane z Urzędu Gminy Teresin

Przez obszar gminy nie przebiega żaden szlak rowerowy. Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy wynosi 16,5 km. Gmina realizuje działania zachęcające do korzystania z transportu rowerowego i dąży do powstawania nowych dróg.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w gminie Teresin jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które określa politykę przestrzenną gminy i kierunki zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków

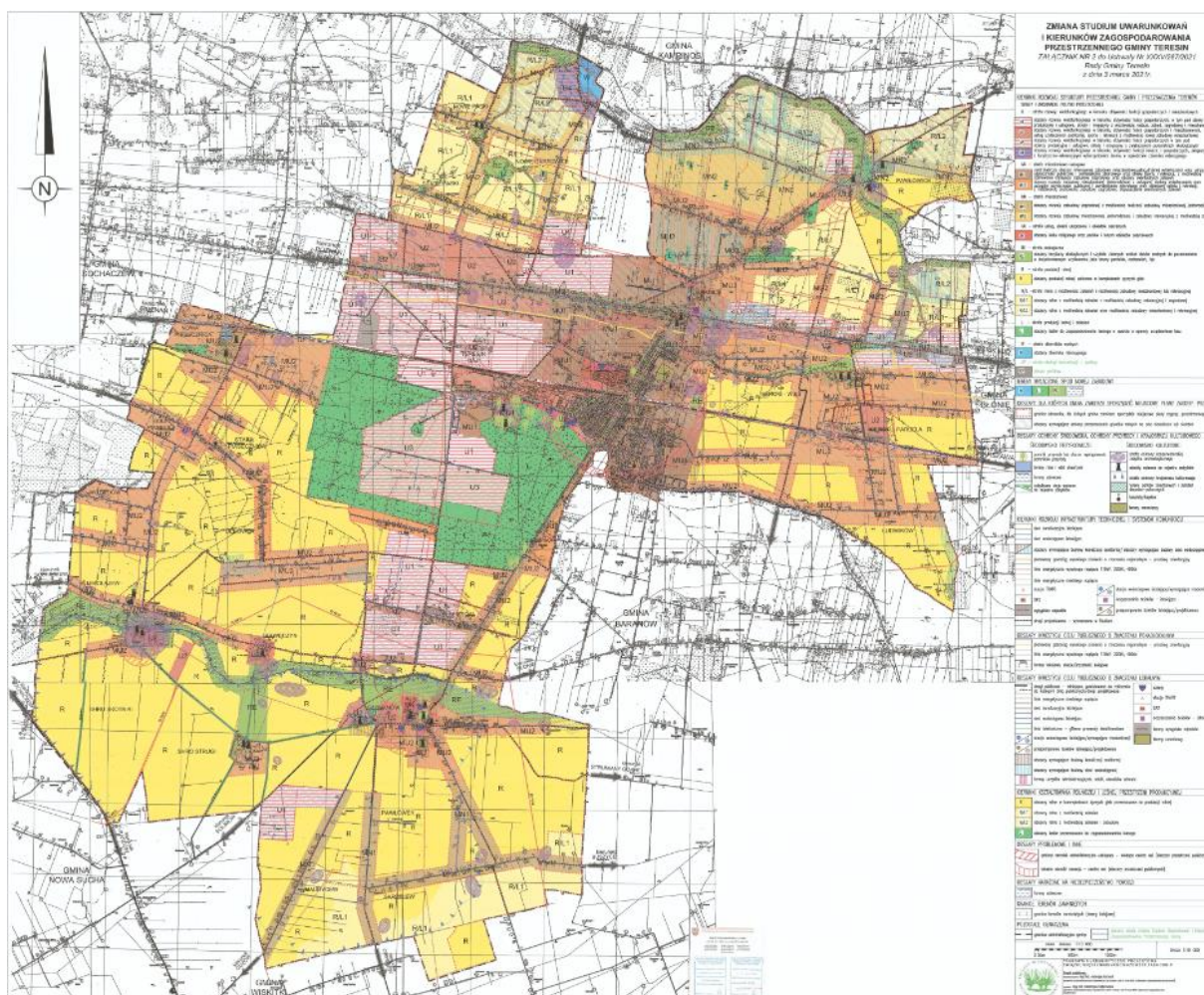

zagospodarowania przestrzennego Gminy Teresin zostało uchwałą Nr II/1/06 Rady Gminy Teresin z dnia 21 lutego 2006 roku, a następnie zmienione:

- Uchwałą Nr XXIX/222/2013 Rady Gminy Teresin z dnia 25 stycznia 2013 roku,
- Uchwałą NR XXXV/276/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 3 marca 2021 roku.

W celu realizacji strategicznych celów rozwoju gminy wyodrębniono następujące strefy funkcjonalno-przestrzenne o różnych kierunkach zagospodarowania, uwzględniające uwarunkowania zawarte w Studium:

- **U** - strefa rozwoju wielofunkcyjnego w kierunku aktywności funkcji gospodarczych i mieszkaniowych,
- **MU** – strefa mieszkaniowo – usługowa,
- **MN** – strefa mieszkaniowa,
- **UK** – strefa usług, zieleni urządzonej i obiektów sakralnych,
- **RE** – strefa ekologiczna,
- **R** – strefa produkcji rolnej,
- **R/L** – strefa rolna z możliwością zalesień i możliwością zabudowy mieszkaniowej lub rekreacyjnej,
- **L** – strefa produkcji leśnej,
- **W** – strefa zbiorników wodnych,
- **KP** strefa obsługi komunikacji – parking.

Rysunek 14. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Teresin

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Teresin

Sieć osadnicza ma charakter skoncentrowany w obszarach położonych przy głównych trasach komunikacyjnych. Największe skupisko zabudowy mieszkaniowej o charakterze nierolniczym skoncentrowane jest w Teresinie, Granicach i Paprotni. Wielorodzinne budownictwo istniejące do tej pory stanowią osiedla w przeszłości tworzone jako osiedla przyzakładowe: osiedle Młynarz w Teresinie i osiedle byłej RSP „Przyjaźń” – oba przy Al. XX-lecia; osiedla gospodarstw rolnych: w Szymanowie, w Pawłowicach, w Kawęczynie i w Skotnikach. W ostatnim czasie, można zauważyć zainteresowanie nową zabudową wielorodzinną, zwłaszcza w centralnej części gminy. W Teresinie został niedawno oddany do użytku nowy obiekt wielorodzinny, a obecnie przy Al. XX-lecia budowę nowego osiedla rozpoczął deweloper – Grupa Deweloperska Inwestor Spółka z o.o. Zrealizowanie inwestycji niewątpliwie spowoduje wzmożenie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego w tym rejonie.

Na pozostałych terenach zabudowa mieszkaniowa ma charakter siedlisk rolniczych w umiarkowanym stopniu rozproszonych, zlokalizowanych przede wszystkim wzdłuż dróg. Podstawową bazą mieszkaniową gminy jest budownictwo zagrodowe i jednorodzinne, zamieszkuje tam zdecydowana większość mieszkańców gminy. Na terenie gminy Teresin, oprócz zabudowy mieszkaniowej, rozwinęła się również zabudowa usługowa, produkcyjna, przemysłowa czy magazynowa. Tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane są głównie w centralnej części gminy, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Uchwałą Nr XXIII/145/2016 Rady Gminy Teresin z dnia 28 czerwca 2016 r. został przyjęty Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Teresin na lata 2016-2023. Obszarem rewitalizacji objęto część wsi Teresin wraz z terenami wzdłuż torów kolejowych. Z informacji zawartych na stronie dewelopera wynika, że zaprojektowano cztery pięciokondygnacyjne budynki po mieszczących po 50 mieszkań każdy. Zgodnie z deklaracjami na stronie, pierwsze lokale będą gotowe do zamieszkania w II kwartale 2024 roku. Zrealizowanie inwestycji niewątpliwie spowoduje wzmożenie ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego w tym rejonie.

Odległość do dworca kolejowego wynosi 2,2 km. Na pozostałych terenach zabudowa ma charakter siedlisk rolniczych w umiarkowanym stopniu rozproszonych, zlokalizowanych przede wszystkim wzdłuż dróg. Podstawową bazą mieszkaniową gminy jest budownictwo zagrodowe i jednorodzinne, zamieszkuje tam zdecydowana większość mieszkańców gminy.

Do obrębów geodezyjnych o największej powierzchni należą: Teresin Gaj (1007,52 ha), Szymaków (676,16 ha) oraz Pawłowice (599,96 ha). Najmniejsze jednostki osiedleńcze to obręby: Stara Piasecznica (27,36 ha), Izbiska (42,10 ha) i Gaj (57,00 ha).

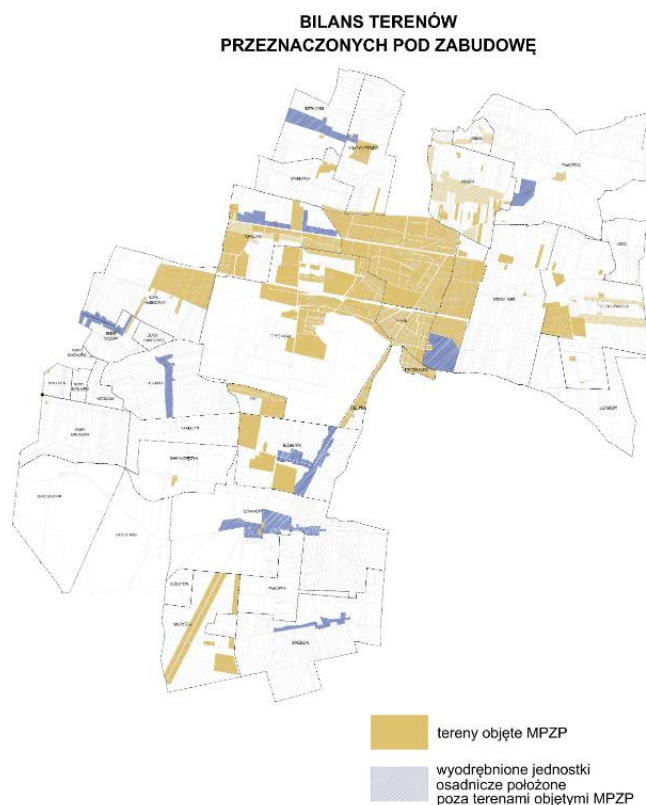
W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Teresin dominują użytki rolne (grunty orne, grunty rolne zabudowane, łąki, pastwiska i sady), które stanowią niemal 85% jej powierzchni. Gleby w gminie w większości są dobrej jakości. Najwięcej, bo aż 50% wszystkich użytków rolnych stanowią gleby klasy III, a ok. 3% jest gleb klasy IVa. Udział pozostałych klas bonitacyjnych na tle użytków rolnych w gminie, przedstawia się następująco: grunty rolne klasy IV stanowią ok. 32%, grunty rolne klasy V stanowią ok. 10%, a grunty rolne klasy VI stanowią ok. 3%. W uprawach na terenie gminy dominują: zboża, ziemniaki, warzywa gruntowe. Produkcja buraków cukrowych w związku z upadkiem okolicznych cukrowni znacznie się zmniejszyła, wzrasta natomiast udział uprawy kukurydzy i innych warzyw. Gmina Teresin pod względem gleb bardzo wyróżnia się na tle pozostałych gmin województwa mazowieckiego. W związku z tym rolnictwo jest tu intensywne. Ponadto jest uwarunkowane bliskością chłonnego rynku aglomeracji warszawskiej.

Lesistość gminy jest niewielka i wynosi ok. 6%. Cały obszar gminy położony jest w Nadleśnictwie Radziwiłłów, w Leśnictwie Teresin. Mała lesistość gminy związana jest z występowaniem powszechnie gleb wysokiej bonitacji. Jedyny duży kompleks leśny o powierzchni 469 ha zlokalizowany jest na południowy zachód od Teresina. Występują tu drzewostany powyżej 40 lat objęte gospodarką państwową. Gatunkiem dominującym w drzewostanach jest sosna zajmująca 70,9% powierzchni, drugie miejsce ma dąb – drzewostany z dębem jako gatunkiem panującym zajmują 11,4% powierzchni leśnej (całego nadleśnictwa). Pozostałe obszary różnych użytkownikom zajmują niewielkie powierzchnie i występują głównie w północnej części gminy na obszarach wydmych. Warto wspomnieć o sąsiedztwie dwóch wielkich kompleksów leśnych – Puszczy Kampinoskiej na północy i Puszczy Bolimowskiej na południu. Gmina Teresin leży w zasięgu ich oddziaływania pod kątem potencjału turystycznego. Ponadto Ochotnicze Straże Pożarne z terenów gminy biorą udział w akcjach w obszarze obu puszczy.

Na terenie gminy zgodnie ze stanem na koniec 2022 roku obowiązywało 66 planów miejscowych, obejmujących obszar o powierzchni 2 247 ha, co stanowi ponad 25% powierzchni gminy.

W gminie Teresin następuje zmiana charakteru z dawnej gminy rolniczej na gminę, w której poza zabudową mieszkaniową lokalizowane są usługi, magazyny i zakłady produkcyjne w części związane z przetwórstwem rolno-spożywczym. Tereny aktywności gospodarczej dotyczą przede wszystkim terenów wzdłuż drogi krajowej nr 92 i nowo wybudowanej drogi tzw. „obwodnicy Teresina”.

Największa liczba wydawanych pozwoleń na budowę dotyczy budowy budynków mieszkalnych. Inwestorami budynków są zarówno mieszkańcy gminy Teresin, jak i osoby spoza gminy.

Rysunek 15. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę
 Źródło: https://bip.teresin.pl/public/get_file_contents.php?id=313827

Ponadto w trakcie opracowania jest 16 projektów MPZP, dotyczących:

- części obrębu Szymanów i Pawłówek o powierzchni 273 ha,
- część obrębu Teresin Gaj o powierzchni 43 ha,
- część obrębu Seroki-Parcela o powierzchni 24 ha,
- działki nr 149/1 (obręb Teresin) o powierzchni 0,08 ha
- część obrębu Granice o powierzchni 42 ha,
- część obrębu Paprotnia o powierzchni 0,2 ha,
- części obrębu Pawłowice, SHRO Pawłowice, Maszna o powierzchni 52 ha,
- część obrębu Pawłowice i SHRO Pawłowice o powierzchni 185 ha,
- część obrębu Pawłowice i SHRO Pawłowice o powierzchni 66 ha,
- część obrębu Teresin Gaj o powierzchni 10 ha.
- część obrębu Paprotnia o powierzchni 1,9 ha,
- część obrębu Zielonka o powierzchni 4,5 ha,
- część obrębu Granice o powierzchni 0,5 ha,
- część obrębu Seroki Wieś o powierzchni 5,5 ha,
- część obrębu Teresin Gaj o powierzchni 0,8 ha.

Na terenach, które nie są objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Tabela poniżej przedstawia liczbę wydanych decyzji o warunkach zabudowy w gminie Teresin w latach 2016-2020. Do 2018 roku liczba ta dynamicznie rosła z poziomu 81 w roku 2016 do poziomu 121 decyzji w 2018. W 2019 wydano o ponad połowę decyzji mniej niż w roku poprzedzającym – 51. W 2020 liczba ta nieznacznie wzrosła do 64 decyzji. Wskaźnik ten został przeliczony na 1 tys. mieszkańców i porównany ze średnią dla powiatu sochaczewskiego. W 2020 roku wydawano średnio mniej decyzji w gminie Teresin (5,54) niż powiecie (7,90).

Tabela 3. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Gmina Teresin	81	110	121	51	64
	powiat	785	657	717	530	667
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Gmina Teresin	7,07	9,56	10,48	4,42	5,54
	powiat	9,22	7,72	8,43	6,25	7,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

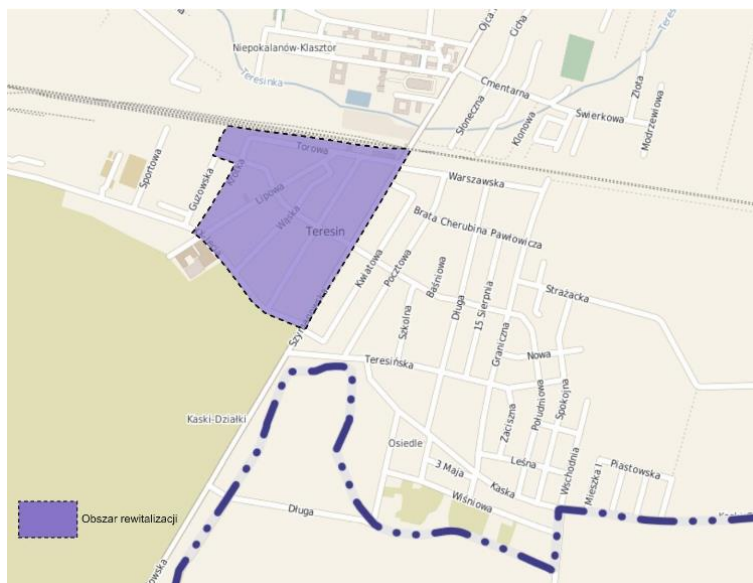
Analiza zmian jakie zaszły w zagospodarowaniu przestrzennym gminy jednoznacznie wskazuje rejony gminy, w których następuje intensywna zabudowa terenów. Urbanizują się tereny głównie w centralnej części gminy, w obrębach Paprotnia, Teresin Gaj, Maszna, Seroki-Parcela, Granice, Teresin, Stare Paski, Nowa Piasecznica, Seroki Wieś, Elżbietów. W tych obrębach wydano najwięcej pozwoleń na budowę. W rejonie centrum gminy obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Pożądanym kierunkiem zmian w zagospodarowaniu jest zabudowa terenów w obszarach planów miejscowych oraz zabudowa stanowiąca uzupełnienie zabudowy w zwartych, ukształtowanych pasmach zabudowy lub jednostkach osadniczych.

Zwiększający się udział planów miejscowych w całkowitej powierzchni gminy ułatwi prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej gminy władzom samorządowym, dzięki czemu uniknie się przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji oraz chaosu urbanistycznego.

Uchwałą Nr XXIII/145/2016 Rady Gminy Teresin z dnia 28 czerwca 2016 r. został przyjęty Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Teresin na lata 2016-2023. Obszarem rewitalizacji objęto część wsi Teresin wraz z terenami wzdłuż torów kolejowych. Obszar ograniczony jest:

- od zachodu: ul. Załamaną i ul. Krótką,
- od południa: fragmentem Alei XX-lecia,
- od wschodu: ul. Szymanowską,
- od północy: torami kolejowymi.

Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 29,5 hektara, co stanowi 0,34% ogólnej powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 859 mieszkańców, którzy stanowią 8% wszystkich mieszkańców gminy. To właśnie na tym terenie powstał projekt pn. „Adaptacja budynku dworca w Teresinie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu na cele kulturalno-artystyczne – „Dworzec TO.Kultura!”.

Rysunek 16. Obszar rewitalizacji w gminie Teresin

Źródło: https://bip.teresin.pl/public/get_file_contents.php?id=264966

1.4. Walory przyrodnicze i kulturowe

Według regionalizacji fizycznogeograficznej Polski opracowanej przez J. Kondrackiego gmina Teresin leży w obszarze Niziny Środkowomazowieckiej, a dokładniej w północno-wschodniej części Równiny Łowicko-Błońskiej. W krajobrazie dominują tereny równinne płaskie. Kulminacje powierzchni terenu znajdują się w południowej części gminy (rzędne powierzchni terenu osiągają ponad 95,0 m npm, a punktowo na wschód od wsi Maurycew ponad 97,5 m npm). Ku północy powierzchnia terenu łagodnie opada w kierunku wyraźnie zaznaczającej się doliny Pisi Gągoli, płynącej przez teren gminy równoleżnikowo ze wschodu na zachód. Najniżej położone fragmenty terenu gminy znajdują się na północny wschód od Skotnik i wynoszą od 80,0 do 82,5 m npm. W kierunku północnym powierzchnia terenu łagodnie wznosi się do wysokości ponad 90,0 m npm. Spadki powierzchni terenu na obszarze gminy są nieznaczne i nie osiągają 2% (południe i centrum).

Gmina położona jest w obrębie prawobrzeżnych dopływów rzeki Bzury: Utraty i Pisi. Wody prowadzone są rowami melioracyjnymi do rzek w kierunkach południowych. Jedynie rzeka Teresinka w całym swym biegu prowadzi wody w kierunku wschodnim. Na całym obszarze gminy wody powierzchniowe stagnują w licznych oczkach bezodpływowych. Nie występują jednak na analizowanym obszarze większe naturalne zbiorniki wodne.

Gmina Teresin znajduje się w strefie przejściowej pomiędzy klimatem morskim Europy Zachodniej a kontynentalnym Europy Wschodniej. Charakteryzuje go zmienność stanów pogody występująca dzięki napływowi oceanicznych mas powietrza, które przynoszą latem ochłodzenia, a zimą ocieplenia. Okolice wyróżniają się jedną z najwyższych rocznych sum całkowitego promieniowania słonecznego, co daje korzystne warunki do rozwoju fotowoltaiki.

Na terenie gminy Teresin nie ma obszarów ochrony Natura 2000, rezerwatów czy parków krajobrazowych. Znajduje się tu jednak kilka obszarów cennych przyrodniczo, jakimi są użytki ekologiczne zlokalizowane na terenie leśnym wokół pałacu w Teresinie, (bagna i ostoje ptaków). Do obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy zaliczają się także kompleks leśny „Uroczysko Teresin”, doliny rzek: Utraty i Pisi, a także 19 pomników przyrody. Należą do nich szczególnie

cenne ze względów przyrodniczych drzewa i grupy drzew: dęby szypułkowe, jesiony wyniosłe, platany klonolistne, buki pospolite, lipy szerokolistne i drobnolistne, kasztanowce zwyczajne oraz tulipanowiec amerykański i robinia akacjowa.

Tereny gminy położone są poza otuliną Kampinoskiego Parku Narodowego, jednak przyroda Parku wymaga łączności z przyległymi terenami leśnymi. W Planie Ochrony Kampinoskiego Parku Narodowego wyznaczono tzw. „korytarze ekologiczne”, z których jeden przechodzi przez obszar gminy Teresin.

Ze względu na korzystne warunki glebowe sprzyjające rolnictwu osadnictwo na terenie gminy Teresin rozpoczęło się stosunkowo wcześnie, o czym świadczą wykopaliska monet datowanych na XI w. Do połowy XVI wieku ziemie te należały do książąt mazowieckich, a po śmierci ostatniego z nich zostały włączone do Korony Polskiej. Ożywienie gospodarcze nastąpiło po Kongresie Wiedeńskim (1815 rok), gdy spółka warszawskich bankierów i handlowców założyła w Szymanowie cukrownię, a obok pałaców Epsteinów – znanej rodziny bankierskiej – wybudowano folwark, z którego rozrosła się z czasem miejscowość Teresin. Nazwa miejscowości wywodzi się od imienia córki jednego z właścicieli majątku księcia Radziwiłła – Teresy.

Powstanie klasztoru franciszkańskiego, zwanego Niepokalanowem, istotnie wpłynęło na rozwój gminy. Powołał go Ojciec Maksymilian Kolbe na gruntach darowanych przez księcia Jana Druckiego – Lubeckiego w 1927 roku, położonych we wsi Paprotnia, tuż przy linii kolejowej Warszawa – Poznań. Ośrodek spełniał wobec regionu rolę podobną do roli klasztorów średniowiecznych, które były silnymi centrami kulturalno-społecznymi. Niepokalanów stał się miejscem pielgrzymek wiernych z kraju i z zagranicy, podobnie do Jasnej Góry w Częstochowie – w gminie rozwija się turystyka pielgrzymkowa związana z przybywaniem kilkuset tysięcy pielgrzymów rocznie. W Niepokalanowie w 1938 roku powstał również budynek radia „Niepokalanów”, które działa do dziś. Co więcej, przez to ważne miejsce na mapie gminy Teresin przebiega Warszawska Droga Św. Jakuba prowadząca w Warszawy do Jasnej Góry.

Teren gminy obfituje w zabytkowe zespoły dworskie, pałacowe, parkowe, sakralne, jak i te związane z budownictwem użyteczności publicznej. Szczególną wartością charakteryzuje się układ przestrzenny wzdłuż doliny Pisi, łączący założenia dworsko – parkowe w Strugach, Skotnikach, Kawęczynie oraz Szymanowie, które dodatkowo spięte są ze sobą zabytkowymi alejami. Najbardziej reprezentacyjne pałace znajdują się w Szymanowie, Serokach - Parcela, Nowej Piasecznicy, Nowych Paskach, Pawłowicach, Skotnikach i Teresinie. Duże znaczenie estetyczne i kompozycyjne stanowią zespoły sakralne, akcentujące w przestrzeni istnienie osad ludzkich i organizujące ich kompozycje przestrzenne jak w Szymanowie, którego wieże kościoła widoczne są z perspektywy sześciu kilometrów, czy kościół w Mikołajewie położony nad rzeką Pisią, czy w Pawłowicach nad rzeką Utratą. Wśród obiektów zabytkowych wyróżnia się:

- **Kościóły i zespoły klasztorne:**
 - Szymanów – kościół par. p.w. Wniebowzięcia NMP wraz z otoczeniem architektonicznym i plastycznym wyposażeniem wnętrza i najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m, (nr rej. 15 z dn. 2.09.1957 r.),
 - Mikołajew – kościół par. p.w. św. Jana i Pawła (nr rej. 25 z dn. 12.10.1960 r.),
 - Pawłowice – kościół par. p.w. św. Bartłomieja wraz z terenami cmentarza kościelnego (nr rej. 49 z dn. 04.04.1962 r.),
- **Zespoły parkowo-dworskie:**

- Szymanów – zespół pałacowo-parkowy (nr rej. 14 z dn. 30.08.1957 r.). W skład zespołu wchodzi: pałac, park, kapelanówka, budynki gospodarcze (stajnia, obora, chlewnia, stodoła), 2 budynki mieszkalne dla pracowników. Pod nr rejestru 718 z dnia 01.06.1984 r. wpisany jest park z zespołu dworsko – parkowego,
- Nowa Piasecznica – zespół pałacowo-parkowy (nr rej. 16 z dn. 05.05.1980 r.),
- Pawłowice – park (nr rej. 427 z dn. 29.05.1976 r.)
- Teresin – zespół pałacowo – parkowy (pałac i park) wpisany do rejestru pod nr 50 decyzją z dnia 04.04.1962 r.
- Skotniki – zespół pałacowo – parkowy, pałac wpisany do rejestru pod nr 617 decyzją z dnia 28.07.1983 r., a park pod nr 582 decyzją z dnia 19.05.1982 r.
- Seroki – zespół pałacowo – parkowy, pałac wpisany do rejestru pod nr 454 decyzją z dnia 29.03.1977 r., a park pod nr 428 decyzją z dnia 29.05.1976 r.
- Strugi – zespół dworsko – parkowy , dwór wpisany jest do rejestru pod nr 620, decyzją z dnia 28.07.1983r, a park pod nr 581 decyzją z dnia 19.05.1982 r.
- Paski Nowe – zespół dworsko – parkowy, dwór wpisany do rejestru pod nr 621, decyzją z dnia 28.07.1983r, a park pod nr 507, decyzją z dnia 08.11.1978r
- Kawęczyn – park dworski (nr rej. 577 z dn. 19.05.1982 r.),
- **Cmentarze:**
 - Mikołajew – cmentarz rzymsko – katolicki (nr rej. 841 z dn. 10.12.1991 r.)
 - Pawłowice – cmentarz rzymsko – katolicki (nr rej. 851 z dn. 30.12.1991 r.), cmentarz przykościelny (nr rej. 607 z dn. 04.04.1962 r.)
 - Szymanów – cmentarz rzymsko – katolicki (nr rej. 888 z dn. 21.12.1992 r.), cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich i rosyjskich z 1915 r., (nr rej. 887 z dn. 21.12.1992 r.), katakumby sióstr Zgromadzenia Niepokalanego Poczucia N.M.P. (w parku pałacowym) (nr rej. 889 z dn. 21.12.1992 r.)
- **Inne obiekty:**
 - Paprotnia – dawna kuźnia (nr rej. 22 z dn. 18.11.1959 r.) zespół zabudowań z poł. XIX w.: (dawny zajazd i wozownia) (nr rej. 23 z dn. 18.11.1959 r.)
 - Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków: Szymanów – st. nr 1, AZP 58-60/1 (nr 39 na mapie 1:10000), Decyzja nr 833 z dnia 21.11.1969 r., Skotniki – st. nr 1, AZP 58-60/1 (nr 36 na mapie 1:10000), Decyzja nr 867 z dnia 30.11.1970 r.
 - Aleje - jesionowa z domieszką kasztanowców i klonów Skotniki – Strugi, lipowa wzdłuż drogi Strugi – Szymanów, akacjowa (robiniowa) wzdłuż ogrodzenia parkowego w Strugach, Aleja kasztanowcowa – jesionowa ze Strug do Marianowa, lipowa w Strugach i Kawęczyn, wiązowo - lipowa przy drodze Skotniki – Kazimierzów (drzewostan z okresu XIX w.).

Ponadto pod ochroną konserwatorską jest zespół cukrowni w Hermanowie, zespół dworski w Kawęczynie oraz liczne domy i stodoły z XVIII oraz XIX w.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Odkąd przywrócono w 1989 roku samorządność gmin, gmina Teresin skupiła się na kreowaniu lokalnej polityki przestrzennej, ukierunkowaną na pozyskanie nowych inwestorów. Typowy rolniczy charakter gminy zaczął powoli przekształcać w przemysłowy oraz usługowy. Na obszarze gminy duży nacisk kładzie się na stwarzanie dogodnych warunków lokalizacyjnych. Ogromnym wsparciem dla firm transportowych są najniższe w kraju stawki podatkowe. Prowadzenie polityki wobec inwestorów w sposób przejrzysty sprawiło, że w obszarze gminy zaczęły pojawiać się wielkie krajowe, a także zagraniczne przedsiębiorstwa. Dziś gmina może pochwalić się obecnością marek, takich jak: Netto, Panattoni, Prologis Park Teresin, DHL EXEL Supply Chain Sp. z o.o., Greiner Packaging Sp. z o.o., Bakoma S.A., Polskie Młyny S.A., International Automotive Components Group (IAC), VIVA Manufacturing Sp. z o.o. Centrum logistyczne Prologis Park Teresin powstało już w 1999 roku, a z magazynów korzystają m.in. firmy tj. DHL, Ford czy EuroRTVAGD.

Gmina Teresin jest bardzo dobrze przygotowana na przyjęcie nowych inwestorów na dodatkowe ok. 500 ha powierzchni - tereny inwestycyjne są uzbrojone, sieć dróg lokalnych jest dobrze rozwinięta, a co najważniejsze tzw. obwodnica scala inwestycyjny obszar w Teresinie-Gaju, Gaju, Elżbietowie i Szymanowie.

Gmina została wyróżniona w wielu prestiżowych konkursach i rankingach:

- 2001 – Nagroda Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska na Międzynarodowych Targach Poznańskich
- 2005 – „Złota 100 Samorządów”
- 2007 – „Złota 100 Samorządów”
- 2007 – „Gmina Fair Play”
- 2008 – Laureat konkursu „Grunt na medal”
- 2008 – „Gmina Fair Play”
- 2008 – „Złota 100 Samorządów”
- 2009 – „Gmina Fair Play”
- 2010 – „Gmina Fair Play”
- 2013 – „Złota 100 Samorządów”
- 2016 – Laureat konkursu „Sportowa Gmina”
- 2016 – „Złota 100 Samorządów”
- 2017 – Laureat konkursu „Perła Samorządu – aktywizacja sportowa dzieci i młodzieży”.

O tym, że gminę Teresin charakteryzuje otwarte podejście do przedsiębiorców i działania na rzecz stworzenia im dobrych warunków gospodarowania, świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się średniej liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON gminach powiatu sochaczewskiego w latach 2017-2021. Według analizy największy odsetek w powiecie liczby zarejestrowanych wykazuje miasto Sochaczew – 48,9%. Warto jednak zauważyć, że wśród pozostałych gmin wiejskich gmina Teresin znacznie się wyróżnia i jest pod tym względem na drugim miejscu – 13,8%. Pierwszą gminą, w której przedsiębiorczość jest na wysokim poziomie jest gmina Sochaczew. Wysoki udział podmiotów w tej gminie wynika z bliskości miasta Sochaczew, dzielącego gminę na dwa obszary, na które bardzo mocno oddziałuje. W pozostałych gminach wskaźnik

ten waha się od 2,7% (gmina Rybno) do 6,1% (gmina Iłów). W analizowanych latach największa zmiana została odnotowana w gminie Sochaczew (wzrost podmiotów o 248), co związane jest w powstaniem centrum handlowego, najmniejsza natomiast w gminie Rybno – 41. W gminie Teresin od 2017 liczba podmiotów wzrosła o 153, z poziomu 1 169 w 2017 roku do 1 322 w 2021 roku – wzrost zachodzi więc w sposób stały i systematyczny.

Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie sochaczewskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat sochaczewski	8 745	100,0%	9 598	100,0%	853
Miasto Sochaczew	4 567	52,2%	4 698	48,9%	131
Gmina Brochów	389	4,4%	455	4,7%	66
Gmina Iłów	519	5,9%	583	6,1%	64
Gmina Młodzieszyn	377	4,3%	438	4,6%	61
Gmina Nowa Sucha	480	5,5%	569	5,9%	89
Gmina Rybno	218	2,5%	259	2,7%	41
Gmina Sochaczew	1 026	11,7%	1 274	13,3%	248
Gmina Teresin	1 169	13,4%	1 322	13,8%	153

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Teresin, największą część działa w handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle (204 podmiotów), budownictwie (191), transporcie i gospodarce magazynowej (166), przetwórstwie przemysłowym (122) oraz pozostałej działalności usługowej (101).

Tabela 5. Podmioty działające na terenie gminy Teresin w 2021 r. według sekcji PKD

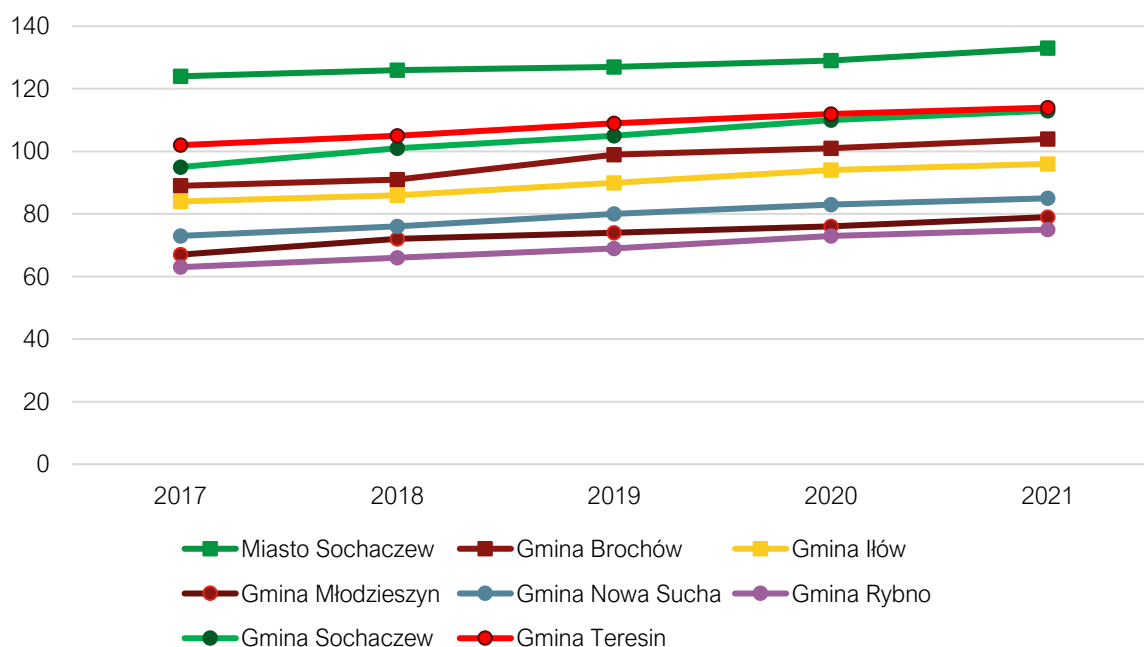
SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	304	23%
SEKCJA F Budownictwo	191	14%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	166	13%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	122	9%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	101	8%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	89	7%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	68	5%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	60	5%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51	4%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	48	4%
SEKCJA P Edukacja	30	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	25	2%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	22	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	16	1%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	1%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	1%

SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

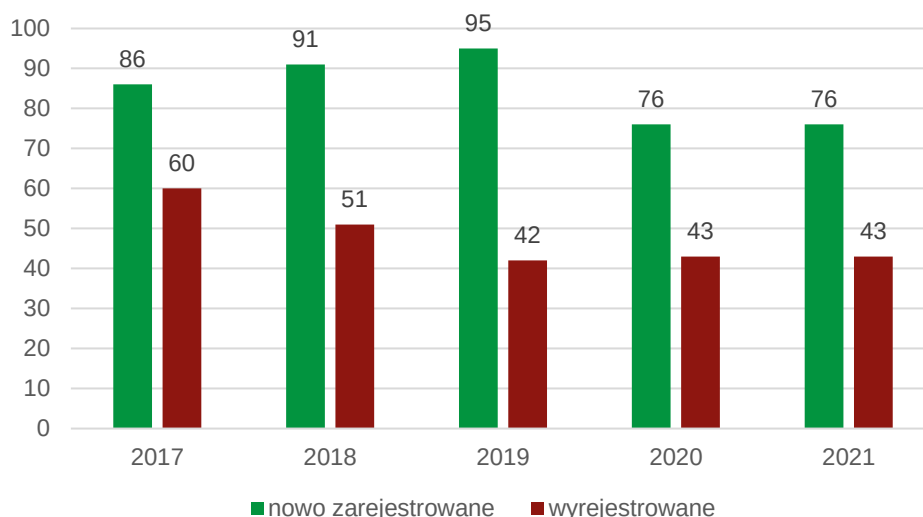
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminach powiatu sochaczewskiego. Dla wszystkich porównywanych jednostek wskaźnik ten systematycznie rośnie. W analizowanych latach gmina Teresin utrzymuje się na drugim miejscu – zaraz po mieście Sochaczew, który ze względu na swoją funkcję znacznie się wyróżnia. Bardzo zbliżoną wartość wskaźnika posiada gmina Sochaczew – w 2021 roku 113 przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców, przy czym w gminie Teresin było to 114 przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców. Najniższy wskaźnik odnotowano w gminie Rybno – 75 przedsiębiorstw.

Rysunek 17. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w powiecie sochaczewskim na tle grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

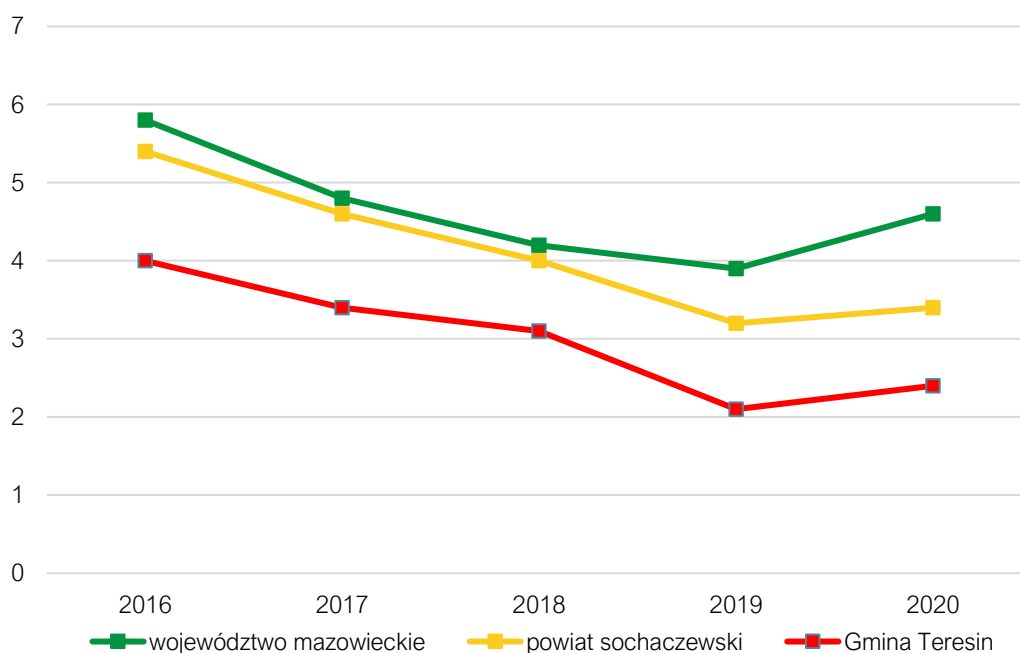
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie gminy Teresin. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2017-2021. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw corocznie przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Dodatkowo zauważyć można tendencję spadkową dla jednostek wyrejestrowywanych, co jest zjawiskiem pozytywnym i świadczy m.in. o sprzyjających warunkach do rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych działalności gospodarczych. W 2019 roku różnica pomiędzy liczbą zakładanych przedsiębiorstw (95) a likwidowanych (42) była największa (różnica 43), przy jednoczesnym spadku liczby wyrejestrowanych firm (z poziomu 60 w 2017). Od 2019 liczba nowo zarejestrowanych zaczęła spadać (do 76 w 2021), jednak nieznacznie, liczba wyrejestrowanych od tego momentu utrzymuje się na zbliżonym poziomie 42-43.

Rysunek 18. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2021 działających na terenie gminy Teresin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja na rynku pracy jest ściśle powiązana z rozwojem gospodarczym. Możliwość stabilnego zatrudnienia oraz posiadania satysfakcjonującej pracy ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Na rycinie poniżej przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących gminę Teresin. Dane te zestawiono ze średnimi dla powiatu i województwa w latach 2016-2020. W latach 2016-2019 zauważalny był trend malejący w gminie w zakresie liczby bezrobotnych zarejestrowanych (z poziomu 4% w roku 2016, do poziomu 2,1% w roku 2019). Jednak w roku 2020 nastąpiło odwrócenie spadkowego trendu i liczba osób pozostających bez stałego miejsca zatrudnienia ponownie wzrosła, jednak niewiele do poziomu 2,4%. Jednocześnie podobną tendencję w zakresie kształtowania się poziomu bezrobocia można było zauważyć w całym powiecie sochaczewskim oraz województwie mazowieckim. Taki stan rzeczy związany jest w dużej mierze ze skutkami gospodarczymi globalnej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Rysunek 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Teresin na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na koniec grudnia 2021 roku w gminie Teresin odnotowano 135 osób bezrobotnych, o 27 mniej niż w roku poprzedzającym. Wśród nich kobiety stanowiły 59% - było ich 80. W 2020 udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych był nieco niższy, stanowił 57% i było ich 93. W 2021 roku liczba zarejestrowanych do 30 roku życia stanowiła ok. 32% (43 osoby), natomiast rok wcześniej było ich mniej – 39, co stanowiło 25%. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych do 50 roku życia spadła z poziomu 39 osób w 2020 roku do 28 osób w 2021, co przekładało się na udział odpowiednio – 24% i 21%.

Według barometru zawodów duży deficyt poszukujących pracy w 2022 roku dla powiatu sochaczewskiego stwierdzono w zawodach:

- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- magazynierzy,
- ogrodnicy i sadownicy,
- pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych.

Deficyt stwierdzono także w zawodach:

- betoniarze i zbrojarze,
- cieśle i stolarze budowlani,
- dekarze i blacharze budowlani,
- elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy,
- fizjoterapeuci i masażyści,
- gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy,
- instruktorzy nauki jazdy,
- kierowcy autobusów,
- lekarze,

- murarze i tynkarze,
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych,
- piekarze,
- pielęgniarki i położne,
- pomoce kuchenne,
- pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie,
- pracownicy socjalni,
- psychologzy i psychoterapeuci,
- robotnicy budowlani,
- rolnicy i hodowcy,
- spawacze,
- sprzątaczk i pokojowe,
- sprzedawcy i kasjerzy.

Mieszkańcy gminy Teresin znajdują zatrudnienie głównie w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy oraz w okolicznych miastach i miejscowościach. Największe przedsiębiorstwa znajdujące się na terenie gminy to zazwyczaj duże firmy w regionie zatrudniające setki osób. Dodatkowo rynek warszawski oferuje zatrudnienie, z którego korzystają teresińscy mieszkańcy, co potwierdzają zapełnione pociągi w kierunku Warszawy.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Zadaniami w zakresie gospodarki wodnej oraz kanalizacyjnej na terenie gminy Teresin zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej przy Al. XX-lecia 13 w Teresinie. Przedmiotem działania są: pobór, uzdatnianie i przesył wody odpowiedniej jakości do odbiorców oraz przyjmowanie i odprowadzanie ścieków sanitarnych za pomocą infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2021 roku wynosiła 46,24 km. Sieć ta jest stosunkowo młoda – jej średni wiek to ok. 15 lat. Mimo średniego wieku identyfikuje się jednak problemy na najstarszych odcinkach sieci sanitarnej, np. w okolicach ulicy Torowej. Stara technologia wykonania tamtych fragmentów powoduje, że do oczyszczalni docierają nadmiarowe wody opadowe.

Ścieki z terenu gminy odprowadzane są do trzech oczyszczalni o systemie mechaniczno-biologicznym:

- oczyszczalni ścieków w miejscowości Granice – wybudowanej w 1995 roku, zmodernizowanej 2013 roku. Jej przepustowość wynosi $Q_{d\acute{s}r}=2106\text{m}^3/\text{d}$, co pozwala na podłączenie kolejnych odbiorców w kolejnych latach, w związku z rozwojem okolicznych miejscowości;
- oczyszczalni ścieków w miejscowości Szymanów – wybudowanej w 1982 roku, zmodernizowanej w 2004 roku. Jej przepustowość wynosi $Q_d=46,0\text{m}^3/\text{d}$ i przy wzroście liczby mieszkańców w podłączonych miejscowościach będzie konieczna jej rozbudowa;
- oczyszczalni ścieków w miejscowości Pawłowice – wybudowanej w 1980 roku, zmodernizowanej w 2011 roku. Jej przepustowość to: $Q_{d\acute{s}r}=60,00\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{d\text{max}}=90,0\text{m}^3/\text{d}$, co pozwala na podłączenie nowych mieszkańców w przypadku rozwoju podłączonych miejscowości.

Dla mieszkańców, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej prowadzone jest wsparcie w postaci niskich cen wywozu nieczystości płynnych wozem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków położonych na terenie gminy.

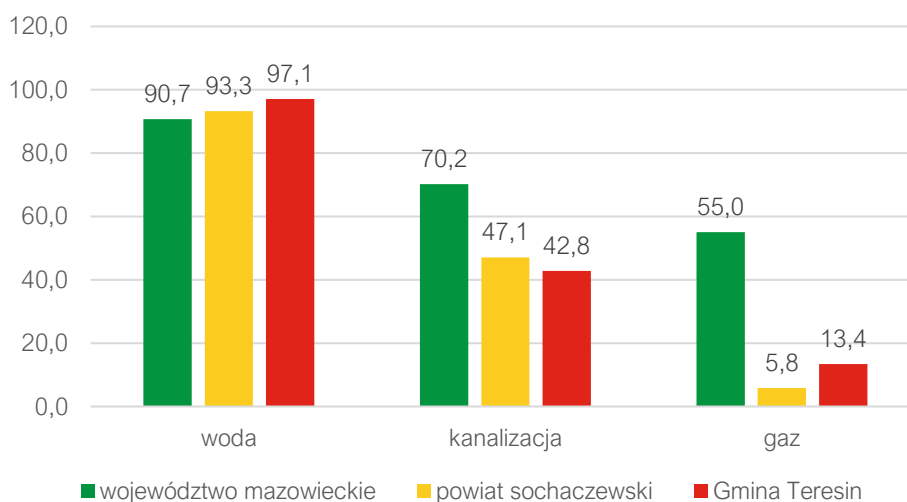
Długość sieci wodociągowej wynosi 204,34 km, a jej średni wiek to ok. 25 lat. Woda pochodzi z czterech stacji uzdatniania wody, które są położone w następujących miejscowościach: Granice, Seroki-Wieś, Nowa Piasecznica oraz Maurycew.

Sieć wodno-kanalizacyjna na terenie gminy jest stale rozbudowywana. W 2021 roku wybudowano 1,5 km sieci kanalizacyjnej, w ramach której do sieci przyłączono 23 gospodarstwa domowe oraz 1,7 km sieci wodociągowej, w ramach której przyłączono 71 gospodarstw domowych. W ramach przeprowadzonych inwestycji w 2021 r. rozbudowano sieć wodociągową w miejscowościach Nowa Piasecznica, Paprotnia, Teresin-Gaj oraz sieć kanalizacyjną w miejscowościach Granice i Paprotnia.

Od 2007 roku przez teren gminy przebiega gazociąg. Część mieszkańców korzysta z sieci gazowej, a pozostali z butli gazowych. Do odbiorców na terenie gminy Teresin paliwo gazowe dostarczane jest przez SIME Polska. Zgodnie z danymi Spółki sieć gazowa obejmuje następujące miejscowości na terenie Gminy: Budki Piaseckie, Elżbietów, Dębówka, Nowa Piasecznica, Szymanów ul. Zielona oraz ul. Szkolna, Kawęczyn, Pawłowice, Maszna, Seroki Wieś, Teresin – ulice: 15-go Sierpnia, 1-go Maja, Baśniowa, Cherubina Pawłowicza, Długa, Graniczna, Guzowska, Kaska, Krótka, Kwiatowa, Lipowa, Poczta, Poprzeczna, Rynkowa, Szkolna, Szymanowska, Świętokrzyska, Teresińska, Torowa, Warszawska, Wąska, XX-lecia, Załamana, Zielona, Wiśniowa od ul. Kasztanowej do ul. Granicznej, Kasztanowa, Granice – ulice: Batorego, Chrobrego, Graniczna, Kaska, Krzywoustego, Leśna, Łukowa, Mieszka I, Piastowska, Spokojna, Strażacka, Wiejska, Wschodnia, Zacisza, Paprotnia – ulice: Cicha, Cmentarna, Kampinoska, Klonowa, Kolbego, Korallowa, Okrężna, Perłowa, Piaskowa, Poziomkowa, Słoneczna, Spacerowa, Srebrna, Środkowa, Świerkowa, Krańcowa, Wesoła, Gnatowicka, Teresin-Gaj – ulica Książęca. Na przestrzeni lat system ulegał stałej rozbudowie, zwiększając swoją długość o ok. 75% w porównaniu z 2013 r. W 2017 r. całkowita długość sieci rozdzielczej ukształtowała się na ok. 52 km.

Gmina Teresin zaopatruje swoich mieszkańców głównie poprzez kotłownie lokalne, lokalizowane z reguły przy obiektach użyteczności publicznej oraz ogrzewanie indywidualne. Na terenie gminy nie występują sieci ciepłne.

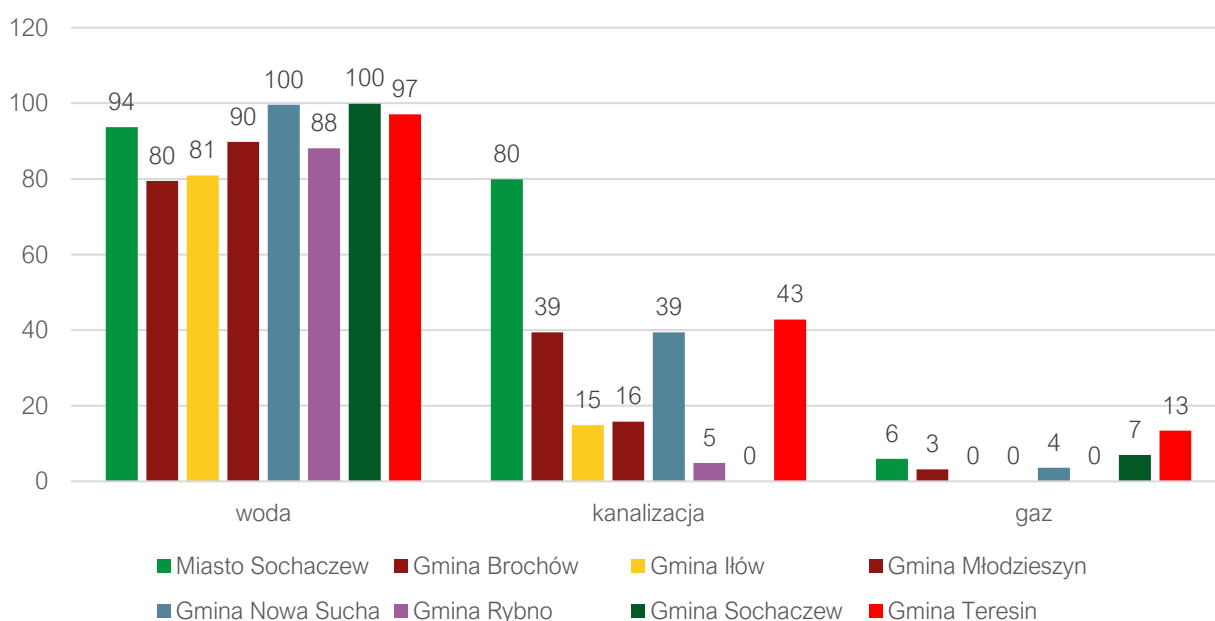
Poniższy wykres przedstawia udział mieszkańców gminy Teresin korzystających z instalacji sieciowych w 2020 roku w porównaniu do powiatu i województwa. Warto zauważyć, iż gmina jest zwodociągowana w bardzo wysokim stopniu, a dostęp do sieci wodociągowej w 2020 roku miało 97,1% mieszkańców. Był to wynik wyższy zarówno od średniej dla powiatu, jak i dla województwa. W kwestii sieci kanalizacyjnej sytuacja wypada mniej korzystnie. Udział korzystających z kanalizacji wynosi 42,8%, przy czym dla powiatu sochaczewskiego wskaźnik ten jest na poziomie 70,2%, a w przypadku województwa mazowieckiego 70,2%. Z gazu korzystało 13,4% mieszkańców, co dawało wyższy wynik niż w powiecie (zaledwie 5,8%), jednak niższy niż województwo mazowieckie – 55%.

Rysunek 20. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Teresin na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na kolejnej rycinie porównano wszystkie gminy powiatu sochaczewskiego w zakresie udziału korzystających z instalacji sieciowych. Z analizy wynika, że w kwestii zводociągowania gmina Teresin jest na 3 miejscu, za gminami Nowa Sucha i Sochaczew, gdzie wskaźnik ma wartość 100%. Biorąc pod uwagę kanalizację – zajmuje 2 miejsce, przed nią jest jedynie miasto Sochaczew ze wskaźnikiem o wartości 80%. Z kolei pośród gmin powiatu sochaczewskiego, gmina Teresin charakteryzuje się najwyższym udziałem gazyfikacji. Gminy: Rybno, Iłów oraz Młodzieszyn nie mają podłączenia do gazu.

Rysunek 21. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Teresin na tle gmin powiatu sochaczewskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Gospodarka odpadami oraz działalność w zakresie ochrony środowiska

W 2021 roku odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy Teresin były odbierane były przez firmę PARTNER Dariusz Apelski z siedzibą w Warszawie przy ul. Płytowej 1, 03-046 Warszawa. Z nieruchomości niezamieszkałych natomiast przez REMONDIS Sp. z o.o. (oddział w Sochaczewie), Zakład Usług Komunalnych w Błoniu Przedsiębiorstwo Produkcyjno –

Handlowo - Usługowe ZEBRA, BYŚ-Wojciech Byśkiniewicz, PARTNER Dariusz Apelski ul. Płytowa 1, 03-046 Warszawa.

System gospodarki odpadami w Teresinie Uchwała nr XXX/229/2020 Rady Gminy Teresin z dnia 28 października 2020 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz Uchwała nr XXXII/243/2020 z dnia 15 grudnia 2020 roku zmieniająca uchwałę Nr XXX/229/2020 Rady Gminy Teresin z dnia 28 października 2020 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, Uchwała nr XXXIX/312/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 21 czerwca 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz Uchwała XLIII/335/2021 z dnia 25 października 2021 roku zmieniająca uchwałę Nr XXXIX/312/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 21 czerwca 2021 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także Uchwała Nr XVII/152/2019 Rady Gminy Teresin z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Teresin oraz uchwała Nr XXIV/195/2020 Rady Gminy Teresin z dnia 11 maja 2020 zmieniająca uchwałę Nr XVII/152/2019 Rady Gminy Teresin z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Teresin oraz Uchwała Nr XXXIX/311/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 21 czerwca 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Teresin.

Selektywne zbieranie odpadów komunalnych obejmuje następujące frakcje odpadów:

- papier, tektura (makulatura, karton),
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- bioodpady,
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- zużyte opony,
- popiół,

- odpady z tekstyliów i odzieży,
- odpady niebezpieczne.

Systemem gospodarki odpadami w 2021 objętych było 10 865 osób. Od 1.08.2020 roku obowiązuje opłata 30,90 zł od osoby miesięcznie i nie wzrosła w 2021 roku. Ustalono również podwyższoną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, dla właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny w wysokości 92,70 zł miesięcznie od mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość. Odpady zmieszane z terenu gminy są poddawane procesom przetwarzania.

Corocznie łączna ilość zebranych odpadów wzrasta. Średni udział segregowanych odpadów w łącznej ich ilości na przestrzeni analizowanych lat wynosił średnio 47%. Rokrocznie osiągnęto wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tabela 6. System gospodarki odpadami w gminie Teresin

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		11254	11 268	11 006	11 038	10 853	10 865
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		4 216,29	4 441,68	4 524,74	4 432,56	4 481,15	4 965,21
zmieszane		2 285,22	1 893,44	2 518,02	2 453,20	2 580,16	2 646,06
segregowane		1 931,07	2 548,24	2 006,73	1 979,36	1 900,99	2 319,15
papier, metale, tworzywa sztuczne, wielomateriałowe, szkło		957,48	1 397,60	1 399,38	671,89	789,07	858,27
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		46%	57%	44%	45%	42%	47%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,37	0,39	0,41	0,40	0,41	0,46
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	69,19	78,03	57,45	48,02	58,93	29,59
	wymagany	18	20	30	40	50	20
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	93,67	61,4	67,68	72,22	87,21	10,98
	wymagany	42	45	50	60	70	brak
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	24,86	28,34	3,73	5,41	11	8,23
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	<35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Mieszkańcy mogą skorzystać z Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), znajdującego się w Granicach, w którym przyjmowane są: opakowania z papieru, tektury oraz papier, tektura, opakowania z metalu i metale, opakowania z tworzyw sztucznych, tworzywa sztuczne, opakowania ze szkła oraz szkło (np. butelki, słoiki itp.), bioodpady, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, przeterminowane leki, chemikalia (np. resztki farb, lakierów, żywic i ich opakowania), odpady niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu

poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, popiół, odpady z tekstyliów i odzieży. W 2021 roku z usług PSZOK-u korzystało 1142 mieszkańców Gminy. W 2021 roku mieszkańcy przekazali na PSZOK 487,74 Mg odpadów. Z roku na rok liczba mieszkańców korzystających z punktu oraz liczba odpadów znacząco wzrasta. Planuje się inwestycje związane z zakupem wagi, utwardzeniem podłoża oraz budową wiaty.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują punkty odbioru przeterminowanych leków i zużytych baterii. Urząd na bieżąco realizuje systematyczne kontrole sanitarno-porządkowe na terenie sołectw, których celem jest weryfikacja czy właściciele, zarządcy i administratorzy nieruchomości pozbywają się z podległych im posesji odpadów płynnych i stałych w sposób zgodny z obowiązującym prawem.

Mieszkańcy mają także możliwość skorzystania z usług punktu skupu złomu AUTO-MET Jacek Karaś w Granicach. Zebrane odpady przekazywane są przez firmę pośredniczącą poza granice RP i poddawane są procesowi recyklingu lub odzysku metali i związków metali.

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Ochrona środowiska na terenie gminy Teresin jest oparta o następujące programy:

- Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Teresin (PONE), przyjęty uchwałą nr XIII/125/2019 z dnia 23.09.2019 r.
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Teresin (PGN) przyjęty uchwałą nr XIII/85/2015 z dnia 24.11.2015 r. – aktualizacja Planu zatwierdzona uchwałą nr XIII/126/2019 z dnia 23.09.2019 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022 (POŚ) przyjęty uchwałą nr XII/76/2015 z dnia 27.10.2015 r.
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Teresin na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 przyjęta uchwałą nr XVIII/169/2019 z dnia 30.12.2019 roku
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Teresin w 2021 roku przyjęty uchwałą nr XXXV/274/2021 z dnia 3.03.2021 r.
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Teresin na lata 2016-2032 przyjęty uchwałą nr XLVI/263/2017 z dnia 14.12.2017 r.

Podstawowym celem realizacji Programu Ograniczenia Niskiej Emisji jest poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Teresin i redukcja zanieczyszczeń powietrza, w tym CO₂, pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5}. W ramach PONE przewiduje się wsparcie finansowe inwestycji związanych z: wymianą starych pieców i kotłów o niskiej sprawności, wykorzystujących paliwa stałe na inne możliwe źródła ciepła, termomodernizacją budynków oraz zastosowaniem technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Zakres działań PGN obejmował termomodernizację budynków, modernizację instalacji oświetleniowej budynków i oświetlenia ulicznego, modernizację dróg gminnych, wykorzystanie

odnawialnych źródeł energii oraz działania promocyjne mające na celu edukację społeczności i przedsiębiorców. W 2019 plan został zrealizowany – osiągnięto ograniczenie emisji CO₂ o 8 383,75 Mg/rok.

Na terenie gminy Teresin nie ma zlokalizowanej żadnej ze stacji pomiarowych, najbliższe stacje zlokalizowane są w: Żyrardowie (w odległości ok. 16 km) oraz na granicy Kampinoskiego Parku Narodowego (ok. 10 km). W ramach realizacji przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim dokonuje się modelowania matematycznego emisji wybranych zanieczyszczeń powietrza, którego wyniki uśredniane są dla poszczególnych gmin. W gminie Teresin nie następują znaczące przekroczenia normatywnych stężeń zanieczyszczeń. Mimo to, lokalizacja na terenie Aglomeracji Warszawskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych, rozwój przemysłu oraz dominująca na terenie gminy zabudowa jednorodzinna, stwarzają zagrożenia dla utrzymania odpowiedniej jakości powietrza w Teresinie. Z tego powodu samorząd gminny podejmuje liczne działania w zakresie ochrony jakości powietrza na terenie gminy.

W 2019 roku powstał punkt konsultacyjny w zakresie wszechstronnej pomocy osobom zainteresowanym programem Czyste Powietrze. W 2020 roku zakres ten poszerzono o program Mój Prąd. Celem Programu Priorytetowego Czyste Powietrze jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Celem Programu Mój Prąd jest zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Szacunkowa łączna pomoc dla mieszkańców gminy Teresin z tego tytułu wyniosła około 1 500 000 zł (128 wniosków w programie Czyste Powietrze i 2 wnioski w programie Mój Prąd).

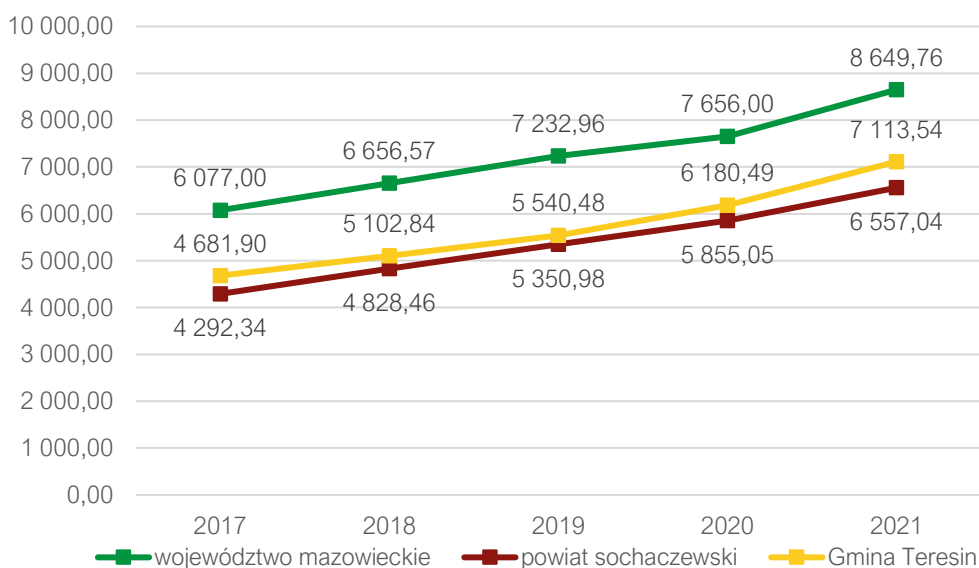
Ponadto w celu ochrony powietrza i zapobiegania emisji zanieczyszczeń, na terenie gminy Teresin prowadzone są kontrole spalania odpadów w paleniskach domowych, mające na celu kontrolę przestrzegania zakazu spalania odpadów komunalnych w paleniskach domowych.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2017-2021 dochody gminy Teresin systematycznie wzrastały – z poziomu 53 518 775,38 zł do poziomu 81 863 286,51 zł, wzrosły więc o 28 344 511,13 zł. Największy wzrost nastąpił w 2021 roku: z poziomu 71 607 135,53 zł do poziomu 81 863 286,51 zł, a więc o 10 256 150,98 zł. W pozostałych latach dochody ogółem wzrastały o średnio 6 mln zł. W 2021 roku wysoki wynik wynikał z pozyskanych dotacji (blisko 6 mln zł) i zwiększającego się podatku od nieruchomości.

Poniższy wykres prezentuje kształtowanie się średniego dochodu na jednego mieszkańca gminy Teresin na tle powiatu sochaczewskiego i województwa mazowieckiego. Dochody na przestrzeni analizowanych lat systematycznie wzrastają – z poziomu 4 681,90 zł w 2017 roku do poziomu 7 113,54 zł w 2021, co daje różnicę blisko 2,5 tys. zł, a więc zrosły blisko o 50%. Warto zauważyć, że średnia dla gminy jest wyższa niż średnia dla powiatu, która w 2021 roku wyniosła 6 557,04 zł (różnica ok. 550,00 zł). W kwestii średniej dla województwa mazowieckiego (8 649,76 zł) gmina Teresin wypada słabiej – dochód jest niższy o ponad 1,5 tys. zł.

Rysunek 22. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Teresin na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

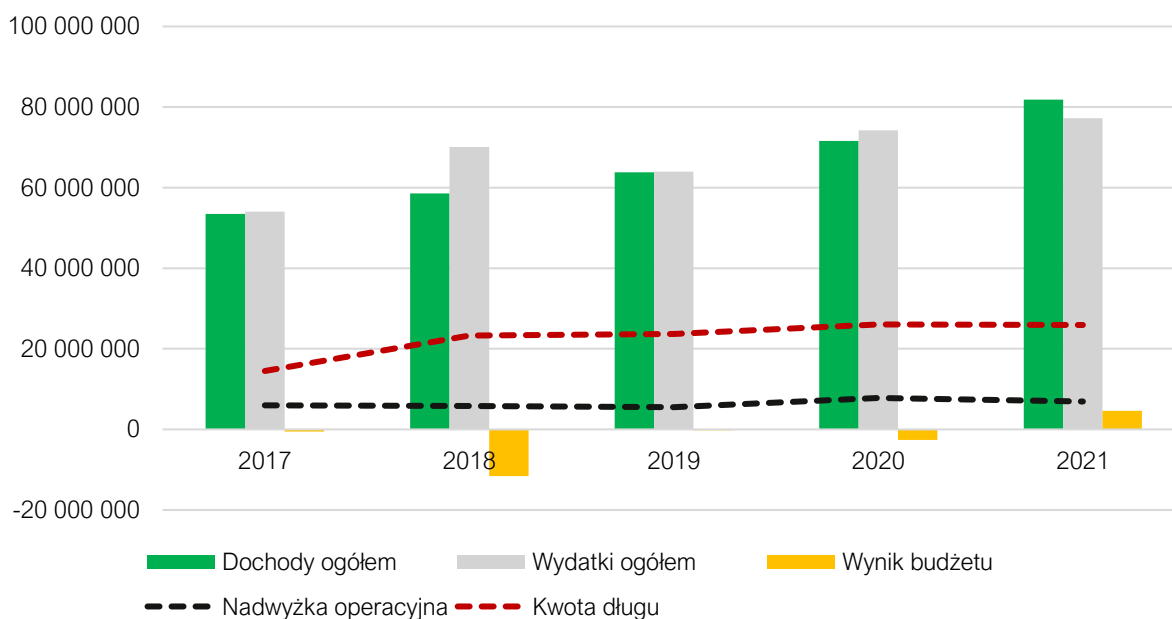
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące, średnio aż 96%. Wiodący wpływ na ich kształtowanie ma coroczne i stabilne zwiększanie się udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencji oraz dochodów z tytułu dotacji na cele bieżące, których wartość od 2017 roku wzrosła o blisko połowę z poziomu 11,5 mln do ok. 20 mln w 2021 roku.

Corocznie wzrastają także wydatki bieżące gminy, w 2017 roku były na poziomie ok. 46 mln zł, a w 2021 roku były już o ponad 20 mln wyższe i osiągnęły poziom ponad 69 mln zł w 2021 roku. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla gmin w Polsce.

Do 2020 roku wydatki ogółem przewyższały dochody ogółem, co skutkowało ujemnym wynikiem budżetu, było to związane z nakładami na inwestycje w tym okresie. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W gminie Teresin w latach 2017-2021 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wahał się między 5,5 mln zł (2019 rok), a 7,8 mln zł (2020 rok).

Należy jednak mieć na uwadze, iż niestabilna sytuacja na rynku usług oraz rosnąca inflacja może wpłynąć na obniżenie dochodów własnych Gminy, a w konsekwencji spadek jej zdolności inwestycyjnych.

Rysunek 23. Wykonanie budżetu gminy Teresin w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Struktura dochodów i wydatków

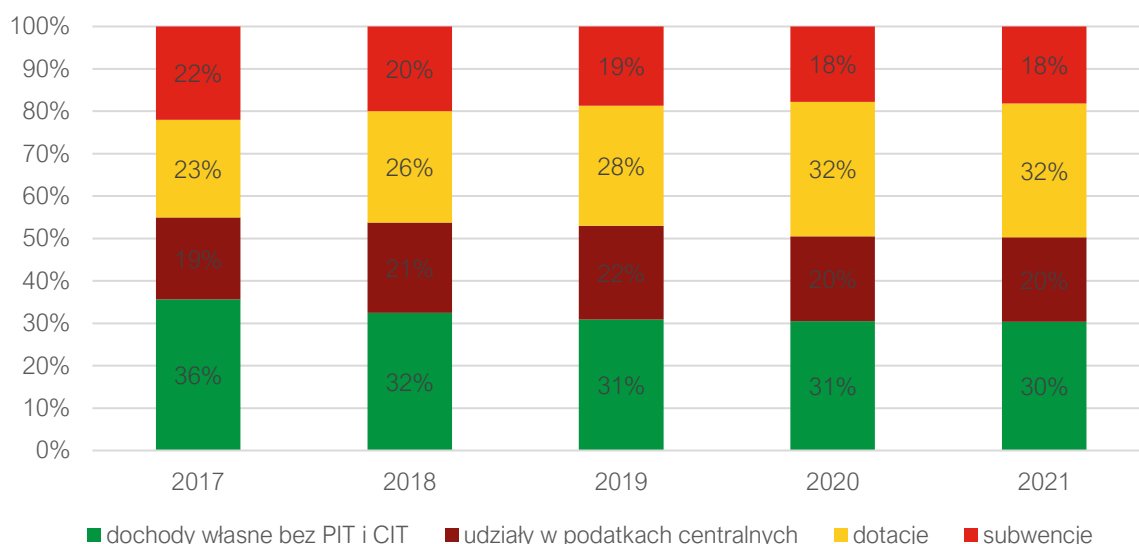
Wśród dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się:

- dochody własne,
- subwencję ogólną,
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość – m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować warunki do rozwoju miejscowej gospodarki.

Na poniższym wykresie zobrazowano strukturę dochodów budżetu gminy Teresin w latach 2016-2021. Wykazuje ona, że struktura ta jest stabilna. Na przestrzeni lat udział dochodów własnych bez PIT i CIT zmalał o 6% i wahał się w granicach 30%-36%. Udziały w podatkach centralnych uległy wzrostowi o 1% do poziomu 20% w 2021 roku. Dotacje stanowią największy udział w strukturze dochodów Teresin – średnio 29%. Warto jednak zauważyć, że różnica między pierwszym, a drugim analizowanym rokiem jest największa – wzrost o aż 10%. Subwencje natomiast średnio liczyły 20% rocznie.

Duży udział w dochodach własnych i udziału w podatkach daje możliwości kształtowania polityki finansowej Gminy, a tym samym samodzielnego finansowania inwestycji.

Rysunek 24. Struktura dochodów Gminy Rychwał w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Zagłębiając się dalej w analizę dochodów budżetu gminy Teresin, największy wpływ na wynik budżetu miał podatek od nieruchomości, który dynamicznie wzrastał z roku na rok. Generował dochody na poziomie średnio 14,5 mln zł rocznie. W 2021 roku było to 16,1 mln zł, a różnica między pierwszym, a ostatnim analizowanym rokiem wynosiła blisko 3 mln zł. Bardzo znaczące w strukturze dochodów był podatek PIT generujący w 2021 roku ok. 15 mln zł, przy czym w porównaniu z pierwszym analizowanym rokiem nastąpił jego najszybszy wzrost, a różnica nominalna wyniosła prawie 5 mln zł. Wśród pozostałych dochodów warto wyróżnić także podatek od czynności cywilnoprawnych – 1,5 mln zł w 2021 roku (od 2017 wzrost o ponad 50%), podatek rolny – utrzymujący się na podobnym poziomie w analizowanych latach, generujący średnio 930 tys. zł rocznie, a także podatek od środków transportowych, który wzrósł o 240 tys. zł na przestrzeni 5 lat i tym samym osiągając wartość prawie 800 tys. zł w 2021 roku.

Tabela 7. Dochody podatkowe gminy Teresin w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	9 611 004,00	11 447 530,00	13 298 556,00	13 160 962,00	14 768 410,00
CIT	737 014,34	1 010 213,65	799 454,83	1 153 575,90	1 511 842,58
podatek rolny	913 495,90	903 844,20	918 161,53	940 943,12	986 554,98
podatek od nieruchomości	13 591 137,78	13 622 207,79	14 095 560,76	15 305 318,79	16 167 445,97
podatek leśny	16 014,00	16 702,87	15 815,00	15 491,20	15 379,40
podatek od środków transportowych	553 786,52	608 878,24	631 561,90	733 294,19	793 210,23
karta podatkowa	34 942,57	32 914,50	44 960,55	46 045,53	55 319,74
podatek od czynności cywilnoprawnych	436 796,00	442 146,81	488 516,16	656 098,54	858 392,96
wpływy z opłaty skarbowej	51 968,00	49 660,40	54 406,56	62 169,29	137 619,06
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Warto mieć jednak na uwadze, że potencjał finansowy gminy w zakresie podatku od nieruchomości, podatku od środków transportowych oraz podatku rolnego jest wyższy. Wynika to z faktu, iż gmina stosuje niższe niż maksymalne stawki podatkowe, a także stosuje ulgi i zwolnienia podatkowe. W efekcie w latach 2017-2021 łączna wartość zmniejszenia wpływów z tytułu podatku rolnego wyniosła – 620 tys. zł, z tytułu podatku od nieruchomości – 6,8 mln zł, a z tytułu podatku od środków transportowych aż 11, 2 mln zł.

Tabela 8. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Teresin w latach 2017-2021

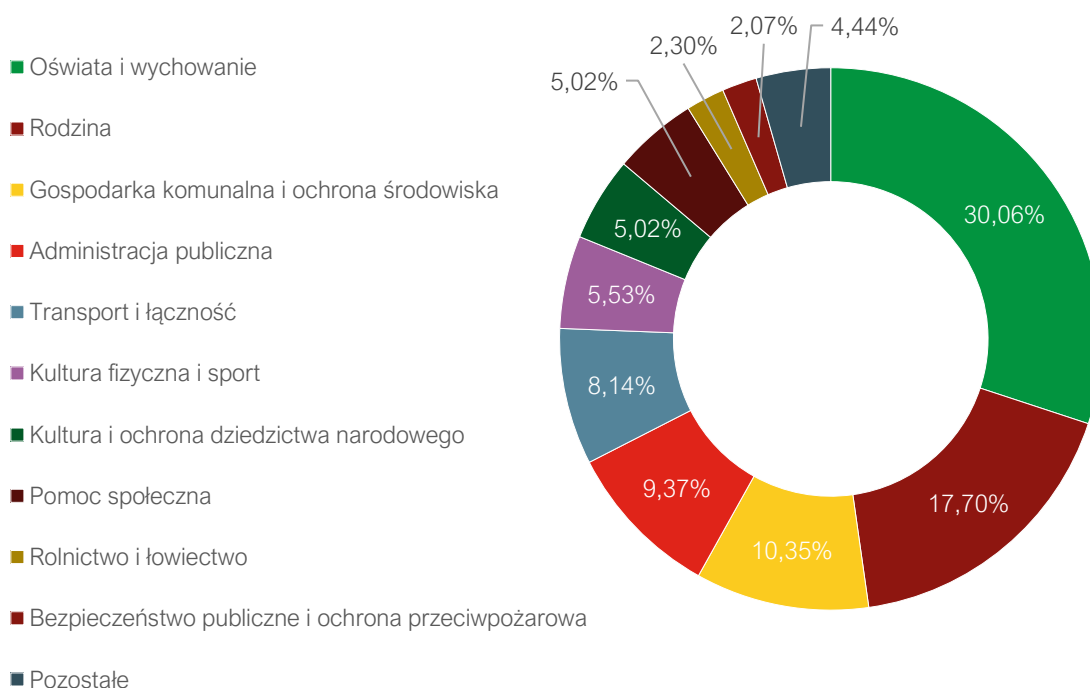
		2017	2018	2019	2020	2021
podatek rolny	skutki obniżenia górnych stawek podatków	84 683,00	86 954,00	121 914,00	162 554,00	163 987,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
podatek od nieruchomości	skutki obniżenia górnych stawek podatków	546 686,00	622 783,00	835 856,00	126 947,00	647 365,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	691 571,00	727 823,20	786 957,74	916 039,50	916 039,50
podatek od środków transportowych	skutki obniżenia górnych stawek podatków	1 706 481,00	1 962 870,00	2 341 084,00	2 757 598,00	2 491 075,00
	skutki udzielonych ulg i zwolnień	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Analizując strukturę wydatków w gminie Teresin w 2021 największy udział stanowiły wydatki w dziale oświata i wychowanie – 30,6%, przy czym od 2017 roku wzrosły o ok. 24%. Kolejno były wydatki w działach:

- Rodzina – 17,7% - wzrost od 2017 roku o ok. 39%,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 10,35% - wzrost o ok. 67%,
- Administracja publiczna – 9,37% - wzrost o ok. 29%,
- Transport i łączność – 8,14% - wzrost o ok. 45%,
- Kultura fizyczna i sport – 5,53% – wzrost o ok. 10%,
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 5,02% - wzrost o ok. 15%,
- Pomoc społeczna – 5,02% - wzrost ok. 2%,
- Rolnictwo i łowiectwo – 2,30% - wzrost o ok. 8%,
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 2,07%, spadek o ok. 2%.

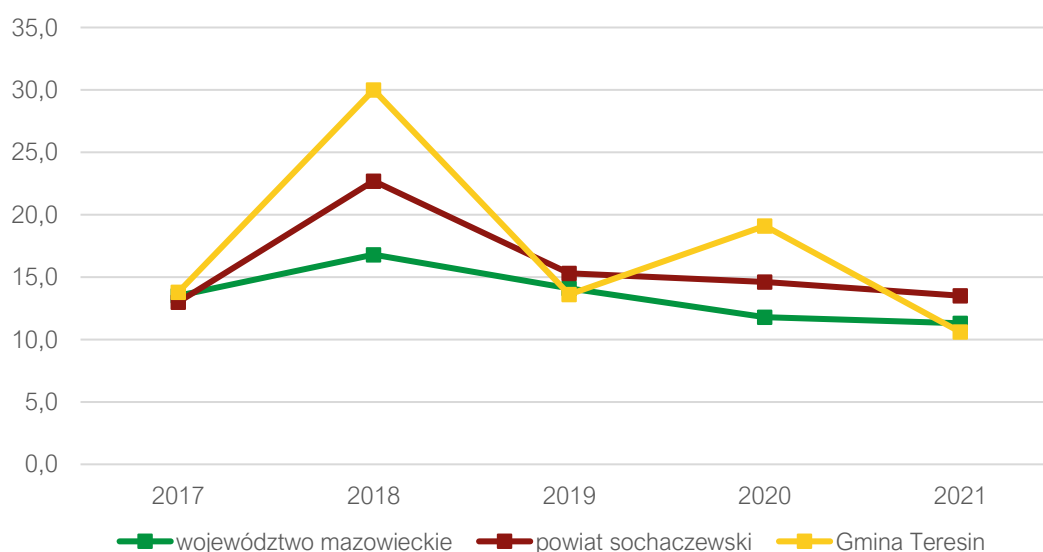
Wśród pozostałych wydatków wyróżnia się: gospodarka mieszkaniowa, edukacyjna opieka wychowawcza oraz obsługa długu publicznego, w których odnotowano duży spadek ok. 30% oraz turystyka, pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej, różne rozliczenia, urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa informatyka.

Rysunek 25. Struktura wydatków w gminie Teresin w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Poniżej przedstawiono udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach gminy Teresin na tle powiatu sochaczewskiego i województwa mazowieckiego latach 2017-2021. Z analizy wynika, że największy udział nakładów inwestycyjnych, podobnie jak w przypadku powiatu i województwa, gmina poniosła w 2018 roku 30%. Warto zauważyć, że udział ten ulegał wahaniom na przestrzeni lat, a w 2018 i 2020 zdecydowanie przewyższał średnie dla powiatu i województwa. Najniższy z nich został odnotowany w 2021 roku i było to 10,6%.

Rysunek 26. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Teresin na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

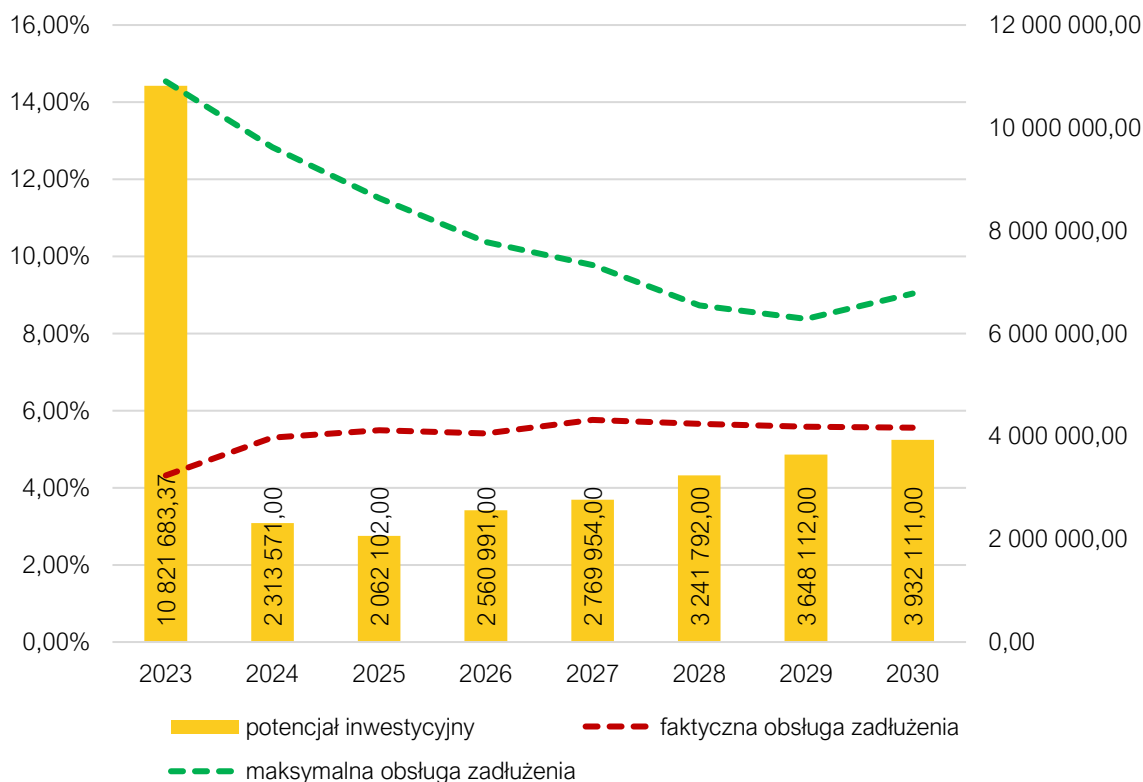

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Teresin na lata 2023-2030 zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Teresin na lata 2022 - 2038 przyjętą Uchwałą nr XLVII/371/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Teresin na lata 2022 - 2038. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych gminy w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Teresin pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2023-2031. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie około 31,3 mln zł. Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

Rysunek 27. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Teresin w latach 2023-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XLVII/371/2021 Rady Gminy Teresin z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Teresin na lata 2022 - 2038

Fundusze Europejskie 2014-2020 i inne zewnętrzne źródła finansowania działalności

Gmina Teresin w latach 2014-2021 zgodnie z serwisem www.mapadotacji.gov.pl pozyskała dofinansowanie na wielki projekt „Adaptacja budynku dworca w Teresinie wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu na cele kulturalno-artystyczne – „Dworzec TO.Kultura!”, którego wartość projektu wynosiła 5 411 940, 26 zł, a dofinansowanie 3 131 425,74 zł.

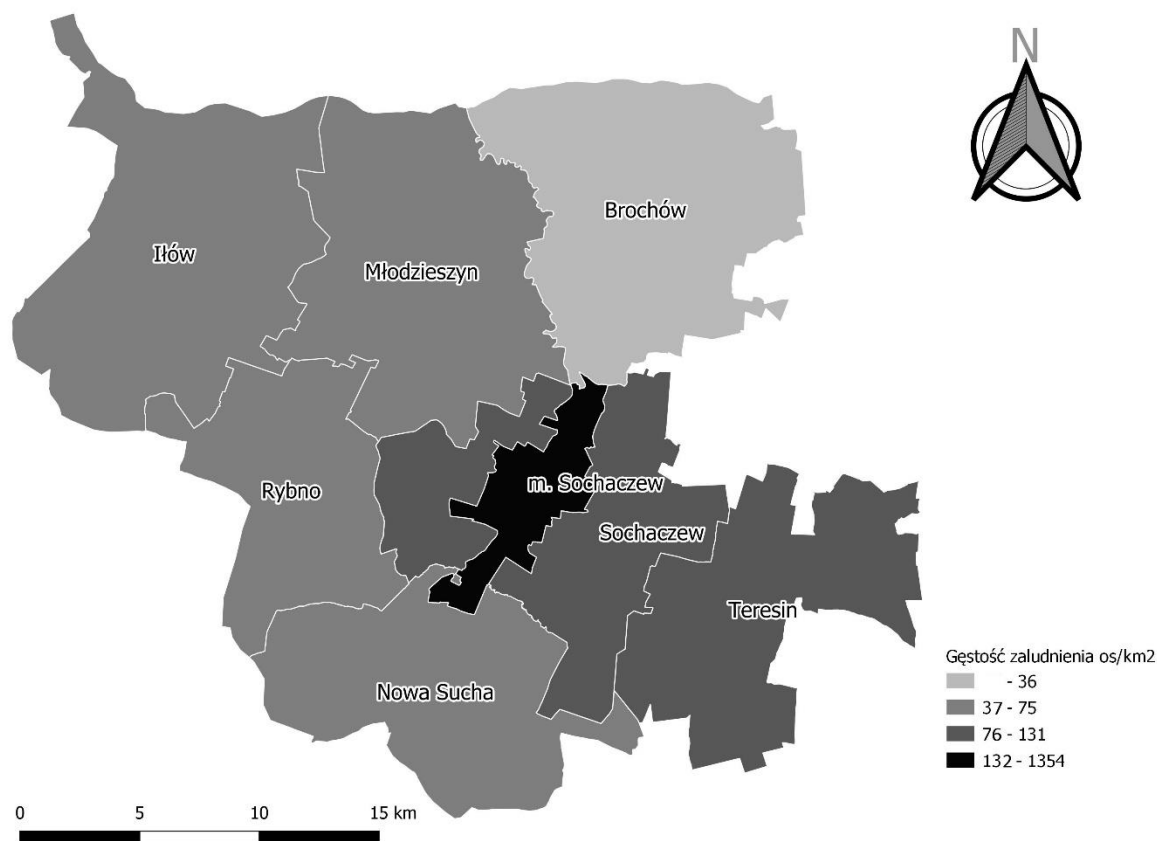
W wyniku naboru Rządowego Funduszu Polski Ład gmina Teresin pozyskała środki na przedsięwzięcia:

- Zwiększenie bezpieczeństwa i dostępności usług społecznych poprzez przebudowę i termomodernizację budynku Urzędu Gminy w Teresinie – 8 330 000,00 zł,
- Budowa kanalizacji sanitarnej wzdłuż ulicy Szymanowskiej w gminie Teresin – 5 000 000,00 zł.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, gminę Teresin w 2021 roku zamieszkiwały 11 554 osoby, co stanowiło 14% wszystkich mieszkańców w powiecie sochaczewskim. Gęstość zaludnienia, a więc liczba osób w przeliczeniu na 1 km² wynosiła 131 os/km². Wśród gmin powiatu była to druga najwyższa wartość – większą miało miasto Sochaczew – 1 354 os/km². Następną jest gmina Sochaczew (124 os/km²), a za nią gmina Nowa Sucha – 75 os/km². Najniższą gęstością cechuje się gmina Brochów – 36 os/km². Pozostałe gminy, a więc Iłów, Młodzieszyn oraz Rybno charakteryzowała ta sama wartość wskaźnika – 47 os/km². Średnia gęstość zaludnienia dla powiatu sochaczewskiego w 2021 roku wyniosła 115 os/km², a dla całego województwa mazowieckiego 152 os/km².

Rysunek 28. Gęstość zaludnienia w powiecie sochaczewskim w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie sochaczewskim w latach 2017-2021. Z analizy danych wynika, że mieszkańców gminy Teresin z roku na rok przybywa, liczba ta na przestrzeni 5 lat wzrosła o 101 osób. Pod względem liczby mieszkańców jest to najbardziej liczna gmina wiejska w powiecie. Średnia dynamika wskaźnika powyżej 100%, co oznacza, że liczba mieszkańców uległa zwiększeniu, została odnotowana dla gmin: Brochów (100%), Nowa Sucha (100,5%), Sochaczew (101,2%) oraz w Teresinie – 100,2%. Najszybciej wyludniającą się gminą jest miasto Sochaczew, gdzie liczba ludności spadła na przestrzeni lat o 1335.

Tabela 9. Zmiany ludności w powiecie sochaczewskim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
powiat sochaczewski	85 175	85 105	85 045	84 804	84 452	100%	99,8%
Miasto Sochaczew	36 790	36 462	36 282	35 891	35 455	42%	99,1%
Gmina Brochów	4 358	4 360	4 371	4 375	4 358	5%	100,0%
Gmina Iłów	6 157	6 183	6 132	6 118	6 054	7%	99,6%
Gmina Młodzieszyn	5 598	5 554	5 575	5 559	5 560	7%	99,8%
Gmina Nowa Sucha	6 586	6 647	6 686	6 702	6 732	8%	100,5%
Gmina Rybno	3 476	3 476	3 478	3 469	3 448	4%	99,8%
Gmina Sochaczew	10 757	10 922	10 976	11 148	11 291	13%	101,2%
Gmina Teresin	11 453	11 501	11 545	11 542	11 554	14%	100,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

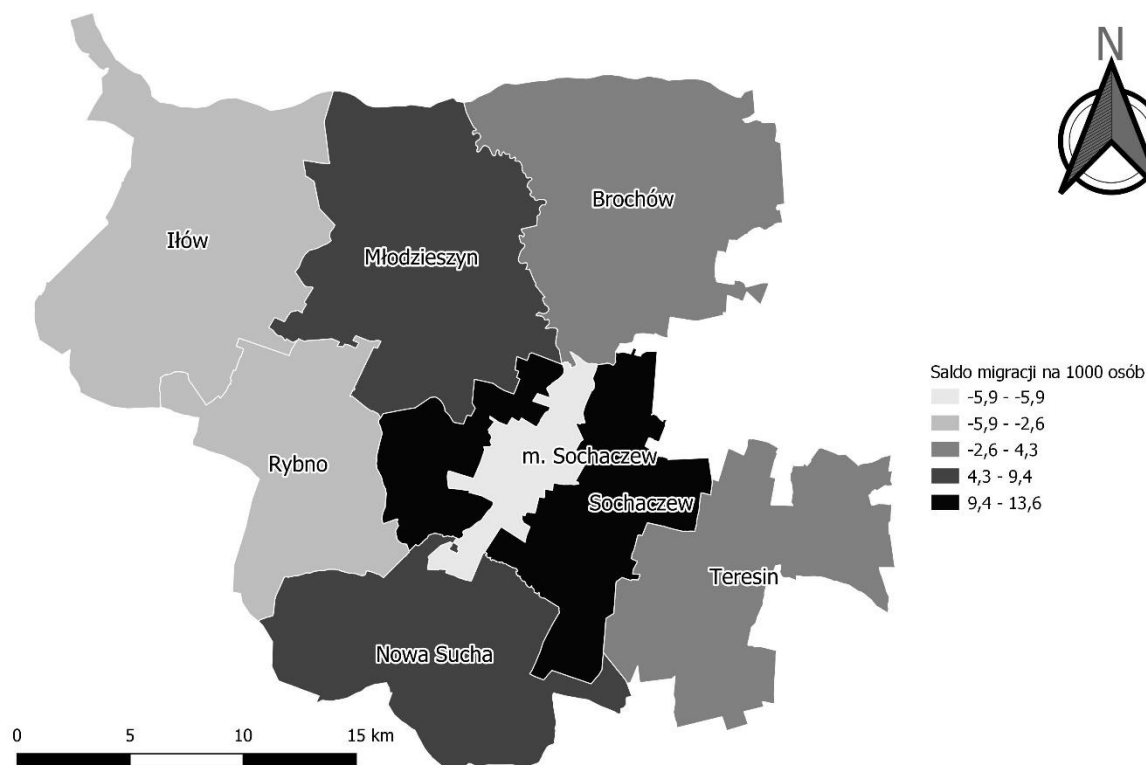
Wzrost liczby ludności uwarunkowany także jest dwoma wskaźnikami – przyrostem naturalnym na 1000 mieszkańców oraz saldem migracji na 1000 mieszkańców. Analizując tabelę poniżej obserwuje się ujemny przyrost naturalny w gminie Teresin na poziomie -2,52. Ujemny wynik obserwuje się we wszystkich analizowanych jednostkach, jednak sytuacja w gminie Teresin na tle innych gmin wypada korzystniej – w pozostałych (poza gminą Sochaczew (-2,23) oraz gminą Rybno (-2,02)), wynik jest poniżej -3. Najniższy wskaźnik obserwuje się w gminie Młodzieszyn (-8,81). Zmniejszanie się przyrostu naturalnego najwolniej zachodzi w gminie Teresin (średnia zmiana wskaźnika od 2017 roku: -0,54), najszybciej zaś w mieście Sochaczew: -1,72. W przypadku salda migracji sytuacja jest bardziej sprzyjająca, ponieważ w powiecie sochaczewskim oraz województwie mazowieckim w 2021 roku było ono dodatnie, kolejno 0,80 i 2,40. Jedynie gminy Rybno, Iłów oraz miasto Sochaczew miały ujemne saldo migracji, kolejno: -2,40, -3,00 oraz -5,90. Warto zauważyć, że najszybszy wzrost wskaźnika (1,00) obserwuje się dla gminy Sochaczew, gdzie saldo migracji jest na poziomie 13,60.

Tabela 10. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w gminie Teresin latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
województwo mazowieckie	-3,61	-1,12	2,40	-0,03
powiat sochaczewski	-5,14	-1,42	0,80	0,20
Miasto Sochaczew	-6,84	-1,86	-5,90	-0,40
Gmina Brochów	-6,18	-1,72	4,30	0,38
Gmina Iłów	-4,93	-1,07	-3,00	0,63
Gmina Młodzieszyn	-8,81	-1,13	9,40	1,40
Gmina Nowa Sucha	-3,57	-1,01	6,20	0,38
Gmina Rybno	-2,02	-0,72	-2,60	-0,38
Gmina Sochaczew	-2,23	-1,61	13,60	1,00
Gmina Teresin	-2,52	-0,54	3,10	0,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dopełnieniem powyższych informacji jest kartogram poniżej obrazujący wskaźnik salda migracji w powiecie sochaczewskim. Zauważa się odpływ mieszkańców z miasta Sochaczew. Najczęściej wybieranym miejscem do zamieszkania jest gmina wiejska Sochaczew. Im dalej od miasta tym bardziej saldo migracji spada. Dodatnie salda migracji w gminach bezpośrednio przyległych do Sochaczewa sugeruje zaistnienie w tym obszarze silnego zjawiska suburbanizacji w wymiarze demograficznym. Coraz więcej mieszkańców zaczyna cenić spokój, ciszę oraz naturę w odróżnieniu od dynamicznego życia w dużych miastach, czego skutkiem jest przenoszenie się ludności miejskiej na otaczające obszary wiejskie. Elementami przyciągającymi mieszkańców na tereny wiejskie są również tańsze ceny gruntów, domów czy mieszkań, a także korzystne połączenia komunikacyjne.

Rysunek 29. Saldo migracji na 1 tys. osób w powiecie sochaczewskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując wskaźniki demograficzne dla gminy Teresin zaobserwować można stopniowe starzenie się społeczeństwa. Wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego przedstawia ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika wzrostu tego wskaźnika wyniosła dla gminy 118%. Z kolei na tle pozostałych jednostek z grupy porównawczej starzenie społeczeństwa zachodzi niemal najszybciej. Wyższą dynamikę ma jedynie miasto Sochaczew – 124%. Biorąc pod uwagę udział osób w wieku senioralnym do ogółu mieszkańców w gminie Teresin wynosi on 26,10%. Najwyższy udział osób starszych występuje w mieście Sochaczew – aż 31,70%.

We wszystkich jednostkach mieszkańców w wieku kreatywnym (24-35 lat) ubywa. Wyjątkiem jest gmina Młodzieszyn, w której udział w 2021 roku (14,15%) nieznacznie wzrósł z poziomu 14,09% w 2017. W gminie Teresin wskaźnik ten na przestrzeni analizowanych lat zmniejszył się o blisko 2%.

Tabela 11. Wskaźniki demograficzne dla gminy Teresin w 2017 i 2021 roku na tle powiatu i województwa

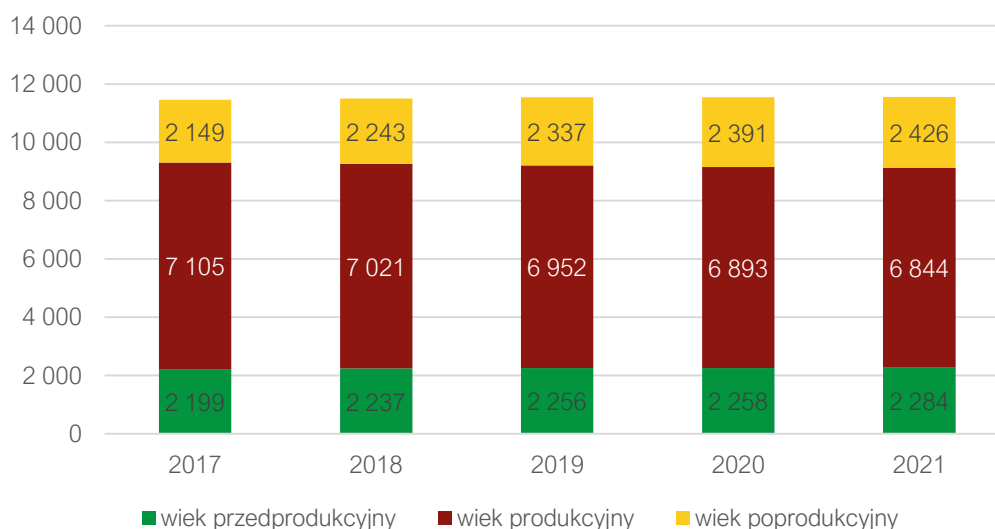
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
województwo mazowieckie	14,89	12,81	86%	25,80	29,20	113%
powiat sochaczewski	15,06	13,36	89%	23,40	27,50	118%
Miasto Sochaczew	15,19	12,91	85%	25,50	31,70	124%
Gmina Brochów	15,42	14,89	97%	24,50	27,00	110%
Gmina Iłów	15,10	14,39	95%	24,50	27,60	113%
Gmina Młodzieszyn	14,09	14,15	100%	23,10	25,70	111%
Gmina Nowa Sucha	15,50	13,50	87%	21,20	23,60	111%
Gmina Rybno	15,88	14,10	89%	22,10	24,40	110%
Gmina Sochaczew	14,80	13,27	90%	18,20	20,60	113%
Gmina Teresin	14,69	13,01	89%	22,20	26,10	118%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uszczegółowieniem analizy struktury demograficznej jest poniższe graficzne zestawienie liczbowe osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Teresin. Liczba seniorów na przestrzeni lat zwiększyła się o 277. Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 262. Jednak co pozytywne – zwiększyła się także liczba dzieci – o 85. Warto mieć na uwadze, że w przyszłości zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów będzie wzrastać. Należy jednak pamiętać, że coraz więcej osób decyduje się osiedlić w gminie, co będzie generowało popyt na wszystkie rodzaje usług społecznych i nie tylko. Dodatkowo wpłynie to na konieczność rozbudowy infrastruktury technicznej, zwiększenia połączeń komunikacyjnych, zapewnienie opieki dzieciom do lat 3, zwiększenie miejsc w szkołach oraz zapewnienie ogólnego rozwoju, rekreacji oraz dostępu do kultury. Ponadto zwiększy się zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną.

Rysunek 30. Struktura ludności w gminie Teresin w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie gminy Teresin działają dwa żłobki:

- Żłobek „Leśna Akademia” w Teresinie, który oferuje 60 miejsc. Opłata czesnego to 700,00 zł miesięcznie, dodatkowo płatne jest wyżywienie – 12,00 zł za dzień. Żłobek jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 6:30-17:30. Dla mieszkańców gminy, opłata obniżona jest o 100,00 zł.
- Niepubliczny Żłobek Studio Dziecka Figiel w Teresinie, który oferuje 36 miejsc. Opłata miesięczna wynosi 650,00 zł, dodatkowo płatne jest wyżywienie – 200,00 zł. Żłobek jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach 6:30 – 17:00.

Opiekę nad dziećmi powyżej 3 roku życia oferują 4 oddziały publiczne przy szkołach w Budkach Piaseckich, Paprotni, Szymanowie oraz w Teresinie. Najliczniejszym z nich jest oddział w SP Teresin, gdzie funkcjonuje podział na 3 grupy, przy średniej wielkości 24. W Budkach Piaseckich jest tylko jedna grupa przedszkola licząca 17 dzieci. Ogółem w 2021 roku do publicznych placówek uczęszczało 148 dzieci. Godziny otwarcia były stosunkowo krótkie, ponieważ trwały od 8:00 do 13:00.

Tabela 12. Przedszkola publiczne na terenie gminy Teresin

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Budkach Piaseckich	17	1	17	8:00-13:00
2.	Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Paprotni	37	2	18,5	8:00-13:00
3.	Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Szymanowie	22	1	22	8:00-13:00
4.	Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Teresinie	72	3	24	8:00-13:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Dużo więcej dzieci w 2021 roku korzystało z niepublicznych przedszkoli zlokalizowanych w Teresinie i w Granicach. Najbardziej popularnym przedszkolem jest „Leśna Akademia” w Teresinie, czynne od poniedziałku do piątku w godzinach 6:30-17:30. Uczęszczało tam 233 dzieci w podziale na 9 grup. Przedszkole zachęca bogatą ofertą zajęć oraz faktem, że codziennie odbywają się zajęcia z języka angielskiego. Opłata wynosi 349,00 zł za miesiąc, dodatkowo płatne jest wyżywienie – 12,00 zł za dzień. Można skorzystać z zajęć dodatkowo płatnych m.in. gimnastyki, baletu, programowych czy fizjoterapii. Społeczne Przedszkole Integracyjne w Teresinie zapewniało opiekę 79 dzieciom. Placówka funkcjonuje w godzinach 6:30-17:30, opłata miesięczna wynosi 319,00 zł i 249,00 zł za drugie dziecko, a dzienna stawka żywieniowa to 8,00 zł. Dodatkowo płatne są materiały plastyczne w kwocie 7,00 zł za miesiąc. Studio Dziecka „Figiel” w Granicach przyjęło 80 dzieci i było czynne od 6:30-17:00.

Tabela 13. Przedszkola niepubliczne w gminie Teresin

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Przedszkole Niepubliczne „Leśna Akademia” w Teresinie	233	9	25,8	6:30-17:30
2.	Spółeczne Przedszkole Integracyjne w Teresinie	78	4	19,5	6:30-17:30
3.	Studio Dziecka „Figiel” w Granicach	80	4	20	6:30-17:00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Tabela poniżej przedstawia informacje na temat upowszechniania opieki przedszkolnej na terenie gminy Teresin. Z analizy danych wynika, że udział dzieci objętych opieką przedszkolną wzrósł o 9% na przestrzeni 5 lat i w roku szkolnym 2020/2021 był na poziomie 94%. To świetny wynik, mimo braku publicznej placówki. Liczba dzieci z terenu gminy Teresin korzystających z usług przedszkoli na terenie innych gmin także ulega zwiększeniu – z 9 dzieci w roku szkolnym 2016/2017 do 24 dzieci w roku szkolnym 2021/2022. Liczba dzieci z terenu innych gmin uczęszczających do przedszkoli z gminy Teresin na przestrzeni lat również uległa znaczącej zmianie, w 2016/2017 było to 42 dzieci, a 5 lat później 62. Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym wynosi 0,00 zł. Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym ulegała wahaniom w badanych latach, lecz nie znaczącym zmianom – w 2020/2021 wynosiła 573,00 zł i niemal w całości pokrywała pobyt dziecka w przedszkolu.

Tabela 14. Upowszechnianie opieki przedszkolnej w gminie Teresin

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Udział dzieci objętych opieką przedszkolną (%)	75%	91%	92%	99%	94%
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	9	10	12	16	24
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	42	52	55	61	62
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	556,00 zł	502,00 zł	443,25 zł	443,25 zł	573,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Edukacja

Na terenie gminy Teresin funkcjonują 4 szkoły podstawowe. Najwięcej uczniów uczęszcza do Szkoły Podstawowej im. św. Maksymiliana Kolbego w Teresinie – 680. Liczba oddziałów wynosi 35, co w przeliczeniu na średnią wielkość daje 19 uczniów na oddział. Na jednego nauczyciela przypada 9 uczniów, których łącznie jest 76. Drugą pod względem liczebności jest Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Paprotni, w której liczba oddziałów wynosi 17, przy średniej wielkości 17 uczniów, co przekłada się na ogólną liczbę dzieci 282. Na jednego nauczyciela przypada 8 uczniów. W Budkach Piaseckich oraz w Szymanowie na 1 nauczyciela przypada 5 uczniów. Szkoły te są zdecydowanie mniejsze. Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Budkach Piaseckich dzieli się na 8 oddziałów, a liczba uczniów wynosi 125. Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Szymanowie ma 10 oddziałów z łączną liczbą uczniów 145.

Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie gminy Teresin

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Liczba uczniów przypadających na 1 nauczyciela
1.	Szkoła Podstawowa im. Fryderyka Chopina w Budkach Piaseckich	125	8	16	23	5
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Paprotni	282	17	17	37	8
3.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Szymanowie	145	10	15	27	5
4.	Szkoła Podstawowa im. św. Maksymiliana Kolbego w Teresinie	680	35	19	76	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami „0” na przestrzeni 5 lat uległa zmniejszeniu z 1346 uczniów w roku szkolnym 2016/2017 do 1125 uczniów w roku szkolnym 2020/2021. Różnica wynosi więc 221 uczniów mniej. Jest to następstwo likwidacji gimnazjów. Sytuacja jest analogiczna w kwestii liczby uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin – w ciągu analizowanych lat zmniejszyła się o 42.

Tabela 16. Uczniowie na terenie i poza gminą Teresin

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami „0” (os.)	1346	1275	1236	1227	1125
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	233	219	229	203	191

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Stan bazy dydaktycznej w szkołach terenu gminy Teresin jest zblizony. Wszystkie szkoły podstawowe posiadają pracownie komputerowe z dostępem do Internetu, bibliotekę i świetlicę. Budynki szkolne i ich otoczenie spełniają podstawowe wymogi bezpieczeństwa oraz higieny nauki i pracy. Placówki wyposażone są w salę gimnastyczną i boisko przyszkolne, jedynie Szkoła Podstawowa w Teresinie korzysta z obiektów sportowych Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji. W Paprotni boisko wymaga remontu. We wszystkich szkołach zainstalowany jest monitoring szkolny, parkingi, a dzieci mogą korzystać z pomocy w gabinecie pielęgniarki. Budynki szkół w Paprotni, Szymanowie i Budkach Piaseckich wymagają prac termomodernizacyjnych w różnym zakresie.

Tabela 17. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie gminy Teresin

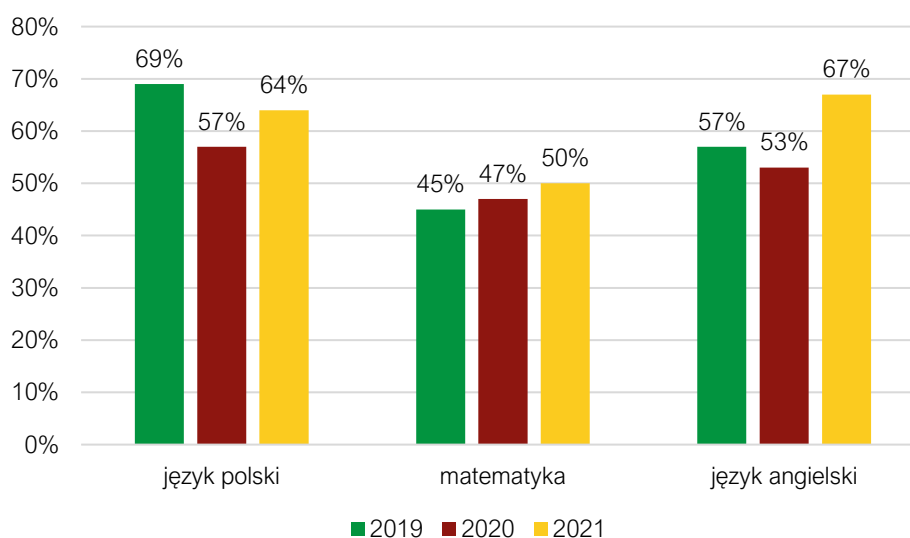
Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa w Budkach Piaseckich	Szkoła Podstawowa w Paprotni	Szkoła Podstawowa w Szymanowie	Szkoła Podstawowa w Teresinie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	9	11	12	40
Rodzaj i stan obiektów sportowych	dobry	do remontu	dobry	szkoła korzysta z obiektów sportowych GOSiR

Pracownie językowe	nie	nie	tak	tak
Klasy dwujęzyczne/sportowe/ integracyjne	nie	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów	27	45	28	76
Projektory multimedialne	10	25	12	46
Kamery - monitoring szkolny	tak	nie	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	7:30-16:30	7:15-17:00	7:00-17:00	6:30-17:30
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

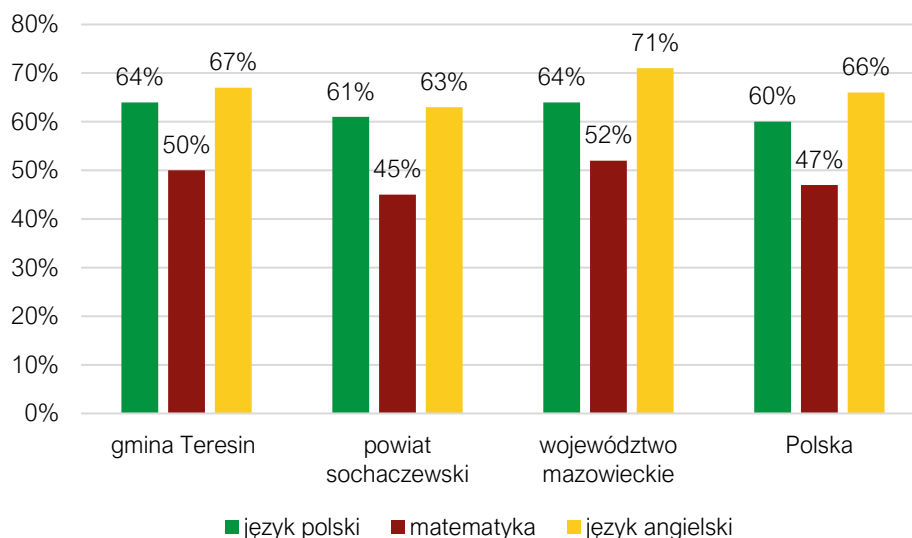
Badanie postępów edukacyjnych i osiągnięć uczniów może przybierać różne formy. Najczęściej są to sprawdziany wewnętrzne i zewnętrzne oraz konkursy przedmiotowe. Średnie wyniki klas VIII szkół podstawowych z egzaminu na zakończenie szkoły podstawowej w gminie Teresin na przestrzeni 3 lat obrazuje poniższe zestawienie. Wynika z niego, że z języka polskiego w 2019 osiągnięto najwyższy wynik 69%, w 2020 spadł do poziomu 57%, jednak w 2021 znów średnia była wyższa – 64%. Z matematyki uczniowie rokrocznie osiągalni lepsze wyniki – w 2021 roku średni wynik był o 5% wyższy niż w 2019. Z języka angielskiego średni wynik w ostatnim roku był o 10% wyższy niż w pierwszym analizowanym.

Rysunek 31. Średnie wyniki uczniów z gminy Teresin na przestrzeni 3 lat

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OKE

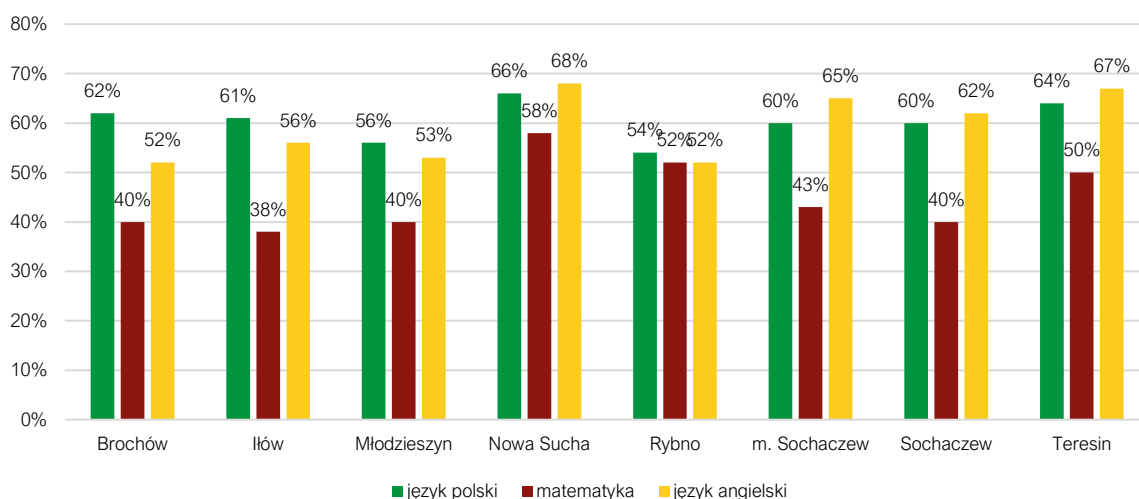
Gmina Teresin osiąga zbliżone wyniki dla średnich dla powiatu sochaczewskiego, województwa mazowieckiego oraz Polski. Z języka polskiego (64%) średnia była wyższa niż dla powiatu (61%) oraz kraju (60%) i taka sama dla województwa. Z matematyki uczniowie osiągnęli wyższe wyniki niż średnia dla powiatu (45%) oraz kraju (47%), lecz niższe niż średnia dla województwa (52%). Średnia z języka angielskiego dla województwa wynosiła 71%, co przewyższało średnią dla kraju 66%. W powiecie sochaczewskim uczniowie osiągnęli niższe wyniki 63%.

Rysunek 32. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku na tle powiatu, województwa oraz kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OKE

Zestawiono także średnie wyniki we wszystkich szkołach w 2021 roku. Wyniki teresińskich uczniów wypadają korzystnie i są jednymi z wyższych osiąganych w powiecie sochaczewskim.

Rysunek 33. Wyniki z egzaminu ósmoklasisty wszystkich gmin powiatu sochaczewskiego w 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2015-2020. Można z niej wnioskować, że wydatki bieżące na oświatę corocznie wzrastały. Najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i pochodne (średnio 65% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące mieściły się w przedziale 5,6-6,4 mln zł rocznie. Najwyższe wydatki majątkowe wystąpiły w 2020 roku (wynosiły 2 mln zł). W tabeli można również zwrócić uwagę na poziom przyznanej subwencji oświatowej oraz stopień, w jakim pokrywa ona wydatki na oświatę w gminie. Wynika z niej, że subwencja oświatowa w żadnym z analizowanych lat nie pokrywała w całości wydatków na oświatę. Dodatkowo zauważalny jest również malejący stopień pokrycia wydatków subwencją, co oznacza, że coraz więcej wydatków oświatowych gmina musi pokrywać z dochodów własnych. W 2016 roku wskaźnik ten wynosił 61%, a w roku 2020 zmniejszył się do 60%.

Tabela 18. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w gminie Teresin w latach 2016-2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	17 692 020,34	17 422 828,38	17 898 259,33	18 302 275,98	19 199 006,19	21 320 025,75
Wydatki bieżące, w tym:	17 124 522,07	17 383 935,28	17 706 496,78	17 735 142,22	18 783 870,78	19 297 512,10
Wynagrodzenia i pochodne	11 524 513,72	11 270 032,41	11 615 427,98	12 123 233,80	12 987 819,45	12 896 599,93
Pozostałe wydatki bieżące	5 600 008,35	6 113 902,87	6 091 068,80	5 611 908,42	5 796 051,33	6 400 912,17
Wydatki majątkowe	567 498,27	38 893,10	191 762,55	567 133,76	415 135,41	2 022 513,65
SUBWENCJA OŚWIATOWA	10 817 160,00	11 223 612,00	11 758 465,00	11 673 806,00	11 909 625,00	12 748 949,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	6 874 860,34	6 199 216,38	6 139 794,33	6 628 469,98	7 289 381,19	8 571 076,75
Stopień pokrycia	61%	64%	66%	64%	62%	60%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Teresińscy uczniowie za wybitne osiągnięcia w nauce otrzymują stypendia naukowe. Podstawę prawną przekazywania środków uczniom stanowi nowa, uchwalona 17 grudnia 2019 r. Uchwała Rady Gminy Teresin nr XVII/158/2019. W 2021 roku przyznano łącznie 91 stypendiów o łącznej wartości 45,5 tys. zł, co stanowi wzrost kwoty stypendiów w stosunku do stypendiów przyznanych w roku 2020 o 25%.

Gmina jest organizatorem dowozu dzieci i młodzieży do szkół, którym objętych było w latach 2020 i 2021 odpowiednio 239 i 272 uczniów. Kwota środków wydatkowanych na ten cel wyniosła odpowiednio 241 tys. zł w 2020 r. i 419 tys. zł. w 2021 r.

Na terenie gminy Teresin prowadzony jest dowóz i odwóz uczniów na podstawie zamówienia publicznego. Do Paprotni dzieci dowożone są na podstawie 3 różnych obrębów w północno-zachodniej części gminy (Paprotnia, Maszna, Pawłowice, Topołowa, Seroki-Parcela, Lisice oraz Seroki Wieś), do Szymanowa na podstawie 2 obrębów położonych we wschodniej oraz południowej części gminy (Elżbietów, Kawęczyn, Dębówka, Budki Piaseckie, Mikołajew, Skotniki, Strugi, Pawłówek, Skrzew, Maurycew), a do Teresina dowożeni są uczniowie z całego obszaru gminy (Nowe Gnatowice, Paprotnia, Nowe Paski, Stare Paski, Gaj, Topołowa, Seroki-Parcela, Ludwików, Lisice). W latach 2020 i 2021 odpowiednio 239 i 272 uczniów. Kwota środków wydatkowanych na ten cel wyniosła odpowiednio 241 tys. zł w 2020 r. i 419 tys. zł. w 2021 r.

Kultura i sport

Rozpowszechnianiem kultury wśród mieszkańców gminy Teresin zajmują się głównie dwie instytucje, którymi są Teresiński Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Teresinie, mieszczące się przy Al. XX-lecia 32 w Teresinie.

Teresiński Ośrodek Kultury (w skrócie TOK) istnieje od 2001 roku realizuje politykę kulturalną w gminie Teresin w zakresie rozwoju i zaspakajania potrzeb społecznych oraz indywidualnych potrzeb kulturalnych mieszkańców. Prowadzi szeroką działalność w zakresie edukacji i animacji kulturalnej, promocji amatorskiego ruchu artystycznego, upowszechniania kultury świadcząc usługi społeczności lokalnej. Działalność TOK-u można podzielić na 7 głównych zadań, jakimi są:

- kameralne imprezy typu: premiery teatralne, benefisy, koncerty, spektakle, wieczorki, pokazy artystyczne,
- imprezy okolicznościowe,
- imprezy plenerowe,

- prowadzenie Kina za Rogiem w Teresinie,
- rozwój amatorskiego ruchu artystycznego – prowadzenie stałych zespołów artystycznych, klubów i kół zainteresowań
- realizacja cyklicznych przedsięwzięć kulturalnych,
- formy szkoleniowe.

W 2021 roku z oferty zajęć stałych, które stanowiły kontynuację z poprzednich lat korzystało 240 osób. Zajęcia były prowadzone w 4 sekcjach:

- plastyczna:
 - rękodzieło w Klubie Seniora,
 - nauka rysunku i malarstwa „Po godzinach”,
 - zajęcia plastyczne „Eksperymenty”
- teatralna:
 - grupa teatralna „Dynamiki”,
 - grupa teatralna „Ale to już było”
 - grupa teatralna „Radosna jesień”
- muzyczna:
 - nauka gry na instrumentach (pianino, syntezator, akordeon, gitara klasyczna, elektryczna, basowa, ukulele, saksofon, flet poprzeczny),
 - nauka śpiewu,
 - zespół wokalny,
 - zajęcia umuzykalniające,
 - grupa kabaretowa Niezły kabaret,
 - zespoły wokально-instrumentalne,
 - zespoły muzyczne.
- taneczna, w ramach której prowadzone są zajęcia tańca nowoczesnego.

Wśród najważniejszych wydarzeń, które odbywają się w gminie rokrocznie są: Gala Noworoczna (koncert), Dzień Kobiet (koncert), Teresiński Przegląd Twórczości Scenicznej „Mrowisko”, Przegląd Sztuk Plastycznych „Tygiel”, „Dzieci – Dzieciom” (cykl muzyczno-teatralny), Piknik Rodzina Razem (impreza plenerowa z okazji Dnia Dziecka), Teresińska Noc Czerwcową (impreza plenerowa), Piknik Country „Stacja Tereseen” (impreza plenerowa), Przegląd Zespołów Grających do Tańca (impreza plenerowa), Dożynki Gminy Teresin (impreza plenerowa), „O Teresach w Teresinie” (impreza imieninowa), Teresińskie Dni Retoryki, Powiatowe Dni Retoryki, Mikołajki (impreza plenerowa) oraz koncert świąteczny.

Na uwagę zasługuje **Kino za Rogiem** w Teresinie, które jest kameralnym 20-osobowym kinem mieszczącym się w Sali TOK-u. W repertuarze są bajki dla najmłodszych, filmy dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W kinie można obejrzeć nie tylko filmy znanych twórców, ale i produkcje bardziej niszowe. Placówki „Kina za Rogiem” można spotkać w całej Polsce. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w ramach projektu: Stworzenie powiązania kooperacyjnego „Mazowiecki Klaster-Małych Kin Społecznościowych” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 oraz ze środków budżetu państwa.

Gminna Biblioteka Publiczna w Teresinie prowadzi działalność służącą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych ogółu społeczeństwa. Zajmuje się gromadzeniem,

opracowywaniem i udostępnianiem zbiorów, organizowanie imprez kulturalnych, współpraca z innymi instytucjami oraz popularyzacja zbiorów i usług bibliotecznych. Sieć biblioteczna gminy Teresin jest rozszerzona o filię Biblioteczną w Szymanowie oraz Filię Biblioteczną „Dworzec TO.KULTURA” w Teresinie. Stan księgozbioru w 2021 roku wyniósł 33 418 woluminów książek oraz 133 audiobooków. Wszystkie placówki zarejestrowały 881 czytelników, którzy wypożyczyli ogółem 23515 woluminów. W Bibliotece jest możliwość podłączenia prywatnego komputera do gniazda internetowego. Ponadto ze względu na pandemię umożliwiono starszym osobom dostęp do księgozbiorów poprzez uruchomienie dodatkowej usługi, która polegała na działalności „Książka z dostawą do domu”. Placówka organizuje wydarzenia m.in. tj.: „Tłusty czwartek”, „Walentynki”, „Dzień kota”, Konkurs z okazji „Dnia kobiet”, lekcje biblioteczne on-line z uczniami SP w Teresinie, kiermasz taniej książki teren OSP w Granicach, lekcje z przedszkolakami, cotygodniowe spotkania w świetlicy parafialnej, konkursy plastyczne, konkursy fotograficzne, Narodowe Czytanie, Noc Bibliotek, warsztaty w tworzeniu kolażu z seniorami, warsztaty kulinarne na świetlicy parafialnej oraz czytanie w plenerze. Gminna Biblioteka Publiczna ponadto oferuje spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki dla dorosłych oraz dla młodzieży. Comiesięczne spotkania cieszą się ogromną popularnością wśród czytelników. Od 2021 roku prężnie działa Wolontariat – działania lokalnej młodzieży na rzecz biblioteki – co przekłada się na zwiększenie popularności Biblioteki wśród tej grupy wiekowej.

Za rozpowszechnianie sportu i rekreacji odpowiedzialny jest **głównie Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Teresinie** (w skrócie GOSiR). Do jego obiektów należą: kompleks boisk sportowych: dwa korty tenisowe, boisko do koszykówki i siatkówki, wielofunkcyjne boisko do piłki nożnej, boisko trawiaste z bieżnią lekkoatletyczną, tory łucznicze, hala łucznicza i skate park, a także hala sportowo-widowiskowa z salami treningowymi do sportów walki, salą korekcyjną, siłownią, sauną i salą fitness. W budynku GOSiR-u znajduje się również gabinet rehabilitacyjny świadczący usługi dla mieszkańców gminy Teresin.

Ponadto przy obiektach ośrodka znajduje się tzw. **Strefa Olimpijczyka** – siłownia plenerowa z tablicą upamiętniającą wywodzących się z Teresina sportowców olimpijskich.

Jednostka oferuje zapisy na treningi z łucznictwa, zapasów, tenisa ziemnego, tenisa stołowego, lekkoatletyki, piłki nożnej, piłki ręcznej, jeździectwo oraz aerobiku. W usługach jest także wykupienie kartonów miesięcznych na siłownię w atrakcyjnych cenach (80,00 zł dorośli, 40,00 zł młodzież do 25 roku życia). Można skorzystać również z porady dietetyka czy trenera personalnego i zapisać się na konsultacje w Poradni Odżywiania i Odchudzania.

W kompleksie GOSiR Teresin istnieje możliwość wynajęcia boiska wraz z infrastrukturą pod eventy i inne imprezy. Nawiązywana jest także współpraca z Teresińskim Ośrodkiem Kultury, Ośrodkiem Opieki Społecznej, Zakładem Gospodarki Komunalnej. Przykładem jest corocznie organizowana Teresińska Noc Czerwcową, odbywająca się na obiektach GOSiR Teresin (koncerty plenerowe, ogródki gastronomiczne, punkty handlowe).

GOSiR jest organizatorem wielu dużych imprez sportowych takich jak: Puchar Polski w zapasach, Międzynarodowy Turniej o Puchar Mazowsza młodzików w zapasach i Olimpiada młodzieży w zapasach, Puchar Polski w łucznictwie i wiele innych mniejszej rangi – Grand Prix Teresina w Biegach, Mistrzostwa Teresina w Biegach. Na terenie Gminy Teresin działają kluby sportowe – LKS „Mazowsze” (zapasy i łucznictwo), Teresin, „KS Teresin” (piłka nożna), Klub Sportowy „Tęcza” (tenis stołowy), UKS „Filipides” (lekkoatletyka), UKS „Smecz” (tenis ziemny), Klub „Sokół” Budki Piaseckie (piłka nożna). Ponadto została utworzona szkołka szachowa dla dzieci.

Baza sportowa na terenie gminy jest także rozwinięta o boisko Orlik w skład którego wchodzi: boisko do piłki nożnej z nawierzchnią z trawy sztucznej oraz boisko wielofunkcyjne do gry w koszykówkę i piłkę siatkową. W miejscowościach Granice znajdują się boiska wielofunkcyjne, a w Szymanowie i Paprotni – boiska do piłki plażowej.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Gmina Teresin znajduje się w obszarze działania Komendy Powiatowej Policji w Sochaczewie, a w samym Teresinie znajduje się podległy posterunek policji, w którym pracuje 12 funkcjonariuszy. Posterunek Policji w Teresinie nie działa całodobowo, godziny służby są dostosowywane zgodnie z potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa na terenie działania posterunku policji. Kierownik pełni dyżur w każdy poniedziałek od 9:00 do 14:00. W sprawach pilnych należy kontaktować się z KPP w Sochaczewie.

Nad bezpieczeństwem w gminie czuwa również straż pożarna, na jej terenie funkcjonuje siedem Ochotniczych Straży Pożarnych, do których należą:

- OSP w Niepokalanowie (włączona w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy),
- OSP w Paprotni (włączona w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy),
- OSP w Szymanowie,
- OSP w Budkach Piaseckich (włączona w Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy),
- OSP w Teresinie,
- OSP w Mikołajewie,
- OSP w Skrzelewie.

Łącznie do wszystkich jednostek OSP należy 375 osób (wg stanu na 31.12.2021 r.): 260 członków czynnych, 50 członków wspierających, 20 członków honorowych i 45 członków Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.

Do głównych zadań OSP należy: gaszenie pożarów, ratownictwo techniczne, w szczególności na drogach, ewakuacja poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt oraz zagrożonego miejsca, oznakowanie i zabezpieczenie miejsc prowadzenia działań ratowniczych, prowadzenie działań ratowniczych na obszarach wodnych, w tym podczas powodzi, usuwanie skutków zdarzeń w szczególności po przejściu anomalii pogodowych i udzielanie pomocy socjalnej poszkodowanym.

Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej w Sochaczewie oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania lub wspomagają sąsiednie obszary w ramach odwodów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.

W 2019 roku na terenie gminy Teresin zaistniały 253 zdarzenia, w 2020 roku – 219 zdarzeń, a w roku 2021 – 246 zdarzeń.

Na obszarze gminy działa system monitoringu obsługiwany przez 15 kamer oraz system ostrzegania i alarmowania, w którego skład wchodzi siedem syren alarmowych znajdujących się w budynkach OSP.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

Na terenie gminy Teresin działalność prowadzą organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Działają one w wielu różnych obszarach, m.in. zaspakajając potrzeby mieszkańców w zakresie rozwoju hobby jak również pomocy potrzebującym. Według systemu Krajowego Rejestru Sądowego zarejestrowane są 32 stowarzyszenia:

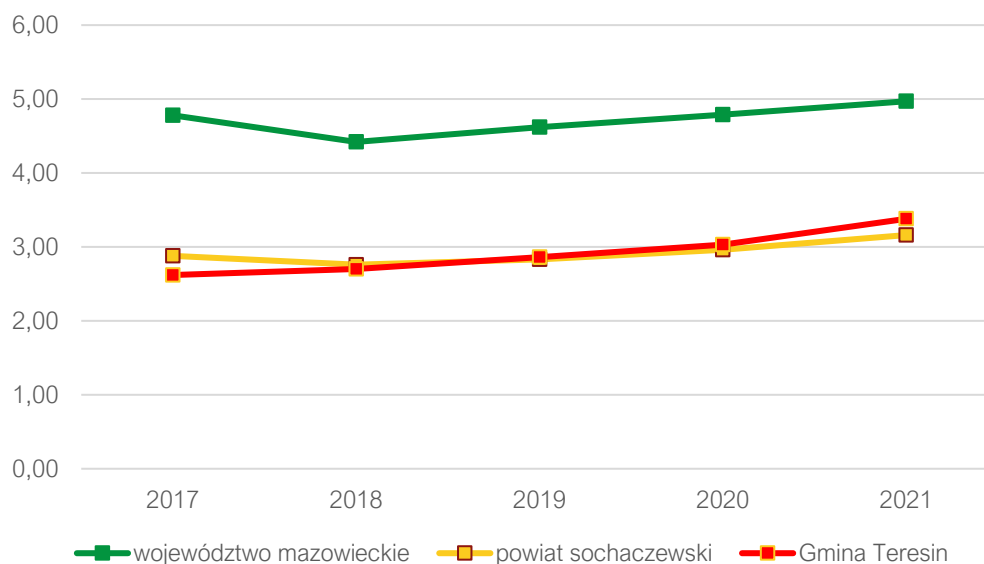
- Ochotnicza Straż Pożarna w Paprotni,
- Międzyzakładowa Organizacja Związkowa „Szymanów”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Niepokalanowie,
- Ośrodek Szkoleniowo-Rehabilitacyjny Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (w likwidacji),
- Związek Rewizyjny Spółdzielni Ogrodniczo-Pszczelarskich w Warszawie Z/S w Teresinie,
- Stowarzyszenie Miłośników Wsi Topołowa,
- Teresińskie Forum Społeczno-Kulturalne (w Likwidacji),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Teresinie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Skrzelewie,
- Ludowy Klub Sportowy „Mazowsze” Teresin,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Budkach Piaseckich,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dobrych Mediów (w Likwidacji),
- Fundacja „Tyche” Otwórz Oczy Na Los Innych,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Szymanowie,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Mieszkańców Gminy Teresin „Impuls”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mikołajewie,
- Fundacja Wojskowości Polskiej,
- Teresińska Fundacja Rozwoju Sportu Pływackiego „Basen” z Siedzibą z Teresinie (w likwidacji),
- Fundacja Radia Niepokalanów,
- Fundacja „Mosty Dłoni”,
- Samodzielne Koło Terenowe nr 237 Społecznego Towarzystwa Oświatowego,
- Fundacja Dobrej Edukacji „Maximilianum”,
- Stowarzyszenie Miłośników Zwierząt „Domin”,
- Fundacja „Malarze Uśmiechu”,
- Fundacja Niepokalanej,
- „Dwie Korony”,
- Fundacja Wędkarze Bez Barier,
- Fundacja Rozwoju Osobistej Edukacji i Turystyki „Fera Via”,
- Fundacja Ziemia Maryi,
- Fundacja „Kudłaci Przyjaciele Marty”,
- Fundacja Trans Life,
- Fundacja „Ubi Es?”.

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys.

mieszkańców. Zestawiając ten wskaźnik dla gminy Teresin, powiatu sochaczewskiego i województwa mazowieckiego zauważyć można, iż charakteryzuje się on tendencją wzrostową na przestrzeni analizowanych lat, a dodatkowo jest on wyższy w porównaniu do średniej powiatu sochaczewskiego.

Tabela 19. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Teresin dla tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według rocznego programu współpracy gminy Teresin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2022 rok priorytetowymi zadaniami będą:

- działalność na rzecz seniorów poprzez wspomaganie działań na rzecz integracji kulturowej i społecznej osób starszych,
- działalność w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród dorosłych mieszkańców gminy,
- działalność na rzecz dzieci i młodzieży poprzez zapobieganie długofalowym skutkom nauki w trybie zdalnym i izolacji społecznej spowodowanej pandemią.

Gmina Teresin aktywnie współpracuje z innymi gminami w Polsce będąc członkiem związków międzygminnych oraz stowarzyszeń:

- **Związek Gmin Wiejskich RP**, który jest największą ogólnopolską organizacją skupiającą gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Podstawowym celem Związku jest integracja samorządów wiejskich, rozwiązywanie wciąż pojawiających się nowych problemów tego środowiska. Podstawową sferą aktywności Związku jest obrona interesów gmin.
- **Międzygminny Związek „Kampinos”** – zakresem zadań Związku są m.in. budowę i modernizacja składowisk odpadów, ujęć wody i sieci wodociągowej, oczyszczalni ścieków, budowa i modernizacja dróg i sieci energetycznej, realizacja inwestycji związanej z bazą turystyczną, a także realizacja wspólnych zadań w zakresie rozwoju transportu publicznego. W skład Związku wchodzi 10 gmin: Brochów, Czosnów, Kampinos, Leoncin, Leszno, Łomianki, Stare Babice, Izabelin, Młodzieszyn, Teresin.

- **Związek Gmin Związanych z Życiem św. Maksymiliana Marii Kolbe** – związek został powołany w celu podejmowania wspólnych przedsięwzięć promujących członków związku poprzez upowszechnianie miejsc związanych z życiem i kultem osoby św. Maksymiliana Marii Kolbe. Członkami są gmina Teresin, miasto Oświęcim, miasto Pabianice oraz miasto Zduniska Wola.
- **Związek Międzygminny Mazowsze Zachodnie**, w którym członkowie zobowiązali się do m.in. założenia zbiorczego punktu padliny i odpadów poubojowych oraz utworzenia pracowni urbanistyczno – projektowej, która zapewni członkom Związku przygotowanie dokumentów związanych z planowaniem przestrzennym. Członkami są gminy: Mszczonów, Wiskitki, Puszcza Mariańska, Jaktorów, Baranów, Żabia Wola, Radziejowice.
- **Mazowieckie Stowarzyszenie Gmin na Rzecz Społeczeństwa Informacyjnego**, którego podstawowymi zadaniami są: spieranie idei rozwoju społeczeństwa informacyjnego i gospodarki wiedzy, zrównoważonego rozwoju społeczeństwa informacyjnego w gminach województwa mazowieckiego, modernizacji i podnoszenia efektywności administracji samorządowej poprzez zastosowanie rozwiązań teleinformatycznych a także przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców, w tym kobiet, osób niepełnosprawnych i pokolenia “trzeciego wieku”. Do Stowarzyszenia należy 27 gmin z województwa mazowieckiego: Błonie Ciechanów, Gostynin, Grodzisk Mazowiecki, Kozienice, Lesznowola, Łosice, Brwinów, Milanówek, Mszczonów, Osieck, Piastów, Płońsk, Pułtusk, Podkowa Leśna, Sochaczew, Sokołów Podlaski, Szydłowiec, Teresin, Węgrów, Wiązowna, Wołomin, Wyszków, Żabia Wola.
- **Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Ziemia Chełmońskiego”** – partnerstwo 10 gmin: Żabia Wola, Mszczonów, Grodzisk Mazowiecki, Jaktorów, Radziejowice, Teresin, Baranów, Sochaczew, Nowa Sucha oraz Rybno. Polega na zrzeszaniu przedstawicieli lokalnych organizacji, instytucji, mieszkańców i przedsiębiorców z obszaru należącego do LGD. Ze środków LGD Gmina Teresin zrealizowała m.in. budowę placu zabaw na Osiedlu Granice, boiska na Osiedlu RSP Teresin, Skweru Małego Rycerzyka w Teresinie Gaju, wyposażenie świetlic wiejskich w Paprotni i Skrzelewie, a także wydanie materiałów promocyjnych.

Ponadto gmina Teresin należy do **Miast Papieskich**, które są nieformalnym związkiem miast i gmin odwiedzonych podczas swoich pielgrzymek przez Jana Pawła II. Gmina Teresin gościła Jana Pawła II w 1983 roku i stała się jedyną gminą wiejską w Polsce, którą odwiedził zwierzchnik Kościoła Rzymskokatolickiego. Jedną z najbardziej cennych inicjatyw podtrzymywanych przez Gminy Papieskie jest corocznie organizowany Dzień Papieski i zbiórka na „Dzieło Nowego Tysiąclecia” – stypendia dla zdolnej młodzieży pochodzącej z ubogich rodzin.

Zawieranie umów partnerskich z innymi gminami, w tym zagranicznymi jest regulowane przez Ustawę o samorządzie gminnym z 8 marca 1990. To dobra okazja do nawiązywania i polepszania międzynarodowych kontaktów na różnych płaszczyznach. Gmina Teresin od 2015 roku współpracuje z **włoską gminą Santi Cosma e Damiano**, od 2016 roku z **bułgarską gminą Szabla** oraz od 2023 roku z **ukraińską gminą Zbaraż**. W 2019 roku delegacja z Gminy Teresin uczestniczyła w Jubileuszu 50-lecia praw miejskich Miasta Szabla, zorganizowano wyjazd wypoczynkowy dla seniorów. Gmina Teresin przekazała też stronie bułgarskiej samochód ratowniczy. W 2021 r. aktywna współpraca, z powodu pandemii, uległa zawieszeniu.

Ponadto gmina Teresin w 2019 dołączyła do **Centralnego Portu Komunikacyjnego**, obejmującego gminy: Baranów, Wiskitki i Teresin. CPK to planowany węzeł przesiadkowy między Warszawą i Łodzią, który zintegruje transport lotniczy, kolejowy i drogowy. W ramach tego projektu w odległości 37 km na zachód od Warszawy, na obszarze ok. 3 000 hektarów zostanie wybudowany Port Lotniczy Solidarność, który w ramach pierwszego etapu będzie w stanie obsługiwać 40 mln pasażerów rocznie. skład CPK wejdą też inwestycje kolejowe: węzeł w bezpośredniej bliskości portu lotniczego i połączenia na terenie kraju, które umożliwią przejazd między Warszawą a największymi polskimi miastami w czasie nie dłuższym niż 2,5 godz. Na terenie Teresina planowana jest część lotniskowa, kolejowa, drogi docelowe, przełożenie linii elektroenergetycznych oraz składowanie elementów na czas budowy.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Teresin mieszkańcy mogą skorzystać z podstawowej opieki medycznej w następujących placówkach:

- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „TER-MED” Sp. z o.o. z siedzibą w Teresinie oraz filią w Szymanowie, czynne od poniedziałku do piątku od 8:00-18:00,
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Marimed” w Paprotni czynny od poniedziałku do piątku 8:00-18:00,
- Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „GALEN” w Szymanowie.

Powyższe jednostki działają jako samodzielne podmioty z własnym budżetem nie są finansowane z budżetu gminy. Mieszkańcy mogą skorzystać z pomocy lekarza POZ, pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej, poradni medycyny szkolnej, pielęgniarki położnej, poradni stomatologicznej oraz punktu felczerskiego.

W gminie Teresin zlokalizowane są 4 apteki oraz jeden punkt apteczny (żadne z nich nie są całodobowe):

- Apteka Dr.Max, ul. Szymanowska 17A,
- Apteka Calendula, ul. Szymanowska 2,
- Apteka DOZ, Al. 600-lecia 39/41,
- Apteka DOZ, Pokoju 7,
- Punkt apteczny O. Kolbego w Teresinie.

Na terenie gminy Teresin polityka zdrowotna jest realizowana także poprzez funkcjonowanie Gabinetu Rehabilitacji. Z zabiegów rehabilitacyjnych, oprócz sportowców, mogą także korzystać seniorzy 65+ za częściową odpłatnością (seria 10 zabiegów kosztuje seniora 50,00 zł). W Gabinetecie wykonywane są zabiegi z zakresu fizykoterapii (laseroterapia, magnetoterapia, elektroterapia, ultradźwięki, solux) kinezyterapii, gimnastyki korekcyjnej.

Ponadto w gminie Teresin, dla osób funkcjonują uzależnionych i współuzależnionych funkcjonują Punkty Konsultacyjno-Motywacyjne zlokalizowane w:

- Domu Parafialnym w Niepokalanowie: punkt jest czynny od stycznia do końca grudnia (oprócz lipca) w każdy wtorek od 16.00 do 18.00.
- Urzędzie Gminy Teresin, sala nr 6 (parter), punkt jest czynny od stycznia do końca grudnia (oprócz sierpnia) w każdą środę od 16.00 do 18.00.

Prowadzone są także działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii m.in.:

- akcja „Zachowaj trzeźwy umysł”,
- organizowanie czasu wolnego dla dzieci z grup ryzyka – ferie zimowe, wycieczki, półkolonie,
- realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych, spotkania z rodzicami,
- finansowanie leczenia osób uzależnionych,
- współdziałanie z placówkami leczenia odwykowego.

Polityka społeczna i prorodzinna realizowana jest przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Teresinie** opierając się na:

- Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Teresin na lata 2016-2026,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2019-2024,
- Gminny program osłony w zakresie dożywiania na lata 2019-2023.

Gmina finansuje zasiłki stałe, okresowe, celowe pieniężne, zakup opałów, artykułów żywnościowych, paczki świąteczne, usługi opiekuńcze, poradnictwo i interwencje w rodzinach, działania na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym.

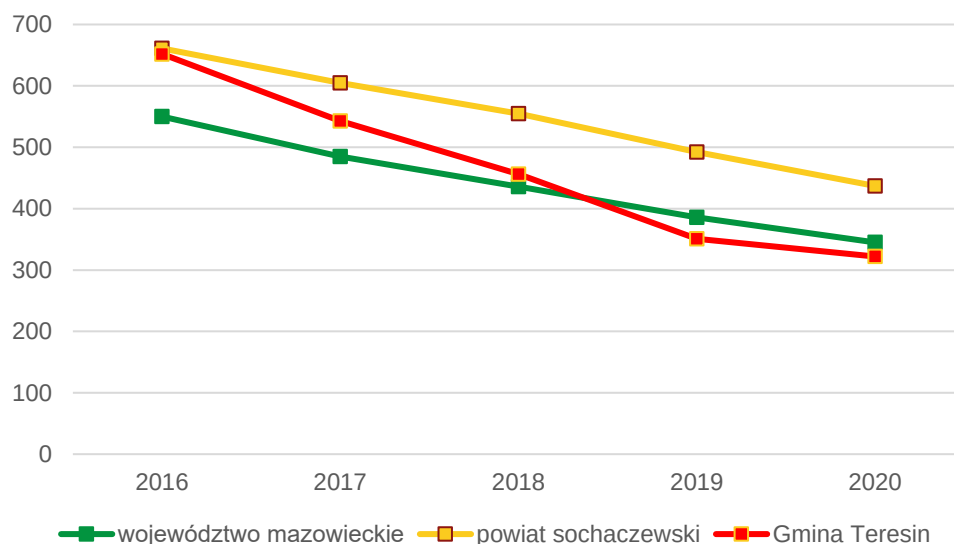
W 2021 roku Gminny Ośrodek pomocy Społecznej realizował program resortowy Ministra Rodziny i Polityki Społecznej **„Opieka wytchnieniowa”**, który wspierał członków i opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami i osobami niepełnosprawnymi. W gminie Teresin programem zostało objęte 7 osób, w tym 4 dzieci, łącznie realizując 1680 usług opieki wytchnieniowej.

Gmina Teresin pozyskała środki na realizację **Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”**, którego głównym celem było wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla dzieci do 16 roku życia oraz osób dorosłych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. W gminie Teresin Programem objęto jedną osobę z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wykonano 375,50 godz. usług asystenta dla osoby niepełnosprawnej.

Na terenie gminy działał także **Program „Wspieraj Seniora”**, gdzie usługa polegała na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. Pracownicy socjalni 39-krotnie dostarczali niezbędne produkty. Programem objęte były 3 osoby.

Pomoc mieszkańcom gminy głównie jest udzielana z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, niepełnosprawności, bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu.

W 2021 roku pomoc i wsparcie w gminie Teresin otrzymało 130 osób z 97 rodzin. W poniższej tabeli przedstawiono, jak kształtowała się liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Teresin w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa. Liczba beneficjentów przeliczona została na 10 tys. mieszkańców. Zauważyć należy, iż liczba beneficjentów corocznie spada i jest to sytuacja charakterystyczna dla całego kraju. Dla gminy Teresin wskaźnik ten w analizowanych latach od 2019 roku był niższy niż w powiecie i w województwie.

Rysunek 34. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej w gminie Teresin na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 w gminie Teresin został wprowadzony Program **Teresińska Karta Dużej Rodziny 3+**. Posiadanie jej uprawnia do 50% zniżki od obowiązujących cen z korzystania ofert i atrakcji oferowanych przez jednostki organizacyjne Gminy oraz uprawnia do 50% zniżki na wejście na basen, lodowisko oraz do kina w jednostkach współpracujących z gminą Teresin. Program uprawnia również do zniżki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w wysokości 10,00 zł miesięcznie na każdego członka rodziny wielodzietnej. W 2021 roku z Teresińskiej Karty Dużej Rodziny korzystały 192 rodziny.

Polityka senioralna na terenie gminy stale się rozwija. Funkcjonuje Rada Seniorów, która działa na rzecz wzmocnienia działu osób starszych w życiu społeczności lokalnej m.in. poprzez inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej seniorów, wzmacniania ich aktywności obywatelskiej oraz służących ochronie praw i poszanowaniu godności osób w wieku senioralnym. Z Radą współpracuje Teresiński Klub Seniora „Radosna Jesień”, który zrzesza ponad 150 członków.

Według stanu na dzień 1 stycznia 2022 roku skład mieszkaniowego zasobu gminy Teresin wchodzi 31 lokali mieszkalnych zlokalizowanych w 11 budynkach położonych w:

- Teresinie – 5 lokali,
- Szymanowie – 10 lokali,
- Budkach Piaseckich – 4 lokale,
- Kawęczynie – 4 lokale,
- Gaju – 4 lokale,
- Serokach-Parceli – 4 lokale.

Na podstawie Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Teresin oraz zasad wynajmowania lokali z mieszkaniowego zasobu Gminy na lata 2022 – 2026 zakłada się, że do 2026 przybędzie o 1 mieszkanie więcej.

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 – konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Teresin na lata 2023-2030 zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						

<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						

Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna ☐ nie chcę podawać

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐
56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?)

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Świadoma i aktywna polityka przestrzenna	aktualizacja i sporządzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania terenu i dostosowanie ich do potrzeb rozwijającej się gminy,				
	prowadzenie spójnej i funkcjonalnej polityki rozwoju, zachowanie jasnego podziału funkcjonalnego przestrzeni gminy na tereny mieszkalne, przemysłowe i rekreacyjne,				
	wspieranie budownictwa mieszkaniowego,				
	poprawa jakości przestrzeni publicznej poprzez prowadzenie działań rewitalizacyjnych,				
1.2. Rozwój spójnej i funkcjonalnej infrastruktury	zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznych dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych				
	rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz ze stacjami uzdatniania wody, które zapewnią dostęp dla zwiększającej się liczby odbiorców,				
	rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej,				
	wparcie przy rozbudowie i modernizacji sieci gazowej,				
	wsparcie mieszkańców w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz promowanie tego rozwiązania w miejscach gdzie nie ma możliwości doprowadzenia sieci kanalizacyjnej,				
	współpraca z dostawcami w zakresie zwiększania dostępności do Internetu,				
1.3. Wsparcie dla zrównoważonej mobilności mieszkańców	współpraca z dostawcami w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poprzez modernizację istniejącej sieci przesyłowej i tworzenie alternatywnych dróg zaopatrzenia w energię.				
	rozwój i modernizacja sieci drogowej oraz infrastruktury towarzyszącej (m.in. chodniki, oświetlenie, przejścia dla pieszych) uwzględniającej potrzeby mieszkańców oraz środowisko przyrodnicze,				
	realizacja kampanii społecznych dotyczących bezpieczeństwa na drogach,				
	współpraca z powiatem sochaczewskim i województwem mazowieckim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich,				
	rozwój sieci ścieżek rowerowych zarówno jako alternatywnego środka komunikacji jak i na potrzeby turystyki,				
	rozwój połączeń komunikacyjnych w obrębie gminy Teresin, z gminami ościennymi oraz Warszawą, w tym współpraca na rzecz zwiększenia efektywności czasowej i wydajności transportu publicznego.				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
2.1. Rozwinięta i konkurencyjna oferta inwestycyjna	opracowanie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców,				
	systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych oraz wyznaczanie nowych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych,				
	działania promocyjne na rzecz wykreowania wizerunku gminy atrakcyjnej dla rozwoju działalności gospodarczej m.in. udział w targach nieruchomości oraz inwestycji,				
	wpieranie nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa,				
	wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców,				
2.2. Atrakcyjna oferta turystyczna z oraz strategia promocyjna	nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,				
	opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy.				
	rozwój oraz promocja zaplecza turystycznego, w szczególności sektora usług hotelarskich i gastronomicznych,				
	opracowanie spójnej oferty turystycznej (np. w postaci lokalnego przewodnika, pakietów turystycznych),				
	prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy),				
	utworzenie kalendarza cyklicznych imprez odbywających się w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe i ich aktywna promocja,				
	zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,				
2.3. Zielona i niskoemisyjna Gmina Teresin	opracowanie gminnego programu ochrony zabytków,				
	wsparcie inwestycji związanych z renowacją obiektów zabytkowych na terenie Gminy,				
	wsparcie dla lokalnych wytwórców oraz znalezienie produktu lokalnego.				
	wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii (m.in. panele fotowoltaiczne, solarne, siłownie wiatrowe), zastosowanie rozwiązań energetyki odnawialnej na gminnych budynkach użyteczności publicznej,				
	wsparcie programów wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne dla mieszkańców,				

	termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,				
	współpraca z PGW Wody Polskie w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawy retencji wód,				
	promocja rozwiązań zielonej i błękitnej infrastruktury wśród mieszkańców,				
	wsparcie wymiany azbestowych pokryć dachowych oraz innych elementów konstrukcyjnych zawierających azbest,				
	edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym w zakresie segregacji odpadów, skierowana i dostosowana do różnych grup społecznych (dorośli, seniorów, młodzieży, rolników).				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
3.1. Wysoka jakość systemu oświaty i opieki nad dziećmi	zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz modernizacja i rozbudowa związanej z nią infrastruktury,				
	zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury żłobkowej, w tym zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dziećmi do lat 3,				
	dostosowanie placówek oświatowych wraz z infrastrukturą szkolną w celu poprawy warunków do nauki,				
	wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli,				
	poprawa jakości i dostępu do szkolnych obiektów infrastruktury sportowej,				
	poszerzenie oferty nauczania o klasy specjalistyczne, m.in. sportowe, językowe czy integracyjne,				
	zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych,				
	kontynuacja wsparcia dla uczniów zarówno uzdolnionych, jak i mierzącymi się z trudnościami w nauce, wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodziców, którzy zmagają się z problemami.				
3.2. Dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej i opieki zdrowotnej	zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych,				
	organizacja dowozu do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej, dedykowanego osobom ze szczególnymi potrzebami,				
	wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez gminę,				
	zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia,				
	zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych,				

	wsparcie i rozwój działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Teresinie oraz zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych wysokiej jakości dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym doszkalanie kadry opiekunów i asystentów rodzin,				
	rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dedykowanym seniorom (kluby seniora, DPS),				
	zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych.				
3.3.Szerokie możliwości spędzania czasu wolnego oraz integracji mieszkańców	rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej, w tym rozwój działalności Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Teresinie,				
	rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, w tym wspieranie oraz promowanie działań Teresińskiego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej w Teresinie oraz placówek oświatowych;				
	rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych poprzez organizację cyklicznych imprez, warsztatów oraz zajęć, wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie gminy;				
	zachęcanie do uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych w celu zwiększenia zaangażowania mieszkańców;				
	wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym.				

Spis rysunków

Rysunek 1. Podział respondentów ze względu na płeć	21
Rysunek 2. Podział respondentów ze względu na wiek	21
Rysunek 3. Podział respondentów ze względu na status	22
Rysunek 4. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w gminie Teresin	22
Rysunek 5. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych	25
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Teresin.....	44
Rysunek 7. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Teresin	46
Rysunek 8. Wiejskie obszary funkcjonalne Źródło: Plan zagospodarowania województwa mazowieckiego	47
Rysunek 9. Obszary predestynowane do pełnienia funkcji żywicielskich o strategicznym znaczeniu	48
Rysunek 10. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego	54
Rysunek 11. Położenie Gminy Teresin na tle kraju, województwa oraz powiatu	64
Rysunek 12. Położenie gminy Teresin na tle gmin ościennych.....	65
Rysunek 13. Rozkład jazdy linii 287 na terenie gminy Teresin.....	67
Rysunek 14. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Teresin	69
Rysunek 15. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	71
Rysunek 16. Obszar rewitalizacji w gminie Teresin.....	73
Rysunek 17. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w powiecie sochaczewskim na tle grupy porównawczej	78
Rysunek 18. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2016-2021 działających na terenie gminy Teresin.....	79
Rysunek 19. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Teresin na tle powiatu i województwa	80
Rysunek 20. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Teresin na tle powiatu i województwa	83
Rysunek 21. Udział korzystających z instalacji sieciowych w gminie Teresin na tle gmin powiatu sochaczewskiego	83
Rysunek 22. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w gminie Teresin na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021	88
Rysunek 23. Wykonanie budżetu gminy Teresin w latach 2017-2021	89
Rysunek 24. Struktura dochodów Gminy Rychwał w latach 2017-2021	90
Rysunek 25. Struktura wydatków w gminie Teresin w 2021 roku	92
Rysunek 26. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminie Teresin na tle powiatu i województwa	92
Rysunek 27. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia gminy Teresin w latach 2023-2030	93
Rysunek 28. Gęstość zaludnienia w powiecie sochaczewskim w 2021 roku.....	95
Rysunek 29. Saldo migracji na 1 tys. osób w powiecie sochaczewskim.....	97
Rysunek 30. Struktura ludności w gminie Teresin w latach 2017-2021	98
Rysunek 31. Średnie wyniki uczniów z gminy Teresin na przestrzeni 3 lat	102
Rysunek 32. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku na tle powiatu, województwa oraz kraju	103
Rysunek 33. Wyniki z egzaminu ósmoklasisty wszystkich gmin powiatu sochaczewskiego w 2021 roku	103
Rysunek 34. Beneficjenci korzystający z pomocy społecznej w gminie Teresin na tle powiatu i województwa	113

Spis tabel

Tabela 1. Oceny poszczególnych podobszarów w gminie Teresin.....	23
Tabela 2. Analiza SWOT stanu gminy Teresin	27
Tabela 3. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020.....	72
Tabela 4. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie sochaczewskim w latach 2017-2021	77
Tabela 5. Podmioty działające na terenie gminy Teresin w 2021 r. według sekcji PKD	77
Tabela 6. System gospodarki odpadami w gminie Teresin	85
Tabela 7. Dochody podatkowe gminy Teresin w latach 2017-2021	90
Tabela 8. Kwoty stawek podatkowych oraz ulg i zwolnień podatkowych w Gminie Teresin w latach 2017-2021	91
Tabela 9. Zmiany ludności w powiecie sochaczewskim w latach 2017-2021	96
Tabela 10. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w gminie Teresin latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa.....	96
Tabela 11. Wskaźniki demograficzne dla gminy Teresin w 2017 i 2021 roku na tle powiatu i województwa	98
Tabela 12. Przedszkola publiczne na terenie gminy Teresin	99
Tabela 13. Przedszkola niepubliczne w gminie Teresin	100
Tabela 14. Upowszechnianie opieki przedszkolnej w gminie Teresin	100
Tabela 15. Szkoły podstawowe na terenie gminy Teresin	101
Tabela 16. Uczniowie na terenie i poza gminą Teresin	101
Tabela 17. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie gminy Teresin	101
Tabela 18. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w gminie Teresin w latach 2016-2020	104
Tabela 19. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w gminie Teresin dla tle powiatu i województwa.....	109